

Golden State Realty **JASSI GILL**
Broker/Owner

Listing and Selling Homes
From San Jose to Sacramento
Ph:510-304-9292
Refinance Now
@ZERO COST
Call Sukhi Gill:510-207-9067
CA DRE Lic.#01180969

CA DRE# 00966763

All International Channels MR IPTV
"Entertainment" is his middle name!

THE ULTIMATE IPTV SERVICES

- *Live TV *4K Channels *Sports *Movies
- *Documentaries *PPV *News
- *Bollywood/Hollywood Movies
- *Web Series *Music *Local Channels

ਆਈ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਲਾਈਵ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੇਖੋ!
CALL OR TEXT BOBBY: +1-909-278-7147

Certified Insurance Agent **Global Green**
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ:510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Twenty-Sixth Year of Publication ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 27, Issue 02; January 10, 2026 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ

ਮੋਦੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਟਰੰਪ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇਥੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਕ ਸੰਜੀਦਾ ਪੱਥਰ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤੇ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ' ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਬਹੁਤ

ਗਈ ਹੈ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਅਤਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ

ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਲਬ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਦਾਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਚੱਲ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਸ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਵੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਵਨ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਰ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਹੈ, ਸੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ ਲਾਉਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਅਸਹਿਜਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਲਿੰਡਸੇ ਗ੍ਰਾਹਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਧ ਟੈਰਿਫ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਭਾਰਤ)

ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਰੂਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇਲ ਖਰੀਦ ਕੇ)। ਮੋਦੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ (ਰੂਸ ਦੇ ਨਾਲ) ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦ ਹੀ ਟੈਰਿਫ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਲਿੰਡਸੇ ਗ੍ਰਾਹਮ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਰੂਸ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਧ ਟੈਰਿਫ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

Sukhsimranjit Singh LLB, LLM, Ph.D
Mediator and Arbitrator, JAMS

ਸਿਵਲ, ਬਿਜ਼ਨਸ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਠੇਕੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਡੀਏਟਰ ਅਤੇ ਆਰਬੀਟਰੇਟਰ ਸੁਖਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Do you have Civil, Business, Family, Contractual or Property Disputes?
Winner of SCMA Peacemaker Award, Dr. Singh is an internationally Acclaimed Mediator and Arbitrator.

Call: 503-910-8767

Case Manager: Julie McCool, Email: jmccool@jamsadr.com

Mediation helps save money, completed within a day and save your relationship!

Four Locations: LOS ANGELES, SAN FRANCISCO, SACRAMENTO, VISALIA/FRESNO, NEW YORK

Raja SWEETS & CATERING
AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS
ਭਿੰਡਰਾਂ ਅਤੇ ਭੇਟਵਾਲ ਦੇ ਚਾਕਲਾਕਾ

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਬਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਵੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Fresh Sweets, Snacks & Food
Catering with Portable Tandoor for up to 10000 guests
Lunch - Dinner - Take Out - Banquets

Home Serving:
• All kinds of Sweets
• Snacks & Food
• Chaat & Tikki Stall
• Pani Puri Stall
• Bhel Puri / Pav Bhaji
• Falooda Kulfi

Catering Services:
• Wedding Ceremonies
• Receptions
• Birthday Parties
• Religious Gatherings
• Corporate Events
• Picnics / Bar-b-que

Additional Services:
• Warmers
• Chaffing Dishes
• China & Silverware
• Linen Rental
• Waiters & Bartenders

Raja Sweets & Indian Cuisine
31053 Alameda Blvd., Union City CA 94087
Ph: (510) 489-9130 Fax: (510) 489-9111

Raja Indian Cuisine & Bar
1275 W. Winton Ave., Hayward CA 94540
Ph: (510) 264-5300 Fax: (510) 264-5345

Call Makhan Bains or Ravinder Singh For Your Next Party
1-866-FOR-RAJA (367-7252)
www.RajaSweets.com

GLOBAL TRUCK PERMITS
18 years of experience

Services
-We do Same day IRP Plates
-Truck Permits
-New company
-Truck ELD
-Trucking compliance

Rajinder Singh

159 D'Arcy Pkwy, Lathrop, CA 95330
Phone: 209 636 0880

ਅਹਿਮਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਹਾਫਿਜ਼' ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਉਮਰਕੈਦ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਅਹਮਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਹਮਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕ ਅਹਿਮਦ ਸਾਨੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨੀਦਾ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਚ ਉਮਰਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਹਾਫਿਜ਼' (ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਕੰਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ) ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਜਨੀਕ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤਫਸੀਰ-ਏ-ਸਰੀਰ' ਵੰਡਣਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਪੱਤਰਿਕਾ 'ਬਿਟਰ ਵਿੰਟਰ' ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 24 ਦਸੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਦੇ ਲਾਲਿਆਨ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਹਿਮਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਬਾਰਕ ਅਹਮਦ ਸਾਨੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਈਸ਼ਨੀਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ

ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਹਾਫਿਜ਼' ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਜਨੀਕ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, 'ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਐਲਾਨਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੇਹ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੰਗਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਪਰਾਧ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੁਬਾਰਕ ਅਹਮਦ ਸਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਹਮਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ- ਮੁਸਲਮਾਨ ਐਲਾਨਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਮਰਤਾ' ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਈਸ਼ਨੀਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ, ਫਾਤਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ।

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available in Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

Manpreet S. Bains

T|B|F
THE BAINS FIRM

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

Case Results*

\$10 MILLION
Motorcycle vs. Truck Collision

\$8 MILLION
Wrongful Death

\$5.25 MILLION
Traumatic Brain Injury

\$1.1 MILLION
Burn Injury

\$1.1 MILLION
Pedestrian vs. Motor Vehicle Collision

*Past Performance
Not a Guarantee of Future Results

Offices in San Francisco and Union City

WILLIAM E. WEISS
Of Counsel

No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made

CONTACT US AT:

Phone: (510) 474-0028 • E-mail: info@thebainsfirm.com

www.thebainsfirm.com

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

Homeopathic Consultant and Practitioner

D.H.M.S.; B.C.I.H

(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:

940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087

39039 Paseo Padre Pkwy, Suite# 209 (upstairs), Fremont, CA 94538

We also do Virtual appointments for long distance patients.

Ph: (408) 737-7100

www.homeopathicvibes.com

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਬਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

SAME DAY

ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ
ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ

DPF Cleaning ਅਤੇ Baking
ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ

ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ **ALIGNMENT SHOP**
• 3 Axle Alignment \$199
• Trailer Alignment \$150

Grand Opening

Special Price for Truck Wash

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ
ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ **STOCKTON** ਵਿਚ
HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ
1950 E Miner Ave.
Stockton, CA 95205

Ph: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

www.globalmultiservices.com info@globalmultiservices.com

REPAIR SHOP

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

TEL: 209.547.9210

FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filling ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

TEL: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

ਸੈਫ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਰਫਰੀਸਬੋਰੋ (ਟੈਨੇਸੀ) ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਸੈਫ
ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

* ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਣਾ
* ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ

Restaurant Help Wanted

Immediately hiring Chef and Tandoori Chef for Indian restaurant
in Murfreesboro, TN.

* Good salary, free accommodation & Food. * Priority to Couples

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

Direct call or What's up call 615-482-5158

ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡਿਆਨਾ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਭਾਰਤੀ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ
ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

* ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

Restaurant Help Needed

Immediately hiring Kitchen Helper &
Dishwasher for Indian Restaurant in Indiana.

* Good Salary and Free Accommodation.

ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਟੋਨੀ

ਫੋਨ: 317-340-1470

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਫੌਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

* ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਖਾਣਾ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ
ਚਾਹਵਾਨ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਕਾਲ ਮਿ. ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 515-291-1961

ਐਟਲਾਂਟਾ, ਜੌਰਜੀਆ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲਈ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਮ: * ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ

* ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਫਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ
ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ
ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਤਦ ਤੱਕ ਹੀ
ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ)। ਚਾਹੇ ਤਾਂ
ਫੈਮਲੀ ਮੈਂਬਰ ਵਾਂਗ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਆਨ ਲਾਈਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਨ
ਵਜੋਂ H-1B ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ) ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ
ਹੋਣ ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

+1 678 794 1794

Matrimonials**ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ**

Jat Sikh Grewal family looking for a compatible match for their US born and
raised sweet, homely MD working daughter, age 31, height 5' 9", preferably
US born and raised doctor or other compatible profession, height 6 plus.
Please contact us at 414-737-8624 or E-Mail: ranigrewal72@gmail.com.

Looking for a suitable match (Green Card/Citizen only) for Lubana Sikh girl
28, 5'5", Pharmacist, USA-based. Preference for boys in business, software
Engineer or medical field. Please contact Gopi at: 219-209-8724
or E-Mail: gopidilpal@gmail.com with picture and complete bio-data.

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਭੱਠਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 25 ਸਾਲਾ ਯੂ ਐਸ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ
ਸੋਹਣੀ, ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੈਚੁਲਰ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਬਿਜਨਸ ਦੀ
ਡਿਗਰੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਨਾਮੀ ਫਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੱਦ 5'-8" ਇੰਚ ਹੈ, ਲੜਕੇ
ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਯੂ ਐਸ ਵਿਚ ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ
ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 847-845-4866

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 25 ਸਾਲਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੰਮਪਲ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ
ਸੋਹਣੀ, ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ
ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਨਾਮੀ ਫਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੱਦ 5'-10" ਲੜਕਾ ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਯੂ ਐਸ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ
ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 604-763-7068
ਜਾਂ ਈਮੇਲ gillco1977@gmail.com

Jat/Sikh Family looking for a suitable match for their U.S. Citizen 1994 born,
Height 5' 10" son. He has done Bachelor's Degree in Information Systems
and working as an IT analyst. We prefer a well educated girl lives in the US
or Canada with good values, loving, and caring. Contact us at: 240-702-4375

51-3

Jat Sikh parents looking for a suitable match for their 28, 6'-0", US-born son,
clean-shaven, vegetarian, non-drinker. He is currently working in the IT field
for a multinational with Bachelor's of Science completed and resides in
Chicago. Must be a U.S. Citizen or on H1B Visa with bachelors degree
completed. Please contact Paul Singh at 1-224-545-1048

**‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੋ
HISTORICAL SIKH SHRINES**

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੀਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ
ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿੰਡ/ਨਗਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਕਿਤਾਬ।

ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਐਡੀਸ਼ਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਦੋਬਾਰਾ ਛਪਣ ਦਾ
ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿਓ ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਆਰਟ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਚਾਰ ਰੰਗੀ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਜਿਲਦ
ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ
ਇਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਭਾਰ 4 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਖ਼ਰਚ 3500 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ
ਵਿਚ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ 125 ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼

ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ, 2748 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਇਸ ਸਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਲਫਜ਼ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ
ਉਸ ਲਫਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ, ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼, ਪਾਲੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ
ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ 2500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜੀਵਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 1000 ਤੋਂ ਵਧ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ,
ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ (ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ) ਬਾਰੇ
ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਟ ਦਾ ਭਾਰ ਸਾਢੇ 8 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ
ਕੋਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਖ਼ਰਚ 7000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ 135 ਡਾਲਰ ਵਿਚ
ਮਿਲੇਗੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ
ਪਤੇ ‘ਤੇ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਫੋਨ: 224-422-4773

ਟਰੰਪ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ, ਯੂਰਪ ਤੇ ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਊਬਾ, ਕੋਲੰਬੀਆ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਈਰਾਨ ਤੇ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਨਸੂਬਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਲੋਰਿਡਾ 'ਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਬਿਤਾ ਕੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਮੁੜ ਰਹੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਤੇਵਰ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੇ ਕਿਊਬਾ ਵਧਦੀ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਤੀਰੇ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਮੁਨਰੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਏਅਰਫੋਰਸ ਵਨ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲੰਬੀਆ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼

ਕੋਲੰਬੀਆ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਕਿਊਬਾ, ਈਰਾਨ ਨਾ ਸੁਧਰੇ ਤਾਂ ਕਰਾਂਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਇਕ ਬਿਮਾਰ ਆਦਮੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਡਰੱਗਜ਼ ਦਾ ਖਲੀਫ਼ਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਕੀਨ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੇਚਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਤੋਂ ਜਦ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੋਲੰਬੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਫ਼ੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਰੋਕੂ ਮੁਹਿੰਮ, ਖੇਤਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਊਬਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਰਗਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਆਪ ਹੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਸੰਭਲ ਵੀ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਮਾਈ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ

ਤੇਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਉਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਕਸੀਕੋ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਮਾਫ਼ੀਆ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਦਿਨ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਕਲਾਡੀਆ ਸ਼ੇਨਬਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ੇਨਬਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਨੁਕਰਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਇਟਰ ਮੁਤਾਬਕ, ਈਰਾਨ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਹਮਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਏਅਰਫੋਰਸ ਵਨ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ

ਰਣਨੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਨ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਕਟਿਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਣਨੀਤਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਹਰ ਥਾਂ ਰੂਸੀ ਤੇ ਚੀਨੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਡੈਨਮਾਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ 'ਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਯੂਰਪ ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਉਥੇ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਡਿਫੈਂਸ ਸਿਸਟਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਗਾਈ ਰੋਕ

ਮੋਹਾਲੀ: ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ 343 ਸਾਇਕੋਲੋਜਿਸਟਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਟੋਪ (ਰੋਕ) ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਨੂੰ

ਵਿਗਿਆਪਨ ਨੰਬਰ 25/10 ਰਾਹੀਂ 343 ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ। 26 ਮਈ 2025 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ 2 ਜੂਨ 2025 ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 180 ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਫਲ ਰਹੇ। 23 ਜੂਨ 2025 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਰੁਖ਼ ਬਦਲ ਲਿਆ। 18 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਆਉਟਸੋਰਸਿੰਗ (ਠੇਕੇ) ਰਾਹੀਂ 200 ਸਾਇਕੋਲੋਜਿਸਟ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ 180 ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇ. ਡੀ. ਵੈਂਸ ਦੇ ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ ਸਥਿਤ ਘਰ 'ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ 'ਚ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਖਿੜਕੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ। ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਏਜੰਟ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਈਸਟ ਵਾਲਨਟ ਹਿਲਜ਼ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਇਕ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ. ਡੀ. ਵੈਂਸ ਦੇ ਘਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆ ਸਥਾਨਕ ਆਉਟਲੇਟ ਡਬਲਿਊ. ਸੀ. ਪੀ. ਓ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਐਸ. ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇ. ਡੀ. ਵੈਂਸ ਦੇ ਓਹਾਇਓ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਤੋੜਨ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੋਮਵਾਰ ਤਤਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਐਥਨੀ ਗੁਗਲੀਏਲਮੀ

ਨੇ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਊਨਟਾਊਨ ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਵੈਂਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਸਦਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਥੋਂ ਤੇ ਨਾਲ ਖਿੜਕੀ ਤੋੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵਿਘਨ ਡਰਾਈਵ-ਵੇਅ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਲਨਟ ਹਿਲਜ਼ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਘਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੈਂਸ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਓਹਾਇਓ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਸਰਵਿਸ ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਢਾਕਾ: ਦੱਖਣੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਖੁਲਨਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਜੇਸੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਲੋਕਾਂ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ 38 ਸਾਲਾ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਜੇਸੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੇਸਬਪੁਰ ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'ਚ ਅਰੁਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ

ਹਿੰਦੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਇਹ ਪੰਜਵੀਂ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੈਰਾਗੀ ਦੀ ਮੌਨਿਰਮਪੁਰ ਦੇ ਕਪਾਲੀਆ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਇਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ। ਬੀਡੀ ਨਿਊਜ਼ 24 ਨੇ ਏਐੱਸਪੀ ਅਬੁਲ ਬਸ਼ਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ

ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਲਗਪਗ 5.45 ਵਜੇ ਕਪਾਲੀਆ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਈਕ ਸਵਾਰ ਤਿੰਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਪਾਲੀਆ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਇਕ ਗਲੀ 'ਚ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੋਨਿਰਮਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਪ ਨੇ ਦੋ ਬੱਚੀਆਂ ਸਣੇ ਕੀਤੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਿੰਡ ਸ਼ਹੂਰਾ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਇਕ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਬੱਚੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਨਿਗਲ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਧੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (8) ਤੇ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ (6) ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਖੁਦ ਵੀ ਨਿਗਲ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਕੌਮੀ

ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਟਿ-ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਦਲਾ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਅਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਵਿਪਸਾ ਵਲੋਂ ਲੇਖਕ ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਹੀ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ 11 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਹੋਵਰਡ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਵਿਪਸਾ) ਵਲੋਂ 11 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਹੀ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵਰਡ ਦੇ Sapphire Banquet Hall, 24989 ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ, 24989 ਸਾਂਟਾ ਕਲਾਰਾ ਸਟਰੀਟ, ਦੁਪਹਿਰ 12:30 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 4:30 ਤੱਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਵੀ ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ/ਹਨ। ਉਹ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੂਬਰੂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ, ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਜਰਬਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ।

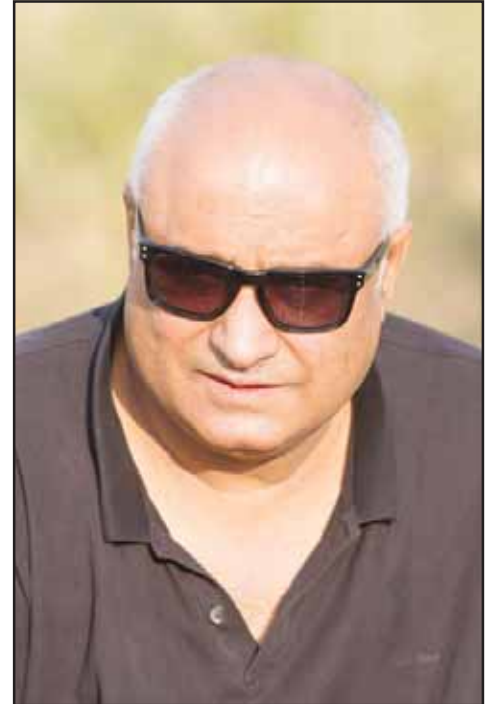
Santa Clara St, Hayward (ਸੈਂਟਾ ਕਲਾਰਾ ਸਟਰੀਟ, ਹੈਵਰਡ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਗਮ ਚੱਲੇਗਾ। ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਹੀ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ।

ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਿਆਸਤ ਉੱਪਰ ਲੇਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦਈ - ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ

ਕਬੱਡੀ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਣ: ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਵਾਟਸਨਵਿਲ (ਐੱਸ.ਐਸ.ਕੇ.ਭੋਰਾ): ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੀ ਸਾਰੇ ਵਰਲਡ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਕਬੱਡੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢੋ, ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕਬੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਪਿੰਡ ਗਾਖਲਾਂ 'ਚ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਇੱਥੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ 17 ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਆਪ ਸਭ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵਰਲਡ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਵੀ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਫੁੱਫੜ ਜੀ ਸਵ. ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬੱਲ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹਤ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੌਤ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਰ ਕੇ 1970 'ਚ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ), ਸਾਡੀ ਭੂਆ ਜੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵਰਲਡ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਤੰਨਾ ਲਿੰਦਤ, ਭਤੀਜਾ ਦੁੱਲਾ ਸੁਰਖਪੁਰ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮਾਨੀ ਗਾਖਲ, ਪੰਧੂ ਗਾਖਲ, ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਬੱਡੀ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅੱਗੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕਬੱਡੀ

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਸੋ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ-ਮੋਬਾਈਲ, ਟੈਬਲੇਟ ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਮੇਤ 'ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਈਸ' ਬਰਾਮਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ 328 ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ। ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ 14 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਟੈਬਲੇਟਾਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਅਸੈਸਰੀਜ਼, ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਟ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਥਾਣਾ ਸੀ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਕੁੱਲ 16 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 14 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 3 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ, ਮਰਿਆਦਾ, ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਛਪਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਗੰਭੀਰ ਕੁਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਣਤਾਈਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 14 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 2 ਥਾਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 8 ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਰੋਪੜ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਚ 1-1 ਥਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ, 7 ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, 3 ਟੈਬਲੇਟ, 2 ਲੈਪਟਾਪ, 1 ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਈਸ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਜਲਈ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ

ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਸੂਖਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਐੱਸ. ਆਈ. ਟੀ. ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਜੁਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਯੂਨੁਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਾਗੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਢਾਕਾ: ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਢਾਕਾ ਮਹਾਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨੁਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਜਮੁਨਾ' ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸਮੇਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਸੱਜਾਤ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਕੰਮ ਅਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਢਾਕਾ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗ ਰਹੇਗੀ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਜਮੁਨਾ ਦੇ ਆਸ-ਇਕੱਠ, ਧਰਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਕਰੇਲ ਮਸਜਿਦ ਚੌਰਾਹਾ, ਅਫਸਰ ਕਲੱਬ ਚੌਰਾਹਾ, ਹੋਟਲ ਇੰਟਰਕਾਨਟਿਨੈਂਟਲ ਚੌਰਾਹਾ ਅਤੇ ਮਿੰਟੂ ਰੋਡ ਚੌਰਾਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਢਾਕਾ ਵਿਚ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨਈਮ ਕਿਬਰੀਆ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਲੜੀ ਬਣਾਈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਬਸੰਦਰਾ ਨਿਵਾਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਈਮ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਢਾਕਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਢਾਕਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਈਮ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਐਤਵਾਰ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਪਾਸ ਸਾਰੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਥਾਵਾਂ, ਜਲਸਿਆਂ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

FedEx Linehaul Contractor ਨੂੰ CDL Class A ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

Immediate Openings - 0.72 cents to 0.75 cents per mile for Solo runs, 0.85 cents for Team runs!

We are hiring experienced CDL Class A drivers immediately for a FedEx Linehaul contractor.

This is a great opportunity for professional drivers looking for steady work and consistent routes.

Requirements:

- * Valid CDL Class A License
- * Minimum 1 year of verifiable driving experience (FedEx requirement)
- * Clean background check
- * Clean driving record
- * Strong work ethic and reliability
- * References required

What We Offer:

- Competitive pay based on experience
- Consistent routes,
- Well-maintained equipment
- Benefits

FedEx Linehaul Contractor needing driver at following locations:

Hagerstown, MD (Night Solo runs), Lehigh PA (team runs), Carlisle, PA (Night Solo runs)
* Mutechen NJ (team runs), * Scranton PA (Solo runs), * Baltimore MD (Solo runs)

Apply Today – Positions Available Immediately!

Call or text: A Patel 678-576-9037 or AK at 936-777-5967

Email: lotushotelsgroup@gmail.com

Punjab Times

Established in 2000
26th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Managing Editor

Jaspreet Kaur

Editor

Lakhvinder S. Johal

Astt. Editor

Amrit Pal Kaur

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

Correspondents

California

Ashok Bhaura

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send address changes to Punjab Times, 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Mississippi, Iowa, Arkansas, Massachusetts, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claim made in the advertisement published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ: ਕਾਂਗਰਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲੀਆ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਘੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਬਿਆਨ 'ਚ ਟਰੰਪ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ

(ਟਰੰਪ) ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ (ਮੋਦੀ) ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਟਰੰਪ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਟਰੰਪ) ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਨੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਵਧਾ ਦੇਣਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੁੱਪੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ। ਕਾਂਗਰਸ

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣਾ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਨਾਲ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਵਾਲੀਆ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣਾ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ

ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟਰ ਲਿਡਨੇ ਗ੍ਰਾਹਮ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਦੇ ਘਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕਿਵੇਂ ਘੱਟ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਖਰੀਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ (ਸੈਨੇਟਰ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਟੈਰਿਫ਼ 'ਚ ਕੁਝ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਨਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਦਾਬਹਾਰ ਦੋਸਤ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰ ਖੁਦ ਦਾ ਪੀ.ਆਰ. ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਮਾਣਹਾਨੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੰਗਨਾ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪੇਸ਼; ਸੁਣਵਾਈ 15 ਨੂੰ

ਬਠਿੰਡਾ: ਮਾਣਹਾਨੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ 'ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਠਿੰਡਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।' ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੌਰਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਕਥਿਤ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਹਿਣੀਵਾਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਕੰਗਨਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਖ਼ਤ

ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਹਿਣੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋ ਗਵਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ - ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 15 ਜਨਵਰੀ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ।

ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਜਗਰਾਓ: ਪਿੰਡ ਮਾਣੂਕੇ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਬਾਊਂਸਰ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬਾਬਾ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਬੇਪਛਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿੰਡ ਮਾਣੂਕੇ ਦਾ 32 ਸਾਲਾ ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ

ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬਾਬਾ, ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਾਊਂਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਏਕਮ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁੱਟਕੀਤੀ ਸੀ। ਗਗਨਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਉਲਝ ਪਏ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਨਸ਼ਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੰਗਤ ਪਾਸੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਦਿਆਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਏਗੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਸ. ਸੰਧਵਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ। ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ 'ਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆਇਆ ਸੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲੱਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ..

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸਕੱਤਰੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਸੱਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ 'ਨਹੀਂ' ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਏ. ਅਤੇ ਯੂ. ਏ. ਪੀ.ਏ. ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ

ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਗਾਤੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੁਲਕਾ ਖੁਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੰਦਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮਾਹੌਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ
ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਝੱਜ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ 'ਚ ਵਿਲੀਨ

ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਝੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਡੇਵਨਪੋਰਟ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਝੱਜ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਮਿਤਰ-ਪਿਆਰਿਆਂ, ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਵਿਚ ਲੀਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਕਹਿਣੀ ਅਤੇ ਕਥਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਪੱਕ ਸਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਆਪਣੇ ਦਾਨੀ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ

ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰ ਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰੂਹ ਸੀ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬਲਵਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੌਲੀਟਿਕਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਢੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਦਰਿਆਇਲ ਦਾਨੀ ਸਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਗੱਲਾਂ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਘੇ, ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਲਾਸ਼ੇਰੀ, ਉਸਾਰੂ ਸੇਧ, ਚੰਗੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ-ਭਰਾ ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਸੁਖ ਤੱਖਰ, ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੁਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਵੀ

ਦੀਪ ਮੁਕਤਾ ਨੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੰਮੂ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲਈ 1990 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ

ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ, ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਲ ਲਗਦੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ-ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ,

ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਝੱਜ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ।

ਸਾਲ 2025 ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਤਰੀਕਾਂ 30 ਦਸੰਬਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਣੇਵੇਂ ਕੰਵਰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਭਤੀਜੇ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੁਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ/ਭੂਆ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ-ਫਰਾਖਦਿਲੀ, ਨਿੱਘੇ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਤਲਬ ਦਾ ਹਰ ਬੰਦਾ ਹੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਾਜ਼ਰ ਇਨਸਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਗੁਣ-ਗਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਅਜ਼ੀਮ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ

ਉਹ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਮਤ ਰਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀਟਨ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ- ਭਾਈ ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਆਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੈਰਾਗਮਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕ ਦਮੀ', ਭਾਈ ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ 'ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਭਾਣੈ ਚਲੁ' ਤੇ ਭਾਈ ਆਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਨੀ ਕਿਆ ਮੇਰਾ ਕਿਆ ਤੇਰਾ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ। ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀਟਨ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਲੀਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸਾਦਗੀ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਝੱਜ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਏ, ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰਸਟ ਦੇ ਬਾਬਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਠਹਿਰਦੇ ਸਨ।

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਲਈ ਮਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਝੱਜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਚਲ ਕੇ ਆਏ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ

ਇੰਡਿਆਨਾ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕੈਪਟਨ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਸੰਨ 1940 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਭਨੌੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਹੁਰਾ ਪਿੰਡ ਅਮੋਦਪੁਰ ਸੀ। ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਸਕੂਲ ਸਿੱਧੂਆਂ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ., ਬੀ.ਐਡ. ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਸਿੱਧੂਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। 1966 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ 1970 ਵਿਚ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਈ।

‘ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਸੰਧੂ ਹੋਇਆ’ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ: ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ‘ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਸੰਧੂ ਹੋਇਆ’ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡੀਨ ਕਲਾ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਡਾ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਰਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੂਵਾਲਾ ਤੇ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਬੀਬੀਪੁਰੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਮਦ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਇਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਸੇਵਾ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ

ਆਉਂਦੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿਰਜਣਾ ਕਿਸੇ ਚਮਤਕਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਲਮ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜ ਵਿਚ

ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੂਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ

ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਬੀਬੀਪੁਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀਵੰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤਾਂ-ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਸੰਧੂ ਹੋਇਆ/ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ

ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾਵਣ/ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼। (ਪੰਨਾ- 13)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਬੀਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਤ-ਗੋਤ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਖੋਜਾਰਥੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਡੀਨ ਕਲਾ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਡਾ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜ ਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੌਮਲ ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ

ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖਣਾ ਵਾਕਈ ਕਾਬਿਲੇ-ਤਾਰੀਫ਼ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ

ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੋਹ-ਮੁਹਬੱਤ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇਕੱਲੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ

ਨਾਰਕੋ ਅਤਿਵਾਦ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇਗਾ ਮਾਦੁਰੋ ਜੋੜਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਚ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਏ ਗਏ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਾਸ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਰਾਤ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੀਤੀ। 2020 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨਾਰਕੋ ਅਤਿਵਾਦ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨਹਟਨ ਸਥਿਤ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਰਮਿਆਨ ਉਪਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਲਸੀ ਰੋਡਰਿਗਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਧਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਮ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂਐਨ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਆਲੇ

ਬਾਅਦ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਾਕਸ ਸਥਿਤ ਇਕ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਬਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਚੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨਹਟਨ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਕਲਿਨ ਸਥਿਤ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਡਿਟੈਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਡੀਈਏ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਡਨਾਈਟ, ਹੈਪੀ ਨਿਊ ਯੀਅਰ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ, ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਬਸੇਲਿਊਟ ਰਿਜ਼ਾਲਵ ਨਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ 150 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹਮਲੇ 'ਚ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦਾ ਮਿਲਟਰੀ ਬੇਸ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਬੰਬਾਰੀ 'ਚ 40 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਧਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਚ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਰਾਕਸ ਵਿਚ ਸੰਨਾਟਾ ਪਸਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਦਕਿ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੰਦ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਸਨ। ਬੇਯਕੀਨੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਖਾਲੀ ਰਹੀਆਂ।

ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇ ਅਮਰੀਕਾ: ਰੋਡਰਿਗਜ਼

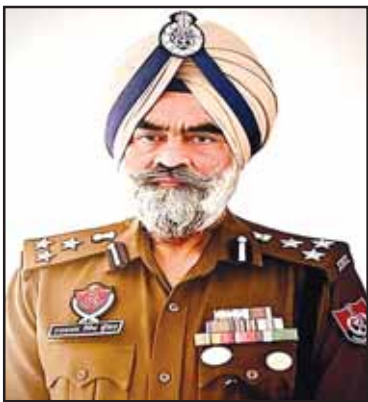
ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਲਸੀ ਰੋਡਰਿਗਜ਼ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹੇਗਾ, ਨਿਕੋਲਾਸ ਮਾਦੁਰੋ। ਅਸੀਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਬਸਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿਆਂਗੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਡਾਇਸਡਾਡੋ ਕੈਬੇਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਬੁੱਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸੀਬੀਆਈ ਤੋਂ ਸਮੇਂ 'ਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐੱਸਪੀਐੱਸ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਕੋਲ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 60 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭਧਾਰਾ 187 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਭੁੱਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ 'ਕੀਤਾ' ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ 60 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਕੋਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਲਈ 60 ਦਿਨ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ

ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬੀਐੱਨਐੱਸਐੱਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 187(3) ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਫਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਅਟਕਿਆ

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪਾਕਿ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਟਲੀ

ਅਟਾਰੀ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਕੇ ਨੂਰ ਹੁਸੈਨ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਫਿਲਹਾਲ ਟਲ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਟਾਰੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣਾ ਸੀ। ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਬੀਐੱਸਐੱਫ਼ ਤੇ ਆਈਸੀਪੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀਵ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਪਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ 2026 ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ 2026 ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਰਤਨ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ (ਸਿਨੇਮਾ) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸਨਮਾਨ ਬਚਿਤ ਕੌਰ	ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ (ਕਲਾ) ਦੇਵਦਿੰਦਰ
ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ (ਰੰਗਮੰਚ) ਨੀਨਾ ਟਿਵਾਣਾ	ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ (ਸਾਹਿਤ) ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਕਲਾ ਭਵਨ ਸੈਕਟਰ 16 ਵਿਖੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਵੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਰੱਧਾਵਾ ਉਤਸਵ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2026 ਦਾ 'ਪੰਜਾਬ ਰਤਨ' ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਨੂੰ, ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸਨਮਾਨ ਬਚਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਸਨਮਾਨ ਰੰਗਮੰਚ-ਨੀਨਾ ਟਿਵਾਣਾ ਨੂੰ, ਸਿਨੇਮਾ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਕਲਾ ਦੇਵਦਿੰਦਰ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਯਾਦਗਾਰੀ ਉਤਸਵ 2 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 7 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਚੱਲੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ, ਕਲਾ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ, ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਅਵਾਰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। 2 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ 3 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 6 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਅਕਾਦਮੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ 7 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਚਾਹਲ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜੇ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਜੀ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਨਾਲ ਸਾਈਬਰ ਠੱਗੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਉੱਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਚੰਦਰਕਾਂਤ, ਲਖਨ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ, ਸੋਮਨਾਥ, ਰਣਜੀਤ ਨੰਬਰਦਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਉੱਤਮ, ਅਸ਼ੀਸ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਰੀ ਤੋਂ ਟੀਮ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸਾਈਬਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਠੱਗੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਆਈਜੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਨਾਲ 8 ਕਰੋੜ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਚਹਿਲ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ। ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰੰਤ ਸਾਈਬਰ ਸੈੱਲ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 8 ਕਰੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਫੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 1.05 ਕਰੋੜ ਦੀ ਠੱਗੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ 1 ਕਰੋੜ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਤੋ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਨਗਰ, ਅਬਦੁੱਲਾਪੁਰ ਬਸਤੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਕਰਨ ਛਾਬੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਗਰੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਡੀ-2 ਗਲੋਬਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 1.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਵੇਸ਼, ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪੀਤਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਅਮਰਦੀਪ ਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਲਗਾਤਾਰ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਦਾ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਨਾ ਪਿਆ ਮਹਿੰਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਮਾਦੁਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਿਲੀਆ ਫਲੋਰੇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲੈ ਗਏ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਦੁਰੋ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ। ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਮਾਦੁਰੋ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਿਆ ਜਾ

ਸਕਦੇ ਹਨ, 'ਆਓ ਮੈਨੂੰ ਫੜੋ। ਮੈਂ ਮਿਰਾਫਲੋਰੇਸ (ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ) ਵਿਚ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂਗਾ। ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਡਰਪੋਕੋ।' ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਮਾਦੁਰੋ ਦੂਰੋ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤ ਨੂੰ ਤਾਨ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੋਟਾਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਦੁਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੇ ਫੁਟੇਜ ਹਨ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਸ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਮਾਦੁਰੋ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਵੀ ਉਡਾਇਆ।

61 ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਇਸ ਕਲਿੱਪ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦੇ ਕਲਿੱਪ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਪੀਟ ਹੈਗਸੇਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਗਵਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਕਈ ਫੁਟੇਜ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਕ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ, 'ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ।'

ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਬਹਾਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਪੈਂਤੜਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਾਦੁਰੋ ਦੇ ਉਸ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਨਾਇਕ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਕਹੇ ਗਏ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਚੁਤਰਵੇਂ ਨਿਖੇਧੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਕਾਇਦਾ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਦੁਰੋ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰਾਕਸ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਗਰੋਂ ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਾਕਸ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਠੱਪੇ ਗਈ, ਸੜਕਾਂ ਸੁੰਨਸਾਨ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਾਰਾਕਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਨੀਲ ਮਲਹੋਤਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਡਰ ਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਗਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਚਿੰਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਲਿਜ਼ਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੇ ਕੁਟਨੀਤੀ ਜ਼ਰੀਏ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੀਏ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਰਾਨ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਜਾਰੀ

ਤਿਹਰਾਨ: ਈਰਾਨ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 16 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁੱਲ 582 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਆਗੂ ਅਯਾਤੁੱਲਾ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨੇਈ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਲ

ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣਾ ਨਿੰਦਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਈਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਥੇ ਦਖਲ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦਖਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦਕਿ ਈਰਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਡਰ ਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਪਰ ਮਾਰਕੀਟ ਬੰਦ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਕਰਿਆਨਾ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਸੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਬਰੈੱਡ ਵਿਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣੀ ਪਈ। ਉੱਥੇ ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਿਜਲੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫੋਰਟੇ ਟਿਊਨਾ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ

100 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਉੱਡਦੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਸਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੌਜੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਬਸੋਲਿਊਟ ਰਿਜ਼ਾਲਟ' ਤਹਿਤ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਿਲੂਨੁਮਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਚੋਂ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟਿਕਾਣੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਵਰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਸੀ, ਉੰਨੀ ਹੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਸਲ ਰਹੀ। ਉਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਖੁੱਡ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜਾਇੰਟ ਚੀਫ਼ਸ ਆਫ ਸਟਾਫ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਨਰਲ ਡੈਨ ਕੇਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਹੀ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹਵਾਈ ਫੌਜ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਤੇ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ, ਉੱਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਸਹਿਯੋਗ ਸਾਈਬਰ ਤੇ ਸਪੇਸ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ

ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਜਨਰਲ ਕੇਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਅਤੇ ਸਿਲੀਆ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ।

ਲਾਦੇਨ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਨਾਈਟ ਸਟ੍ਰਾਈਕਰ ਯੂਨਿਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਉਡਾਣਾਂ ਭਰੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬਾਰ, ਫਾਈਟਰ, ਖੁਫ਼ੀਆ, ਟੋਹੀ, ਸਰਵਿਲਾਂਸ ਅਤੇ ਰੋਡਰੀ ਵਿੰਗ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਰਿਮੋਟ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਡ੍ਰੋਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਧੂ ਕਵਰੇਜ਼ ਮਿਲੀ। ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਐਲੀਟ ਆਰਮੀ ਦੀ ਨਾਈਟ ਸਟ੍ਰਾਈਕਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਯੂਨਿਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 2011 ਵਿਚ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਸਰਗਨਾ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਨ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਬਰੁਕਲਿਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਿਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬਰੁਕਲਿਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ

ਵਰਗੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਡਿਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਜਾਂ ਐਮ.ਡੀ.ਸੀ. ਬਰੁਕਲਿਨ 'ਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 1,300 ਕੈਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਨਹਟਨ ਅਤੇ ਬਰੁਕਲਿਨ ਵਿਚ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਰੁਟੀਨ ਲੈਂਡਿੰਗ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ

ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹੈ ਜੋ ਇੰਨੀ ਖਰਾਬ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਸਿਤਾਰੇ ਆਰ. ਕੈਲੀ ਅਤੇ ਸੀਨ ਡਿਡੀ ਕੰਬਸ

ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਦੁਰੋ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

10 ਜਨਵਰੀ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਮਹੱਤਵ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਖੇਲ ਤੇਲ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਨਿਰੀ ਧੌਸ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਲਗਭਗ 303 ਬਿਲੀਅਨ ਬੈਰਲ ਤੇਲ ਦਾ ਜ਼ਖੀਰਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਮਾਦੁਰੋ 'ਤੇ ਕੌਕੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤਸਕਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਨ 2020 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੌਕੀਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤਸਕਰ ਕਾਲ ਡੀ ਲੋਸ ਸੋਲਜ਼ ਜ਼ਰੀਏ ਭੇਜਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਤੇਲ, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਮਾਦੁਰੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਿੱਠੁ ਬਣ ਕੇ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ, 15000 ਨੇਵੀ ਲੜਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਕੈਰੇਬੀਅਨ ਪਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ 110 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਏ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਰਾਤ 2 ਵਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਰਾਕਾਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 90 ਮਿੰਟ ਤਾਬਤਤੋਂ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੀਰਾਂਡਾ, ਰਾਗੁਆ ਅਤੇ ਲਾ ਗਵੇਰਾ ਨਾਮਕ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 150 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਸਟੀਲ ਚੈਬਰ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਨਾ ਵੱਜ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਪਕੜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਡਿਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਮੈਨਹਾਟਨ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਮਾਦੁਰੋ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਤੇਈ ਨਵੰਬਰ 1962 ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ ਮਾਦੁਰੋ ਇੱਕ ਗ਼ਰੀਬ ਘਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਸੀ। ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਬੱਸ ਚਾਲਕ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਫੀਦਲ ਕਾਸਤਰੋ ਦੇ ਕਿਊਬਾ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਲਈ। ਸੰਨ 2000 ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਗੋ ਸ਼ਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਉਹੀ ਸ਼ਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਯੂ.ਐਨ. ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਯੂ. ਬੁਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਾਦੁਰੋ 2006 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਪੀਕਰ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 2013 ਵਿੱਚ 50.6% ਸੰਨ 2018 ਵਿੱਚ 67.8% ਅਤੇ ਸੰਨ 2024 ਵਿੱਚ 51.2% ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ ਵਿਜੇਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰੀਨਾ ਮਚਾਡੋ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਧੁਰ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਦੁਰੋ ਦੇ ਚੀਨ, ਰੂਸ ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਰਹੇ।

ਟਰੰਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪੋਲਾ ਵੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਤੇਲ, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਨਗੀਆਂ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਗੋਲਾਰਧ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਸੰਨ 1823 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਨੁਰੋ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਹੈ, ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਨੇਟ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਚੱਕ ਸੁਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰੰਪ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਤੇ ਖੌਫ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਬਰਨੀ ਸੈਂਡਰਜ਼ ਵਰਮੇਟ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੈਨੇਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਬਜ਼ਾ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫ਼ਾਨਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੂ.ਐਨ ਚਾਰਟਰ ਅਕਤੂਬਰ 1945 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਯੂਐਨ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(4) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿੰਗਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਇਲਵੀਰਾ ਡੋਮੀਗਿਊਸਾ ਰੋਡੋਡੋ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਯੂ.ਐਨ ਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਜੈਫਰੀ ਰਾਬਰਟਸਨ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਨ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਯੂ.ਐਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਾਵਰ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਪਾਰਕ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੰਜ ਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰੂਸ, ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂ.ਕੇ., ਫਰਾਂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਕੋਲ ਵੀਟੋ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਬੇਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹਮਲਾ ਦੂਸਰੇ ਤਾਕਤਵਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੁਨੀਆ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ

ਇੱਕੋ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ 128 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉਂਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੱਚੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੀ ਇਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ?

ਨਿੱਤ-ਦਿਹਾਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲਾਨੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁੰਨਦੇ ਹਨ, ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਰੀ
ਫੋਨ: 9815802070

ਅੱਗ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੰਗੇ-ਫਸਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹੋ-ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਤੱਥਾਂ ਸਮੇਤ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਸੱਚ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਡੋਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

31 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਜਰਨਲਿਸਟਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ-ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਅਤੇ ਅਰਬ ਜਗਤ ਵਿੱਚ 74, ਏਸ਼ੀਆ-ਪੈਸਿਫਿਕ ਵਿੱਚ 15, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ 10, ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 18 ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰੀਜਨ ਵਿੱਚ 11 ਪੱਤਰਕਾਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 1990 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ 3173 ਪੱਤਰਕਾਰ, ਅੰਸਤਨ 91 ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ; ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ 876 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ 533 ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹਨ। ਚੀਨ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਈਸਟ-ਅਰਬ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀ 2025 ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਅੰਤਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 128 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸਫ਼ਰੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਲਸਤੀਨ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੁੱਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 44 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਭੈੜੀਆਂ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਤਾਂ, ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੱਕ ਵਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ੋਖਮ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦਿਖਾਵੇ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ

ਅੰਨ੍ਹੇਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਜ਼ਾਲ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਤਰ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਕੇ ਪਰਦੇ ਉਧਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਰੀ ਸਪੀਚ ਕੁਲੈਕਟਿਵ ਦੀ ਛਾਪੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਭਰਮ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤਹਿਤ 14,875 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11,785 ਮਾਮਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਨਫਲੂਐਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗ਼ੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਾਂ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 9 ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ, ਵਿਰੁੱਧ ਗ਼ੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਸੂਚਨਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 10 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਜਪਾਨ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਇੱਥੇ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜ਼ਾਦ ਕਲਮ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਨਿਯਮ, ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਛਪਾਈ, ਆਡੀਓ, ਵੀਡੀਓ ਮਧਿਅਮਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਕਮਾਂ, ਮਾਫੀਏ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਨਕਸਲ ਖਿੱਤਿਆਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਇਹ ਖ਼ਤਰਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਮਾਨੂਰ ਜੈ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਧਮਕੀ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ 'ਜੇਕਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗ਼ਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਉਣਗੇ।'

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ਤਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਸਮਾਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਾਨਸਿਕ ਵੀ ਹੈ। ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਵੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹੈ। ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 2018

ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੈਤਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਬੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 900 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ-ਹਿੱਤ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਖੋਜੀ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਵਧੇਰੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ, ਲੋਕਤੰਤਰ, ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਮਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਖੋਜੀ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚੈਲੰਜਿੰਗ ਕਬੂਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਗ਼ੈਰੀ ਲੰਕੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਗਲੌਰ 'ਚ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਦੇਸ਼, ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਤ੍ਰਫ਼ ਕੁੰਠਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਉਠਾਉਣੀ ਪਈ।

ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। 2015 'ਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਦੀਪ ਕੋਠਾਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖ਼ਨਣ ਮਾਮਲਾ(ਰੇਤ-ਬਜ਼ਰੀ) ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ 180 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਚ ਚੀਨ ਦਾ ਸਥਾਨ 178ਵਾਂ ਹੈ, ਈਰਾਨ ਦਾ 176 ਵਾਂ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ 175 ਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ 151ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਚ ਨਾਰਵੇ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਾਗਤਾਰ ਖੋਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ-ਯੁੱਧ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਇਸ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਧ ਰਹੀ ਡਿਕਟੇਟਰਾਨਾ ਸੋਚ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਖ਼ਤਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਰੂਸ 'ਚ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਧੌਕਸ਼ਾਹੀ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ "ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ" ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤੀਬਰ ਯਤਨ, ਯੁੱਧ-ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਵੱਡੇ ਧਨ-ਕੁਬੇਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਖੋਹਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਫਿਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੇਤ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੋਢੇ ਬੰਦੂਕ!

ਪੱਚੀ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ, 'ਹੀਰ' ਜਿਹੀ ਸੱਤਾ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ 'ਸਲੂਟੀ' ਦੇ। 'ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੇ' ਪੈਣ ਵੱਲ ਪੁਟਦੇ ਨਾ ਪੈਰ ਕੋਈ, ਘੜੀ ਜਾਂਦੇ ਨਿੱਤ 'ਫਾਰਮੂਲੇ' ਅਲਸੇਟੀ ਦੇ। ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਮੂੰਹ ਲਾਉਣਾ ਨੀ ਭਗੋਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ 'ਸਮੇਟੀ' ਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਪੰਜਾਬ ਸਿਉਂ ਨੇ ਅਸੀਂ ਏਦਾਂ, ਕੌਮ-ਘਾਤੀਆਂ ਦੇ 'ਬੋਰੀ-ਬਿਸਤਰੇ' ਵਲੋਟੀ ਦੇ। ਚਾਹੁੰਦਾ 'ਭਰਦਾਨ' ਪੈਰ ਉਥੇ 'ਜਮਾ' ਲਵਾਂ ਮੈਂ, ਪਰ ਇਹਦੇ 'ਜਾਲ ਵਿਚ' ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਲਪੇਟੀ ਦੇ। ਧਨ ਧੌਸ ਵਾਲੀ 'ਗੋਲੀ' ਚਾਹੁੰਦੇ ਚਲਾਉਣੀ ਫੇਰ, ਰੱਖ ਕੇ 'ਬੰਦੂਕ' ਮੋਢੇ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ' ਦੇ!

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ...

ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਨਵਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹੁਣ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਸਿੱਧਾ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 3 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਡੇਢ ਸੌ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅੰਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਪਰ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਦੁਰੋ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਢੋਂਗੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਲਾਵਾਂਗੇ।' ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਯੂਐਨ ਚਾਰਟਰ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਹਮਲਾ ਪਿੱਛੇ ਜਹੇ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੁੱਧਨੀਤੀ' ਦਾ ਵਿਗਰਹ ਰੂਪ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਤਹਿਤ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਪਰ ਧਾੜਵੀ ਦਬਦਬਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੁਖਲਾਹਟ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਉੱਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਚੌਧਰ ਲੜਖੜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਚੀਨ-ਰੂਸ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਪਕੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਣਾ-ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਨਾਲਾਇਕ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰੱਦਬਦਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀ, ਵਿਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸੰਸਾਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੂਨੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਧਾੜਵੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਸ ਦਿੱਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਚੌਧਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ।

ਮਾਦੁਰੋ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ 'ਬੇਹੱਦ ਖਰਾਬ ਤੇਲ ਢਾਂਚੇ' ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਕਿ 'ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਡਕੈਤ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੋਈ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੱਛਮੀ ਜਗਤ ਦੇ 'ਉਦਾਰ' ਹਲਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਧੱਕਣ ਲਈ ਮਾਦੁਰੋ ਦੀ 'ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ' ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੋਪਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ, ਅਪਰਾਧੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਣਾ ਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰ ਘਿਉ-ਘਿਚੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਹਾਲਾਤ

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਤੱਕ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਤੇ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮ-ਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ॥

ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਮੁਲਕ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ 'ਉਦਾਰ' ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੈ?

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਧਾੜਵੀ ਪੈਮਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਹੀ' ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣ ਕੇ ਉੱਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ, ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਯੁੱਧ ਛੇਤਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਾਸ਼ਾਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਰਥਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਉਪਾਅ ਵੀ ਸੋਚ ਲੈਣਗੇ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਕੈਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਧਾੜਵੀ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਡਾਲਰ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਵੇਚਣਾ ਅਮਰੀਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਪਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਡਾਲਰ ਦੀ ਖੁਰ ਰਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਯੂਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਹ ਘੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਰਕਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੂਆਤ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਯੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੀ ਛੇੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਰਸਮੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਅਪਣਾਏ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜ ਕੇ 110 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਹੀ ਜੰਗੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਖ਼ਸਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਕ ਸਮੇਤ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੱਕੇ ਯੁੱਧਾਂ ਅਤੇ ਧਾੜਵੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਚਿਲੀ, ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ, ਪਨਾਮਾ ਵਰਗੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੀਤੇ 'ਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਲਤਾੜਨ ਲਈ ਟਰੰਪ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜ-ਕਾਲ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਇਸ ਆਪੇ ਬਣੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ-ਦੂਤ' ਦਾ ਖੂਨੀ ਚਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਰਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਥਾਪਤ, ਗਿਣੀ-ਮਿੱਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਤੇ ਵਿਤੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਂ ਹੁਣ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਯੋਜਨਾ' ਹੈ।

ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ

ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲਿਆਂ, ਰਾਜ-ਪਲਟਿਆਂ, ਤਸੱਦਦ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਬਰ ਕਨਪੁਤਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਥਾਪਤਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ

ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਮਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮਹਿਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਬਰ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਠਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 'ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਰਿਮ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ' ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਫੈਂਟੇਨਾਈਲ ਅਤੇ ਕੋਕੀਨ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਲਕ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਲਾਘਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਡਿਸਪੈਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਧਾੜਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਂ ਹਿਊਗੋ ਚਾਵੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਆਰਗੈਨਿਕ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਾਰਬਨ ਕਾਨੂੰਨ' ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ 2001 'ਚ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਕੁਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਐਕਸ਼ਨਮੇਬਿਲ ਅਤੇ ਸ਼ੇਵਰਾਨ ਵਰਗੀਆਂ ਧੜਵੇਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਪਰ ਚਾਵੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੁਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਾਵੇਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰੋੜਾਂ ਕੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਏਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਧੜਾਧੜ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਜੋ ਚਾਵੇਜ਼ ਦੇ 'ਬੋਲੀਵੇਰੀਅਨ ਇਨਕਲਾਬ' ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਹਰ ਉਸ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਮਰੀਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ। 2002 'ਚ ਚਾਵੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ 2003-2004 'ਚ ਘੋਰ ਪਿਛਾਥੜੀ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰਿਨਾ ਮਚਾਡੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸੁਮਾਤੇ ਗੁੱਟ ਦੀ ਵਿਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰਕੇ ਚਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਵਿਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ, ਉਸਦੇ ਧੜੇ 'ਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ, ਸੁਮਾਤੇ ਵਰਗੇ ਘੋਰ ਪਿਛਾਥੜੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ' ਲਈ ਪੰਜ-ਨੁਕਾਤੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2015 'ਚ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਪਰ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਕੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ 'ਅਸਾਧਾਰਨ' ਖ਼ਤਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿੱਤੀ ਮੰਡੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਉੱਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੇਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ। ਫਿਰ 2019 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਥਾਪ ਕੇ 'ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ' ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਚਾਵੇਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਫ਼ਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਤੇਲ ਵਿਕਰੀ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੇਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਤੇਲ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਅ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਚੈਨੀ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਤੇਲ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਕਰਕੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਰਬਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। 2020 ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗਿਡੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਜਹੇ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜਨ ਲਈ 'ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਬਾਅ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2025 'ਚ ਮਾਰੀਆ ਕੋਰਿਨਾ ਮਚਾਡੋ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੀ ਵਿਰੋਧੀ-ਪਿਰ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2025 'ਚ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜੀ ਬੇੜਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਟੈਂਕਰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ 'ਟਰੰਪ ਕੋਰੋਲਰੀ' ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜੀ ਬਦਨੀਅਤ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ-ਗੋਲੇ ਉੱਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਕ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਨੇ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ 'ਮੁਨੇਰੋ ਮੱਤ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ 'ਡੋਨ-ਰੋ ਮੱਤ' ਨਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: "ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ-ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਦਾਰੀ ਉੱਪਰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਕੋਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦਾ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਖਾੜੀ ਵਿਚਲੇ ਤੇਲ-ਸੋਧਕ ਪਲਾਂਟਾਂ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਰੜਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੇਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਗੈਰ-ਡਾਲਰ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ

ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਦੁਰੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਟਰੰਪ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਿਧਤਕ ਹਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਮਹਾਂਦੀਪ ਉੱਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦਬਦਬੇ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਸਿਫ਼ਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਗ਼ਲਬੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਸ਼ਰੀਕ ਚੀਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਰੂਸ, ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੱਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਚੀਨ ਨੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ, ਪੂੰਜੀ-ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੱਦਦ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾ ਲਈ ਹੈ। ਸਤਕਾਂ, ਦੁਰਸੰਚਾਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਆਦਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾਗਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ ਚੀਨ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਚੀਨ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਣ ਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਲ ਸਰੋਤਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਹ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ-ਸਾਮਰਾਜੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ' ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ-ਗੋਲੇ - ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦਾ ਇਹ ਫਾਸਿਸਟ ਗੁੱਟ ਪੂਰੇ ਪੱਛਮੀ ਅਰਧ-ਗੋਲੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 'ਮੁਹੱਲੇ' ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਹ ਮੁਕੰਮਲ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਕੰਟਰੋਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਹੁ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਕਿਉਬਾ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ਰੂਆਤ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਤੇਵਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਹੋਰ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਦੁਰੋ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦਾ ਹਕੂਮਤੀ ਢਾਂਚਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਕੀ ਟਰੰਪ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਏਗਾ ਜਾਂ ਤੇਲ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ ਚਲਾਏਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਟਰੰਪ ਦਾ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਮਲ 'ਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ੁਅਰਤ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਾਂਗ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ 'ਚ ਵੀ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਸ ਧਾੜਵੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ 2025 'ਚ ਸੀਬੀਐੱਸ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ਪੋਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 13% ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਨੂੰ 'ਵੱਡਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖ਼ਤਰਾ' ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਦਕਿ 70% ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਢੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਭਰੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹਿੰਦੂਤਵ ਹਕੂਮਤ ਇਸ ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਕੈਤੀ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੀ-ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਝੂਠੀ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੋਲਮੋਲ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ 'ਤੇ)

ਜੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਅੱਠ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕੋਤਰ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ!

ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਕੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਮਿੱਠੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਲਿਸ਼ਕ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹੁਤ-ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਡੇਰਾ ਕਲਾਵਾ ਭਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਓਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਉਹਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਉਹ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਫੋਨ: 647-535-1539

+91-98726-02296

ਮੈਨੂੰ 'ਮੇਰੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚੋਂ' ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਮੇਰਾ ਆਦਰਸ਼ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪਾਠਕ ਸਾਂ। ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪਦਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਛਪਦੀਆਂ, ਵਾਰਤਕ ਵੀ। ਉਹਦੇ ਕਾਲਮ 'ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਮੇਰੇ ਲੋਕ' ਦੀ ਏਨੀ ਧਾਕ ਪਈ ਕਿ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪਾਠਕ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਖਦਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਪੱਖ, ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਹਿਤਕ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਤ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲੱਗਦੀ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਡੂੰਘਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਕ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਟੋਚ ਵੱਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਮੁਹੱਬਤ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ' ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਤਾਬਦੀਨ ਦੇ ਵਤਨ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਗੜ੍ਹਚ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਲ ਰਹੀ ਇਨਸਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਾਨਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕਦਰ ਹੋਰ ਪਰਪੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਿਸ਼ੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਹਵਾਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮਰ ਗਏ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੀ 'ਅੰਬਾ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਮਰ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸਾਧਨ ਬਣਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਦੋਂ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ 1975 ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ ਏ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਚੰਗੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਵੀ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵਿਹਲ ਹੀ ਵਿਹਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮੰਗਵਾ ਲਏ। ਅਜੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹਵਾਲਾਤੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, 'ਭਾਊ! ਜੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਨਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ!'।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਬੜਾ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਦਾ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਸਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕਰਦੇ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੱਬੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹ/ਸੁਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਇਸਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਣ-ਹਲੂਣ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

‘ਮੇਰੇ ਝਰੋਖੇ ’ਚੋਂ’ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ

ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਸੀਰਾ', 'ਤਾਮੀਲ-ਕੁਨਿੰਦਾ' 'ਕੋਟ ਤੇ ਮਨੁੱਖ' 'ਮੁੜ ਸਰਨਾਰਥੀ' 'ਇਕ ਸੀ ਮਾਂ...ਇਕ ਸੀ ਪੁੱਤਰ' ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈਆਂ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ।

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੇਰੀ ਲੇਖਣੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਛਪ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਲੇਖਕ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ। ਹਰੇਕ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਛਪਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਛਾਪ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹੌਸਲਾ ਫੜ ਕੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀ 'ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ' 'ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ' ਵਿਚ ਛਪਣ ਲਈ ਭੇਜੀ। ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਦੀਆਂ 'ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਈ ਉਸ ਖੁਸ਼ੀ' ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਯੂਨੀਅਨ ਜੈਕ ਦੇ ਉਤਰਨ ਅਤੇ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਉੱਠੀ ਸੀ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਹੀ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਿਆਰੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਕਿਸੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਦਾ। ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਆਈਆਂ ਕੁੱਝ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ 'ਬਣ' ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ 'ਕਹਾਣੀਕਾਰ' ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਨਾ ਬਾਝਦਾ।

1967 ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਓਪਨ ਏਅਰ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਸਮਾਗਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਆਏ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ, ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ!' ਮੈਨੂੰ ਉਹਦਾ ਇੱਕੋ ਵਾਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ।

1970-71 ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਜੁਝਾਰ ਵਿਦਰੋਹੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਚੰਗੇ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜੋ ਮਾਸਿਕ-ਪੱਤਰ 'ਹੋਮਜਯੋਤੀ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਸਰਾਹਣਾ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਵੀ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਇਨਕਲਾਬੀ' ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। 'ਹੋਮਜਯੋਤੀ' ਦੇ 1971 ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, 'ਪਾਸ਼, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ 1971 ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹਨ।'

ਮੇਰਾ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀ 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ' ਵੀ ਲਿਖ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਹੀ ਨਾ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾ ਮਿਲਦੀ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਮ 'ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਮੇਰੇ ਲੋਕ' ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਮਾਰਮਿਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਪਰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਕਸਲੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਤਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਹਾਅ ਨਾਅਰਾ' ਮਾਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਏਸੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ 'ਇਨਕਲਾਬੀ' ਰੰਗ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਹਾਣੀ 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ' ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਮਜਯੋਤੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਰੇਂਦਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲੈਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ!'।

ਇੰਝ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿਚ 'ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ' ਛਾਪ ਕੇ ਤੇ 'ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ' ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਕੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀ ਉਠਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਯੱਗ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ' ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦੇ ਡੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿਣਕਦਾ ਫੁੰਕਾਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਨਾਗਮਣੀ' ਵਿਚ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਸੀ। 'ਇਹ ਕੇਹੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹੈ!'।

ਆਖਦਿਆਂ 'ਲਾਲ ਝੰਡੇ' ਨੂੰ 'ਲਾਲ ਟਾਕੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖੀ ਸੀ ਤੇ 'ਨਾਗਮਣੀ' ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੇ ਨਜ਼ਮ ਨਾ ਛਾਪੀ। ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਨਜ਼ਮ ਨਵਤੇਜ

ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਨਜ਼ਮ ਨੂੰ ਛਾਪਣਾ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ ਨਾਮਵਰ ਹਸਤੀ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਵਿਚ ਨਜ਼ਮ ਛਾਪ ਕੇ ਨਿਰਪੱਖ, ਦਲੇਰ, ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਸੱਚੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਤਾ।

ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਗਰਮ ਅਤੇ ਉਤੇਜਨਾ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਵੇਂ ਉੱਠ ਰਹੇ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ' ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਭਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਾਥੀ ਵੀ ਤੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਜੁਝਾਰ' ਨਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾ ਛਪਵਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀ' ਉੱਤੇ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਪਾਠਕਾਂ' ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਦਮ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਭਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਛਾਣ ਬਣੇਗੀ। 'ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀ' ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਅਸੀਂ 'ਜੁਝਾਰ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਲਾਈਆਂ। ਇਹ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਮੋਟੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਲੰਮੇ-ਰੁਖ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਅੱਠ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਅੱਠ-ਵਰਕੀ 'ਜੁਝਾਰ' ਵੰਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

'ਜੁਝਾਰ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਸੀ- ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਮਿਲਣੀ' ਨੂੰ ਅਜੇਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

ਦੀਵਾਰ ਤੇ ਲਟਕਿਆ ਲੈਨਿਨ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਸੀਸ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦੀ

ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਤਣੀ ਉਂਗਲ ਬੱਕ ਚੱਲੀ ਹੈ

-ਤੁਸੀਂ ਰੰਗਲੇ ਬੰਗਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ

ਆਰਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ!

ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਮਿਲਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ!

-ਕੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਦਾ ਸੱਚ ਸੁਣਿਆਂ ਜੇ?

ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਝਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਟਰੰਪ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਧੌਂਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਐਲਾਨੀਆ ਟੇਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਵੇਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਿਸ਼ੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਆਰਾਮ ਕਾਹਦਾ!

ਕੀ ਮਾਛੀਵਾੜੇ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਆਏ ਹੋ?

-ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਉਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲੇਖਕ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਤੇਜ਼ ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਭਰਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ 'ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨਕਲਾਬ' ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤਕ ਲੜਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਵੇਂ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਭਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਗਤੀਹੀਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਜਿੰਨਾਂ ਕੋਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਉਸ ਅੰਦਰਲਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੱਤ ਖੁਰਦਾ ਜਾਂ ਖੁੰਢਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ! 'ਇਨਕਲਾਬੀ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਲਬਾ-ਲਬ ਭਰੇ ਹੋਏ' ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚਲੇ 'ਸੋਕ' ਨੇ ਇਸ 'ਠੋਸ ਸੱਚ' ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਘਲਾ ਹੀ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ-ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੰਗਿਆਤੀ ਮਘਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਰਥਵਾਨ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਜਾਦੂਮਈ ਵਾਰਤਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਮੁਢਲਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਸਰੋਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ।

ਇਸਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਟੈਂਪਰੈਂਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ' ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਬੜੀਆਂ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਤਕਰੀਰਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਥਾਪਤ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਉਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ 'ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਲਟਕਿਆ ਲੈਨਿਨ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ!' ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਮ ਸੁਣਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀ ਵਿਚ 'ਮਾਰੇ ਨਾਰਿਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਵੀਂ ਦਾਦ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਤਾਤੀਆਂ ਵੱਜੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵੇਖਿਆ; ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤਾਤੀਆਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਵਡੱਤਣ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਤਾਤੀਆਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਨਾ ਪਿਆ। ਅਜੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ' ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਈ ਖੁਸ਼ੀ' ਛਾਪ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ; ਜਿਸਨੇ ਅਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਟਿਆ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ 'ਝਨਾਂ ਪਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਦਾ' ਜਾਂ 'ਮਾਛੀਵਾੜੇ 'ਚੋਂ' ਨਾ ਲੰਘਣ ਦਾ' ਮਿਹਣਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ! ਉਸ ਪਲ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੀ ਹਦੂਮੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਉੱਠ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਨਵੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਸਿਖਰ।

ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸਾਡਾ ਇਹ ਸੱਚਾ ਲੇਖਕ ਤੇ ਵੱਡਾ ਇਨਸਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਹੀ 'ਧੋਖਾ' ਕਰ ਗਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਾਂ! ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਿਹੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਭੇਜੀ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਡਾਢਾ ਸਕਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ!

ਉਹ ਸੱਚਾ ਲੇਖਕ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਨੁੱਖ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਟੋਟਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜੋੜ ਕੇ ਅੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

-0-

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਿਣਨਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ-ਰੂਬੀਓ ਹੁਕਮਰਾਨ ਗੁੱਟ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਬੁਝ-ਬੁਝ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੀ ਇਹ ਅਸਹਿਮਤੀ ਅਸਰਦਾਰ ਠੱਲ੍ਹ-ਪਾਉ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਾਦੁਰੋ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨਜ਼ੁਏਲਾ ਜਾਂ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਧੌਂਸ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਟੇਕੇ। ਹੁਣ ਵੀ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣਗੇ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁੜ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਨਾਰੀਆ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੀ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2017 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ 15ਵੀਂ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਸਿਰਸਾ 'ਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

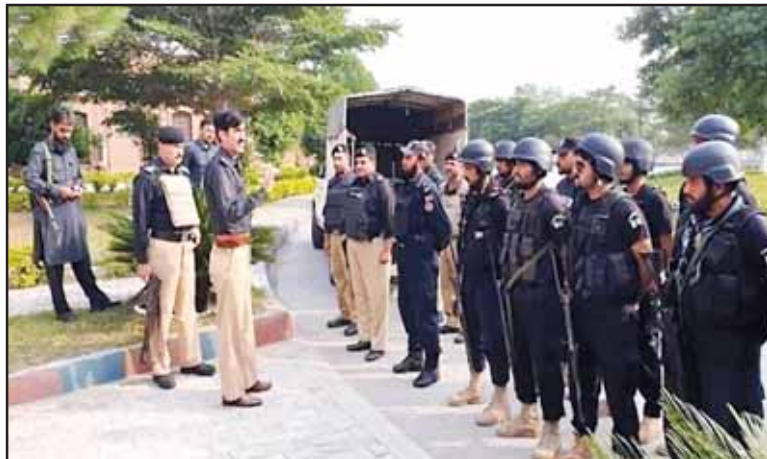

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਰਿਆਵੀ ਹੋਰਾਨੀਜ਼ਨਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵੀ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ।

ਪਾਕਿ 'ਚ 4 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਪੇਸ਼ਾਵਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ

ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਾਏ ਨੌਰੰਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਤਿੰਨ ਫ਼ੈਡਿਕ

ਨੇ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲੋਕੀ ਮਾਰਵਤ ਅਤੇ ਬੰਨੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕੀ ਮਾਰਵਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹਮਲਾਵਰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮੰਦਾਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਵਰਗੇ ਅਫਸਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਚਾਹੀਦੇ ਹੌਸਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਡੀਆਈਜੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ.ਆਈ. ਜੱਜ 'ਭਾਵਨਾ ਜੈਨ ਨੇ ਦੋ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਜੱਜ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀਆਈਜੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ

ਕਿਉਂਕਿ ਹੌਸਲਾ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਚ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਕਾਸ਼ ਬੱਤਾ ਤੋਂ ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਅਗਸਤ 2025 ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ? ਇਸ 'ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ੈਸਲਾ

ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਨੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਰੋੜਪਤੀ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਛੱਪਰ ਪਾਤ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਹਰਦੇਬਬਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਲਈ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਆਟਾ ਚੱਕੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 200 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ 1.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਉਹ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਰਦੇਬਬਵਾਲਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦੀ ਲਾਟਰੀ ਸਟਾਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 200 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਡੀਅਰ ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਲਾਟਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਨਤੀਜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਸੰਦੀਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਬਦਲ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨੇ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੰਦੀਪ ਤੁਰੰਤ ਜੈਤੂ ਟਿਕਟ ਬੇਦੀ ਲਾਟਰੀ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਢੋਲ ਦੀ ਬਾਧ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਧਾਰੇਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਰਦੇਬਬਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਦੂਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ

ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਾਟਰੀ ਸਟਾਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਵੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਟਾਲ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਲਾਟਰੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਢਾਬਾ ਮਾਲਕ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਦੇ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼: ਰੇਖਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਬਾਣਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੋਹਲੀ ਢਾਬਾ ਸਾਈ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਰਕਰ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੇਖਾ ਨੇ ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੋਹਲੀ ਢਾਬੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਲੀ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੁਰਾ

ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ

ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। 2 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਾਹੁਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੰਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ

ਸ਼ੋਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ: ਬੀ.ਐੱਨ.ਪੀ.

ਢਾਕਾ: ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਬੀਐੱਨਪੀ) ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖਾਲਿਦਾ ਜ਼ਿਆ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸ਼ੋਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਖਾਲਿਦਾ ਜ਼ਿਆ ਦਾ 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਬਿਮਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਐੱਨਪੀ ਨੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪੋਸਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਮਾਣਯੋਗ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ੋਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ

ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਬੇਗਮ ਖਾਲਿਦਾ ਜ਼ਿਆ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।' ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ ਜੈਸ਼ਕਰ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਹੋਏ।

ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਂਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਵਿਆਹ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ 'ਆਪ' ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ ਐਕਸ 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਐਂਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਦਿਨ-

ਦਿਹਾਤੇ 'ਆਪ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਵੀਡੀਓ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਖੜਾ ਗਈ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਪਰਾਲੇ; ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸਫਲਤਾ?

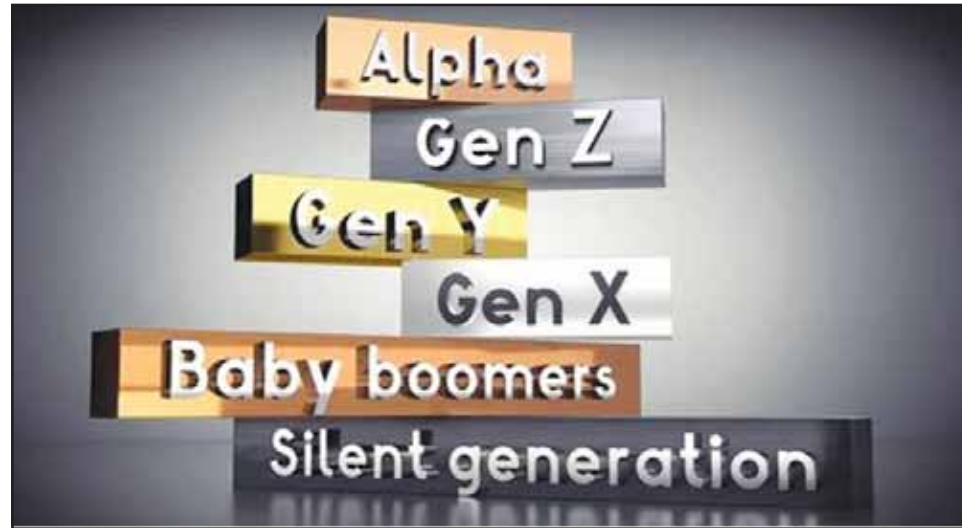
ਜਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜੋ 1997 ਤੋਂ 2012 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਨਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਸਮਾਰਟਫੋਨ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਨਾਰਮਲ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪਰਿਆਵਰਣਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਚੇਤਨਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰ ਮਸਲਾ ਭਾਵ ਜੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਨਿਆਂ, ਜੈਂਡਰ-ਸਮਾਨਤਾ, ਨਸਲ-ਭੇਦ ਭਾਵ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਮਾਮ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸਿੱਖਦੀ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਡ

ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਚੀਨ ਵੱਲ ਹੋਰ ਵੱਧ ਝੁਕੇ। ਇਸ ਲਈ 'ਰਾਜਨੀਤਕ ਬਦਲਾਅ' ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਡੂੰਘਾ ਸਿਸਟਮਿਕ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਸਖਤ

ਉਠੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਰਬ ਸਪ੍ਰਿੰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰਬ ਸਪ੍ਰਿੰਗ ਮੂਮੈਂਟ ਨੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਢਾਂਚੇ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਵਿਚੋਂ ਆਬਿਦੀਨ ਬੈਨ ਅਲੀਪ ਜਿਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲੀਲਾ ਤ੍ਰਾਬੇਲਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਅਰਬਾਂ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾ ਲਏ ਜਾ ਸਕੇ। ਨੀਤੀਗਤ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਸਕੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਾਂਗ ਟਵਿੱਟਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਯੂਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਿਆ ਅਤੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਿਰ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੂਵਮੈਂਟ ਚੇਤਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਸਾਰਥਕ ਅਜ਼ਾਮ ਤਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੈ; ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਹੱਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

1928-1945 ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ ਦੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ, ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਲਗਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਮਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਆਰਥਕ ਮੰਦੀ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ। 1939-1945 ਤਕ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਲੜੀ ਗਈ। ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 1949 ਵਿਚ ਨਾਟੋ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਹੋਈ। 1946-1964 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਬੀ ਬੂਮਰਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 1969 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਆਰਥਿਕ ਦੌਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਪਰਿਵਾਰ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। 1965-1980 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਆਮਦ ਇਸ ਦੌਰ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1981-1996 ਦੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਨੀਅਲਜ਼ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਵਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਡਿਜੀਟਲ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ, ਤਕਨੀਕੀ-ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਆਗਾਸ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਆਈ। ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ 2008 ਵਿਚ ਗਲੋਬਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2001 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ 9/11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਰਿਮੋਟ ਲਰਨਿੰਗ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜੋ 2013-2025 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਅਲਫਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਅਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ, ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਅਲਫਾ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਅਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਲਫਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੋਬੋਟ ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦ ਸਿਸਟਮ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ, ਇਨਕ੍ਰੇਟਿਡ ਹੋਣਗੇ। ਡਿਜੀਟਲ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਘਰ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੀ ਡਿਜੀਟਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਗਲੋਬਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸਮਝ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਫਰਕ ਘਟਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ, ਬੱਚਤ, ਨਿਵੇਸ਼, ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੰਸੀ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧੇਗੀ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਟੀਮ ਵਰਕ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ ਆਵੇਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਸਿਸਟਮ, ਚੰਗੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਾਸਨ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਸਟੱਡੀ ਕਰਕੇ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ।

ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਜਿਉਂ-ਦਾ-ਤਿਉਂ ਰੱਖਿਆ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ 80% ਹਿੱਸਾ ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਗਾਰਮੈਂਟ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਚੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਰਥਿਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਚੀਨ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਕਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬੇਅ ਆਫ਼ ਬੰਗਲਾ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਰਣਨੀਤਕ ਪਕੜ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਸਟਮ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਇਸ ਵੱਡੀ ਜੀਓ ਪਾਲੇਟਿਕਸ ਦੀ ਗੇਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹਿਲਾਇਆ, ਪਰ ਤਾਲਾ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। 2025 ਵਿਚ, ਹੀ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਕੀਨੀਆ, ਮੋਰੋਕੋ, ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੇਰੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਬਾਰੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਹਲੇਪਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਦਾ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਮਦਰਦੀ ਜਲਦ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਜਰਬੇ ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੰਤਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣਾ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। 1960ਵਿਆਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲਾ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਜੋ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਸਲੀ ਭੇਦਭਾਵ, ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਮੌਕੇ, ਆਤਮ-ਰੱਖਿਆ ਸਵੈ-ਸਨਮਾਨ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 1964 ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਅਤੇ 1965 ਦਾ ਵੋਟਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਾਂ ਬਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਲੰਬੇ, ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਿਸਟਮਿਕ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਨਸਲਵਾਦ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਹੀ ਬਦਲੇ, ਨਸਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ। ਕਾਲੇ ਅਫਰੀਕਨ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਬਰਬਰਤਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੈ, ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਵਿਚ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਲੈਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਫਿਰ 2013 ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਲੈਕ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰ ਅੰਦੋਲਨ ਲੜਨਾ ਪਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2010-2012 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਬਗਾਵਤਾਂ

ਡਾਲਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੈਨ ਅਲੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਬੁਆਜ਼ੀਜ਼ੀ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਤਮ-ਦਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਰੋਟੀ, ਇਜ਼ਤ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਬਣ ਗਈ। ਮਿਸਰ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। 25 ਜਨਵਰੀ 2011 ਨੂੰ, ਕਾਹਿਰਾ ਦੇ ਤਹਰੀਰ ਸਕੁਏਰ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। 18 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬਗਾਵਤ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਨੇ ਮੁਬਾਰਕ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬ੍ਰਦਰਹੁੱਡ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਮਿਸਰ ਦਾ ਅਰਬਚਾਰਾ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਬਦਲੀ, ਪਰ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਿਆ। ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਮੁੜ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਅਰਬ ਸਪ੍ਰਿੰਗ ਮੂਮੈਂਟ ਦਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਿੱਤ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਫੌਜ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਾਬੂ 'ਚ ਨਾ ਆਉਣ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਰੱਬ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਲੀਬੀਆ ਵਿਚ ਗੱਦਾਫੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਨਾਟੋ ਨੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਫਲਸਤੀਨ 20 ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਨੂੰ ਕਰਨਲ ਗੱਦਾਫੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਭਰਿਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਬੇਕਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੀਬੀਆ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਥਿਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਰਬ ਸਪ੍ਰਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਯਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਘਰੇਲੂ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੇ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਆਕਾਰ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਦਾ ਫਰਕ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਬਗਾਵਤੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕਿਆਂ ਸ਼ੀਆ-ਸੁੰਨੀ ਵਿਚ ਵੰਡ ਤਿੱਖੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 'ਹੂਬੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੇਠ ਸ਼ੀਆ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਭਰੇ, ਘਰੇਲੂ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਗਲਫ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨਾਲ ਯਮਨ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੇਤਾ ਅਲੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਸਾਲੇਹ ਨੇ 25 ਫਰਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ 2017 ਵਿਚ ਹੂਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਯਮਨ ਅੱਜ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤਵਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ, ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹਨ।

ਸਤੰਬਰ 2011, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪਾਵਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਾਵਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਆਕ੍ਰਿਪਾਈ ਮੂਵਮੈਂਟ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਾਹਰਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ 99% ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਰਸੈਂਟ ਸਾਡੀ ਲੁੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਿਆ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

+1 647 542 0007 (ਕਨੇਡਾ)

+91 98889 45127 (ਭਾਰਤ)

ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੈਲੇਂਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ, ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਲਤੀਆਂ। ਇਸ ਨੇ ਚਿੰਤਾ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਤੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਗਲੋਬਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੱਡੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਹੈ-ਇਸ ਦੀ ਵਧੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੀਖਣ ਹਿੰਮਤ। ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸੁੱਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ, ਜਾਚਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਖਬਾਰ, ਰੇਡੀਓ ਜਾਂ ਟੀਵੀ ਰਾਹੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਇਕ ਕਲਿੱਕ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਨਿਆਂ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਜੰਗਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਖੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਡਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਿਰਫ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਵੱਡੇ ਨਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਏਜੰਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਮਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫਿਲਹਾਲ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨੇਪਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਨੇਪਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਪਰ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਿਆ, ਉਹੋ ਬਿਉਰੋਕਰੇਸੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੋਚ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਪੁਰਾਣਾ 'ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ' ਤੰਤਰ ਦਾ ਜਾਲ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ, ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ 'ਸਿਸਟਮ ਬਦਲਾਅ' ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ (GEO-STRATEGIC) ਭੂ-ਰਣਨੀਤਕ ਕੰਧ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੋ-ਪੈਸਿਫਿਕ ਸਟਰੈਟੀਜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਬੈਲੇਂਸ ਕਰਨਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੀਨ ਦੇ ਬੈਲਟ ਐਂਡ ਰੋਡ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਘਣਨ ਢ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਲੰਕਾ ਦੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਕੀ ਹੋਵੇ?

ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਰੁੱਤਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣਹਾਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਦਲਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਢਲਣਾ ਸਿਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕਤਾ ਵਧਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕਈ ਅਯੂਬੇ ਅਤੇ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਥਾਪਤ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸਟੇਟ/ਰਾਜਸੱਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ-ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਨਾਉਣ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨੁਮਾਇਆ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ 1789 ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੂਸ ਵਿਚ 1917 ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ, ਕਲਾ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਮੀਡੀਆ, ਆਦਿ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ/ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਗ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਗ ਵਿਚ ਲੇਖਕ,

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਕਾਫੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬੇਵੱਸ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮਾਯੂਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੇਤਨ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨੁਕਤੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕ, ਵਕੀਲ, ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸੋਚਦੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੌਦਵੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਰਕਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਾਚਦੇ ਅਤੇ ਪਰਖਦੇ ਹਨ। ਆਲੋਚਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਤਖੱਲਸ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਬੇਰੁਖੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਰਾਜਸਭਾ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੋਸਟਨ ਕੰਨਸਲਟੈਂਸੀ (ਕਾਰਪੋਰੇਟ) ਗਰੁੱਪ 'ਤੇ ਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸੁੰਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ

ਰਹੀ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਰਖਣਾ ਜਾਂ ਕੱਚੇ/ਐਡਹਾਕ, ਪਾਰਟ ਟਾਈਮ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ/ਉਜ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਹ ਆਈਲੈਂਡਸ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤਾਨ ਵਿਚ ਧੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਗੈਂਗਸਟਰ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਕੁਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਹਤਿਆਵਾਂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ, ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਰੋਕਣ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦਣਦਣੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੱਤਾ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਵਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬੁੱਧੀਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਲੈਨਿਨ ਦੇ 'ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ' (What Is To Be Done) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਾਮਸਕੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨੋਟਬੁਕਸ (Prison Notebooks) ਵਿਚ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਚੈਪਟਰ 'ਬੁਧੀਜੀਵੀ' (Intellectual) ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿਕ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਬੁਧੀਜੀਵੀ (Organic Intellectuals) ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਸੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਕੋਲ ਏਨੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਦੰਭੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਫਰਕ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਮੋੜਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਹੀ ਏਨੇ ਚੇਤਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਜਿੰਨੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਵੀ ਰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਪਿੰਡ, ਬਸਤੀ, ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾ

ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਮਿਥਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਉਭਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਵਾਧਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਭਾਤਾ ਨੀਤੀ (Freight Equalization Policy) ਅਤੇ ਗਵਾਈ ਰਾਜਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੈਕਸ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚਲਾਏ ਸਮੂਹਕ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਬਤਾ-ਕਾਂਗੜੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਮਾਡਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਖੇਤੀ ਜੋਤਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਨ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਭਰ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਤਕੜਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਮਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਿਛਲਾ ਤਜਰਬਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਿਛੇ ਧੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਂਝੀਆਂ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਲਹਿਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਸਤਾ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੱਲਾਦ ਬਣੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਹੇ 'ਚ ਨੰਗਾ ਕਰੇਗੀ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਫਿਲਮ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ'

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਫਿਲਮੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ' ਦਾ ਐਲਾਨ

ਗਲਾਸਗੋ/ਲੰਡਨ (ਮਨਦੀਪ ਖੁਰਮੀ ਹਿੰਮਤਪੁਰਾ): ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ-ਸੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉਹ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਰਕੇ ਵਾਲੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਨੰਗ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਰੇ ਪਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ ਉੱਪਰ ਪਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਕਸੀਜਨ ਲਾਈ ਰੱਖਣੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਰੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ 'ਡਾਇਲਿਸਿਸ' ਕਰੀ ਜਾਣਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਨੇ ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉੱਪਰ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਖੂਨੀ ਪੰਜੇ ਅਤੇ ਆਦਮਖੋਰ ਡਾਕਟਰ ਬੜਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ 'ਟਾਰਗੇਟ' ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਕਸੂਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ 'ਬਲੀ' ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵਗਦੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ, ਜਾਂ ਇਸ

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਹਰ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੌਂ ਨੇ ਦੀ ਮੁਰਗੀ ਸਮਝ ਕੇ ਝਟਕਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਇਸ ਲੁੱਟ-ਕਸੁੱਟ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹਨ? ਜਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਘੋਸਲ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਜਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ? ਕਿਤੇ ਚੋਰ ਅਤੇ ਕੁੱਤੀ ਰਲ ਕੇ ਸਾਂਝੀ ਖੇਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਰਹੇ?

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਸੀਬ ਹੋਈ, ਜਿਤਨੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ। ਕਿਸਮਤ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਰੱਜਿਆ-ਪੁੱਜਿਆ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਲਿਆਕਤਮੰਦ ਜੁਆਨ

ਬੇਟੀ ਲਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮਵਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਉਥਲਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ 'ਮੈਡੀਕਲ ਅਤਿਵਾਦ' ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਨਾਵਲ 'ਕੱਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪੁੱਤ ਜੱਟ ਦਾ' ਲਿਖ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਲਿਖੀ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ'। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਲਿਖੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ 'ਬੇਗੋ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 15 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਜੱਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਫਿਲਮ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ' ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ' ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਸੂਰਾਂ ਉੱਪਰ ਮੱਲੂਮ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਪਰਦੇਫਾਸ਼ ਕਰੇਗੀ। 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ'

ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਵਲੀ ਸ਼ਰਮਾ ਧੂੜਕੋਟ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਪਈ ਹੈ।

ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਟੋਟੇ, ਧੀ ਰਾਣੀ ਲਾਲੀ ਕੁੱਸਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਫੀਆ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਲੋਕ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ। ਡਾਕਟਰ ਰੂਪੀ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀ ਰਹੇ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਲਮ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ' ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮ 'ਬੇਗੋ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ 'ਇੱਕ ਸੀ ਲਾਲੀ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਐੱਮ ਪੀ ਨਿਹਾਲਵਾਲੀਆ, ਸ਼ੇਰਾ ਧੂੜਕੋਟੀਆ ਤੇ ਦਿਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ 'ਯੁੱਗ ਫਿਲਮ ਸਟੂਡੀਓ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲੰਬੋਰਗਿਨੀ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਦੇ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ

ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਅਣ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ

ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਦਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਟਾਈਮ', ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਜ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ 'ਪਰਸਨ ਆਫ਼ ਦੀ ਯੀਅਰ' ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ 'ਪਰਸਨ' ਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਲਹਿਰ ਵੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਇਨਾਮ ਜਾਂ 'ਅਵਾਰਡ' ਨਹੀਂ; ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ,

ਇੰਜ. ਬੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +1 647 640 2014

ਗਰੁੱਪ, ਸੰਸਥਾ, ਲਹਿਰ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮੰਦਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ, ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ਼ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਪਏ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਹੈ।

2025 'ਚ ਇਹ ਸਨਮਾਨ 'ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ' (Architects of AI) ਨੂੰ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਏ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਰਡਵੇਅਰ, ਸਾਫਟਵੇਅਰ, ਅਤੇ ਅਲਗੋਰਿਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਵੀ। ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਐਲਨ ਮਸਕ, ਮਾਰਕ ਜੁਕਰਬਰਗ, ਸੈਮ ਆਲਟਮੈਨ, ਲੀਸਾ ਸੂ ਵਰਗੇ ਅਰਬਾਂ-ਪਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। 'ਟਾਈਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ 'ਸੋਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਯੁਗ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਵਰਤਮਾਨ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਟਾਈਮ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 2025 ਵਿੱਚ ਏ.ਆਈ. ਨੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣੋਰੀਆਂ, ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਏ.ਆਈ. ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਤਾਕਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ-ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਦਬ-ਦਬਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਚਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਨੌਸ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ, ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਬੇ-ਬਾਹ (ਪਰ ਬੇ-ਲੋੜੇ) ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਦੇ ਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰੇ ਹਾਸ-ਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਜਿਮੀ ਕਿੰਬਲ ਨੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਅੰਗ ਕਸਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਅੱਠ ਦਾਨਵ' (the eight dorks of apocalypse) ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬ-ਦੇਹੀ ਦੇ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿੰਬਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ (ਆਰਕੀਟੈਕਟ) ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸ-ਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਟਕੋਰ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਹੱਤਤਾ

ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਬਲ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਕੋਰਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੋਸ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿਊਬੋਫ ਵਰਗੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੰਪਿਊਟਰ-ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਧਾਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਇਸ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ-ਤੰਤ੍ਰਿਕ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਏ.ਆਈ. ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ; ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਇਸ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਕਨੀਕੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਘਟਣ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰ-ਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ। ਸਗੋਂ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕੀ ਦੀ ਦੁਰ-ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਖੁਦ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ:

‘ਇਸ ਸਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋਬਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗਲਤ ਅਤੇ ਤੋੜੀਆਂ-ਮਰੋੜੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਦਖਲ ਸੱਚ (ਅਸਲ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਚੱਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਰ ਕੇ, ਗੰਭੀਰ ਸਾਈਬਰ ਜੁਰਮਾਂ ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਕਤ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਬਿਜਨਸ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ 'ਗਿਲਡਡ ਏਜ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।’

—ਸੈਮ ਜੈਕਬਜ਼; ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ (ਟਾਈਮ), 11-12-2025

‘ਗਿਲਡਡ ਏਜ’ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਦੇ 1870-1900 ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਰੇਲਾਂ, ਤੇਲ, ਸਟੀਲ, ਕੋਲਾ, ਫਾਈਨੈਂਸ ਆਦਿ 'ਤੇ 'ਰੌਬਰ-ਬੈਰਨਜ਼' ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਮਜਦੂਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਲੇਬਰ ਦਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਮੂਹਕ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਆਮ 'ਰੌਬਰ-ਬੈਰਨਜ਼' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 'ਟਾਈਮ' ਦੇ ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਗਿਲਡਡ ਏਜ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਜ਼ਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਪਰ ਕਸਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਏ.ਆਈ. ਦੀ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ-ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਏ.ਆਈ. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਡੈਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਜਲ-ਸੰਕਟ, ਵਣਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਏ ਅਤੇ 'ਬੋਰਿੰਗ' ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਇਹ

ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਏ.ਆਈ. ਓਥੇ ਵੱਧ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ

ਮੁਨਾਫ਼ੇ-ਖੋਰ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਏ.ਆਈ. ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਨਿੱਤ-ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੇ, ਜਨ-ਸਾਧਾਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ? ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਅਤੇ ਫ਼ੌਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ, ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਜਾਂ ਕਾਢਾਂ ਕਰਨ-ਕੱਢਣ ਦੀ।

ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਵੈਕਸਲਵ ਸਮਿੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ, ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਧਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਸਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਵਕਤ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇ-ਲੋੜੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤ-ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਢਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਨ ਕਮਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਅਤੇ ਸਸਤਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਈ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਕੱਚਾ ਮਾਲ (Raw Material) ਹੀ ਚਾਹੀਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. 'ਚ ਤਾਂ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਗ-ਭੱਗ ਸਾਰੀਆਂ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਮਲਕੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਲਕੀਅਤਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਮਾਏ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ, ਬੇ-ਝਿਜਕ ਹੋ ਕੇ ਨਿਜੀ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਕਾਨੂੰਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸਕੈਂਡਲਾਂ 'ਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਸਟਮਾਂ 'ਚ ਬਦਲਾਓ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾਂ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਅੰਧਾ-ਧੁੰਦ ਵਿਕਾਸ ਦੀ। ਸਮੱਸਿਆ ਉਪਜ (Growth) ਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਰਹੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਵੰਡਣ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦੇ ਹਨ।

ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਖੋਜੀ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਖੋਜਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਜਾ ਚਿੰਤ-ਚੇਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਦੇ ਅਣ-ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਕਿਆਸੇ ਨਤੀਜੇ ('Unintended Consequences of Technology') ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਦਰ-ਅਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣ-ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਕਿਆਸੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਗਿਆਨ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ (ਏ.ਆਈ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ-ਸੁਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਰੂਲਾਂ-ਅਸੂਲਾਂ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਾਂ-ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣ-ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਕਿਆਸੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬ-ਦੇਹੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹਨ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ: ਗਰੀਬੀ, ਅਸਮਾਨਤਾ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ, ਵਾਤਾਵਰਣ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬੇ-ਕਦਰੀ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਸਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਕਮੀ, ਇਸ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਰਬਾਂ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਹੜ੍ਹ, ਸੋਕਾ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤੁਫ਼ਾਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਘਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਚੈਟ-ਬੋਟ ਬਣਾਉਣ, ਉਲਟੇ-ਸਿੱਧੇ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ 'ਤੇ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਤਰ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਚਕਾ-ਚੌਂਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਲਾਅ, ਫਾਈਨੈਂਸ ਜਾਂ ਸਰਵਿਸ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਖੇਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖਿਆ, ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ, ਉਦਯੋਗ, ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦ ਆਦਿ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ 'ਮੋਨੋਪੋਲਿਸਟ' ਏ.ਆਈ. ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਗਿੱਦੜ-ਸਿੰਗੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਲੱਛਣ-ਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ-ਸਪਾਟ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮਝਾ

ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਨਾਲ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਲੰਬੋਰਗਿਨੀ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਦੇ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਏ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਵਿਤੀਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ, ਵਕਤ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੁੱਟ ਚਾਲੂ ਰੱਖ ਸਕਣ। ਇਹ ਉਹ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅੰਦਰੋਂ-ਖਾਤੇ ਜੋ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਏ.ਆਈ. ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲਾਭਾਂ ਦੇ।

ਆਮ ਜਨਤਾ ਤਾਂ ਬੇ-ਬਸ ਹੈ ਹੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ 'ਚ ਦਿੱਕਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਟਾਈਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਈਏ। ਕੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਏ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਖਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੈਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਸਭ, ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਦੀ ਸਦ-ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੰਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲੱਭਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫ਼ੌਰੀ ਹੱਲ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਬਚਾਓ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦ ਆਪਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਬਣਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਾਂਗੇ।

—0—

ਪਿੰਨੀ

ਦਾਦੀ ਮਾਤਾ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਕਿੰਨੀ,
ਮੈਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਪਿੰਨੀ।
ਭੁੰਨ ਕੇ ਪਾਏ ਦਾਦੀ ਨੇ ਤਿਲ,
ਖਾਣ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰੇ ਦਿਲ।

ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਖੋਆ,
ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰੱਖਦੀ ਪਿੰਨੀ ਨਰੋਆ।
ਸਵੇਰ-ਸ਼ਾਮ ਖਾਵਾਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦੇ,
ਬਜ਼ਾਰੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਨੇ।

ਪੀਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ ਕੀ ਕਰੂਗਾ ਰੀਸ,
ਪਿੰਨੀ ਜੋਤਾਂ ਵਿਚ ਭਰੇ ਗਰੀਸ।
ਖਾ ਕੇ ਨਾਂ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਛੋਤੀ ਭੁੱਖ,
ਪਿੰਨੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰੇ ਦੁੱਖ।

ਪਾਇਆ ਦਾਦੀ ਨੇ ਦੇਸੀ ਘਿਓ,
ਬਿਸਕੁਟ, ਨੂਡਲ ਦੀ ਇਹ ਪਿਓ।
ਏਕਵੀਰਾ ਖਾਂਦੀ ਅਲਸੀ ਵਾਲੀ,
ਪਾਇਆ ਦਾਦੀ ਨੇ ਦੇਸੀ ਘਿਓ,

ਬਾਲ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਲੀ।
'ਚਮਨ' ਪਿੰਨੀ ਖਾਊ ਪੂਰੀ ਸਰਦੀ,
ਵੇਖਿਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਨਫੇ ਕਰਦੀ।
—ਚਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, (ਪਟਿਆਲਾ)

ਮੱਕੀ ਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਫੁਲਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਰੋਟੀ ਪੱਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਗੁਰਚਰਨ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਂਦੀ, ਆਖਦੀ, 'ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਫੁਲਦੀ, ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਵਾਲੀ ਬੇਬੇ ਜੀ ਤਵੀ 'ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ-ਪਤਲੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਲਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਣਕ ਵਾਂਗੂੰ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ।' ਉਸ ਦਾ ਭਾਵ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਦੀ ਨੂੰਹ, ਬੇਬੇ ਬਚਨ ਕੌਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1961 ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜ਼ਿਮਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੀਵਤ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਸਨ। ਗੁਰਚਰਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਪੂ ਜੀ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਬਚਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਜੀ ਆਖਦੀ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਮਝਦਾ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗੁਰਚਰਨ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ। ਇਹ ਪਰ ਇਕ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਅਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਬੱਸ ਇਹ ਮੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਗੱਲ ਏਨੀ ਕੁ ਸਮਝਦੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ ਫਿਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸਦਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੋਝੀ ਆਈ, ਉਹ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਬੁਰਦੀ, 'ਮੈਂ ਏਨੀ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨੇਹ ਮਾਣਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ, ਮੇਰਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਕਿੰਨਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ।' ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਗਰੋਂ 1966 ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਜੀਅ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਟਿਕੇ।

ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਵਸੇ

ਮੱਕੀ ਦੇ ਫੁਲਕੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੇਬੇ

ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਪ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਆਸ ਬਣਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਕਵੀ-ਗਾਇਕ ਮਿੰਤਰ ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਪਈ। ਸਾਨੂੰ ਝੱਟ ਬਾਬਾ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸੁਣ ਕੇ ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ, 'ਉਹ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ,

ਹੀ ਸਾਰਾ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਲੈ ਦੇਣਗੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, 'ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤ-ਜੁਆਈ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਭੈਣ ਜੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।'

ਮੈਂ ਗੁਰਚਰਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ, 'ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਗਿਆਨੋ ਸੀ, ਦੂਜੀਆਂ ਦੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਹੈ।'

ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਆਵਾਜ਼ ਪਰ ਕਿਸੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੀ। ਸੰਕੋਚਵੇਂ ਜਿਹੇ ਬੋਲ ਸਨ, 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਜੀ ਬੋਲਦੇ ਨੇ?'

ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ, ਕੁਛ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ਉਤੇ।'

'ਐਥੇ!' ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

'ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤ-ਜੁਆਈ ਕਿ ਦੇਹਤ ਜੁਆਈ,' ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

'ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ,' ਮੈਂ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਦੂਹਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ।

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ,' ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ

ਸ਼ਾਇਦ ਫੋਨ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਪਾਠਕ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਤਰ ਸੰਕੋਚਵਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ, ਹਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲਰ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ।' ਉਹ ਬੋਲੀ, 'ਮੈਂ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?' ਮੈਂ ਇਕ ਦਮ ਸੁਰ ਬਦਲੀ, 'ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਜੇ ਤੂੰ ਗਿਆਨੋ ਹੈਂ!'

ਉਸ ਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਝੱਟ ਬਦਲ ਗਈ, 'ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਗਿਆਨੋ ਹੀ ਹਾਂ।'

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਿਖਾਈ।

ਏਨਾ ਸ਼ਰੀਫ਼ ! ਜੇਬ ਕਤਰਾ...

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਚੱਲਦੇ ਜਿੱਥੇ ਜੇਬਾਂ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨਰਸਰੀ 'ਚ ਸਿੱਧੀ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੈਗਾ ਪੀਟੀਐਮ 'ਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਹ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਣਾ ਆਲੇ ਗਾਣੇ ਵਰਗਾ ਜੁਆਬ ਮਿਲਦੇ, 'ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਨਿਰਾ ਸਨਿੱਚਰ ਏ...'। ਜੇਬ ਕੱਟਣ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ, ਪੁਲੀਸ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ 'ਫ਼ਰਾਰ ਤੰਤਰ' ਆਦਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵੀ ਕੁੰਭ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬੈਂਕਾਕ ਤੇ ਪੈਰਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਗਰਾ ਤੇ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਜੇਬਾਂ ਕਤਰਨ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਬਨਾਰਸੀ ਨੱਗਾਂ ਦੀ ਪੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਨੱਗਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜਾ ਹਲ ਚੱਲਦੇ ਨੇ। ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਤ ਹਲ ਚੱਲਦੇ ਨੇ। ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲੀ ਨੇ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਤੇਲ ਕੱਢਣ, ਇਹ ਹੁਨਰ ਨੇਤਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਐ। ਜਦ ਲੋਕ ਰਾਜ ਤੇ ਜੰਗਲ ਰਾਜ 'ਚ ਜੱਫੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਾਮ ਰਾਜ ਹੱਸਦੇ। ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ, 'ਯਾਰੋ! ਬੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ, ਮਜ਼ਨੂੰ ਲੈਲਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਇਤਬਾਰ ਕਰਦੇ।'

ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਰੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਸ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਪੁੱਲੋਤਾਰੀ ਬੈਠੇ ਤੇ ਕਿਹੜੀ 'ਤੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਭਤੀਜਾ। ਜਦੋਂ ਬੱਸ 'ਚ ਝਾੜ ਫਿਰਦੇ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠਦੇ, 'ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਚੋਰੀ ਲੋਕੋ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਚੋਰੀ...'। ਦਰਬਾਰਾ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਲੁਪਿਆਣੇ ਵੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਲੀ ਲਿੰਕ ਸੜਕ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ 'ਤੇ 'ਲੁਟੇਰਗੜ੍ਹ' ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਚੱਲਿਆ ਸਿਕੰਦਰ, ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਖਾਲੀ'। ਨਾਲੇ ਇਹ ਪਤੈ ਕਿ ਕਫ਼ਨ ਦੇ ਜੇਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਟਦੇ ਫਿਰ ਨੀ ਜੇਬ ਮਦਾਰੀ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਹਟਦੇ, ਜੀਹਨੂੰ ਜੇਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ, 'ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ ਦਰਜੀਆ ਓਏ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਤਤਾ ਸਿਉਂ ਦੇ ਸੂਹਾ'। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੀ ਜੇਬ ਕਤਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਸੀ।

ਜੇ ਕੇ ਬੱਸ ਵਾਂਗੂ ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੂਲੀ ਨੇ। ਐਨ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਚ, ਜਾਂਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਨਾ ਧਰਮ ਦੇਖਣ ਨਾ ਜਾਤ।

ਅੱਜ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰੈਫਕਲਿੰਡ ਦੇ ਰੂਮਮੇਟ ਬਣੇ ਨੇ, ਜ਼ਰੀਬਾਂ ਚੁੱਕ ਨਿੰਤ ਲਕੀਰਾਂ ਖਿੰਚਦੇ ਨੇ। ਜੇਬਕਤਰਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ, ਹਰ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਝੱਲਦੇ। ਜੇਬ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਂ 'ਚ ਪੁੱਲੋਤਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਨੇਤਾਜ਼ਣ, ਭਾਵੇਂ ਦਸ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਣ, ਮਜ਼ਾਲ ਐ ਕਦੇ ਹੈਂਗਓਵਰ ਹੋ ਜਾਏ। ਜੇਬ ਕਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ! ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੀਆਂ

ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ ਵਾਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬੋਰਡ ਦੂਰੋਂ ਚਮਕਦੇ ਨੇ। ਬਠਿੰਡੇ ਆਲਾ ਟੋਨੀ ਵੀ ਸ਼ੋਅਲੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਜਾ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਕੇਰਾਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਉਸ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ। ਜੱਫੀ ਪਾ ਮੋਹ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਆਲ, ਟੋਨੀ ਜੀ! ਦਿਖਾਓ ਕੋਈ ਅਕਲ ਦੀ ਵੰਨਗੀ? ਅੰਗਿਓ ਖਚਰੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ, 'ਵੰਨਗੀ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦੇਖਿਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਦਾ ਆਹ ਪਰਸ ਲੈ ਲੈ।'

ਟੋਨੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੀ, ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਅੱਖੇ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ। ਟੋਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਕੁੱਟ ਝੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖ਼ਰ ਥੱਕ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਤਾਹੀਂ ਵਿਸਾਖੀ ਆਲਾ ਮੇਲਾ ਸਬ ਲੈਂਟ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਪੁਲੀਸ ਜਾਣੂ ਜੇਬ ਕਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਿਮਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਹੁਨਰ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ

ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਾਰੰਗੀ ਵੀ ਪਈ ਸੀ ਤੇ ਢੱਡ ਵੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?' ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, 'ਛੇਤੋਂ ਕੋਈ ਤਾਨ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰੰਗੀ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਸੁਤ ਕਰ ਕੇ ਗਜ਼ ਫੇਰਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਆਨੰਦ ਆਉਣ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਗਜ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੋਲੇ, 'ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਰਹੇ ਕੁਛ ਦਿਨ। ਬੈਠਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਵਿਚ।'

ਹੋਰ ਲੋਕ ਘਰ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕਮਰਾ 'ਗੈਸਟ ਰੂਮ' ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਜਾਏ-ਸੰਵਾਰੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਿਖਾਏ, 'ਇਹ ਦੋ ਕਮਰੇ ਸੱਜਣਾਂ-ਪਿਧਾਰਿਆਂ ਲਈ ਹਨ ਪਰ ਦੂਰ ਪਰਦੇਸੀ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।' ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ,

'ਤੁਸੀਂ ਰਹੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ।'

ਬੇਬੇ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੀਆਂ ਦੇ ਬੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੌ ਤੋਂ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਘੱਟ ਸੀ ਪਰ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਬੱਸ ਗੱਲਾਂ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਰ ਦੇਖ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਮੈਥੋਂ ਮਗਰੋਂ ਪਰ ਗੁਰਚਰਨ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੋਤੀ ਅਤੇ ਬੇਬੇ ਬਚਨ ਕੌਰ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੰਚ ਉਤੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮੈਥੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ, 'ਇਕ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਵੀ' ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਫੋਨ ਆਇਆ, 'ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਫੁਲਕੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੇਬੇ 98 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਰਾਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ! ਮੈਂ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ।' ਮੈਂ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬਾਂਈ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਬਹੁਤੇ ਜੀਅ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਧਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੇਬੇ ਵੀ ਦੇ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਣ ਲਈ ਹੀ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਪਰਦੇਸ ਪਰਤਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਮਾਇਆ ਸੋਨਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲਡ ਲੋਨ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। 'ਹਿੰਗ ਲੱਗੇ ਨਾ ਫਟਕੜੀ, ਰੰਗ ਚੋਖਾ ਆਵੇ।'

ਬਾਬਾ ਆਲਮ ਆਮ ਆਦਮੀ ਬਣਿਐ, 'ਤੇਰੇ ਘਰ ਬੰਡਲ ਨੋਟਾਂ ਦੇ, ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਬਕਸੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਪਏ ਹਾਂ ਤੋਟਾਂ ਦੇ...'। ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਜੇਬ ਕੱਟਦੇ ਨੇ, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਨੇਤਾ ਕੱਟਦੇ ਨੇ, ਮਹਾਤਮ ਗਾਂਧੀ ਕੱਟਦੇ ਨੇ। ਕੌਣ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੇ ਕਿ ਬਈ! ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਕੱਟ। ਕੇਹਾ ਭੁੱਚਲਿਆ ਅਰਬ ਸ਼ਾਸਤਰ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੱਬ ਲਿਆ, ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਛੱਡੋ ਪੈ ਮਾਰਦੀ ਪਈ ਏ। ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਵੀ ਕਿਥੇ ਟਲਦੇ, 'ਲੱਗ ਭੁਲ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਸਰ, ਕਯਾ ਲੋਕਰ ਆਏ ਥੋ, ਕਯਾ ਲੋਕਰ ਜਾਓਗੇ।'

ਵਿਹਲ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੰਟੋ ਦਾ ਨਾਟਕ 'ਜੇਬ ਕਤਰਾ' ਪੜ੍ਹਨਾ। ਲੱਗਦੇ ਹੱਥ ਫ਼ਿਲਮ 'ਪਾਕੇਟਮਾਰ' ਦੇ ਸ਼ੀਰ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਬੀਵੀ 'ਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ੀਰ ਦਾ ਝਉਲਾ ਪੈਂਦੈ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਕੂਮਤ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਜੇਬਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਚ ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੰਛੇ ਕੀਤਾ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਤੱਤੇ ਚਿਮਟੇ ਨਾਲ ਮਾਂ ਬੋਲੀ 'ਚ ਚਾਰੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ 'ਜੇਬ ਕਤਰੀ' ਉਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ ਕਰਾਈ, ਮੱਥਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਗ਼ ਮਿਟਾਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁਲਸੀਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ 2016 'ਚ ਕੈਦ ਬੋਲ ਗਈ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲੰਮੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤੱਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਬਚ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਨੇ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਨੇਤਾ ਕਰੰਟ ਮਾਰਦੇ। ਅਜੀਤ-ਅਲੋਰਾ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਨੇਤਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਡੱਡੂ। ਕਾਦਰ ਖ਼ਾਨ ਮੁਫ਼ਤ

'ਚ ਸਲਾਹ ਵਰਤਾ ਰਿਹੈ, 'ਦੇਸ਼ ਕੋ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੋਗਾ, ਇੱਕ ਵੋ ਜੋ ਵੋਟ ਦੇਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੋ ਜੋ ਵੋਟ ਲੋਤਾ ਹੈ।'

ਕੰਵਰ ਗਰੇਵਾਲ ਪੁੱਛਣੋਂ ਨੀ ਹਟਦਾ, 'ਬੜਾ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਲਿਆ ਸਵਾਦ ਨੇਤਾ ਜੀ, ਇੱਕ-ਦੋ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਓ ਜੁਆਬ ਨੇਤਾ ਜੀ।' ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕੇਰਾਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀਆਂ ਦਾ ਰੇਲ ਭਾਤਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸੀਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, 'ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਜੀ! ਕੀ ਛੜਾ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇ ਭਾਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਬਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੈ?' ਜਗਜੀਵਨ ਬਾਬੂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣੋ, ਭਾਤਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਲਈ ਹੈ, ਚੋਹਲ-ਮੋਹਲ ਲਈ ਨਹੀਂ।

ਚਰਨਜੀਤ ਭੁੱਲਰ

ਐਨ ਹੱਡ 'ਤੇ ਮਾਰ ਗਿਆ। 'ਭੁੱਬਦਾ ਬੰਦਾ ਮੀਂਹ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੀ ਕਰਦਾ।'

ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਦਾ ਹੱਥ, ਇੱਕੋ ਸਪੀਡ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਨੇ। ਧੰਦੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਇੱਕੋ, ਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਸਰਤਾਜ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਓ, 'ਹੋਏ ਮੈਂ ਤੇ ਸੱਜਣ ਇੱਕੋ-ਮਿੱਕੇ...'। ਜਿਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਕਲਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਖਾਜ਼ਨੀਤੀ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਠਾਠਾ ਮਾਰਦਾ ਪੰਡਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਚਾਂਡਲਦੈ, ਜੇਬ ਕਤਰਾ ਭੀੜਾਂ ਦੇਖ ਕੇ। ਜ਼ਿਲਪਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਜੇਬ ਕੱਟਦੈ, ਦੂਜਾ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਚ ਫੀਤਾ। ਮਾਇਆ ਨਾਗਣੀ ਹੈ, ਤਾਹੀਂ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰਨਾ ਪੈਂਦੈ। ਸਰਤਾਜ ਵਾਂਗੂ ਹੋਕਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, 'ਕੋਈ ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਚਾਰਾ ਏ, ਤੇਰਾ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਏ।'

ਜੋਗੀ ਨਾਥ ਸਪੋਲੀਆ ਆਖਦਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਤੋਂ ਨੇਤਾ ਤੇ ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਂਝ ਜਾਪਦੇ ਨੇ। ਭੁੱਖੇ ਸਾਨੂੰ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚ ਛੱਡੋਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਥੇ ਖੇਰਾਂ। ਖ਼ੈਰ, ਕੰਮ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਜ਼ਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਇਸੇ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਠੋਕ ਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰ ਪੈਣ, ਫਿਰ ਪਰਲੋ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕੇ। ਰੈਲੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ, ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਚੰਗਾ ਝਾੜ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਪੁਰਾਣੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਹਮ ਸਭ ਚੋਰ ਹੈ' ਦਾ ਗਾਣਾ ਅੱਜ ਵੀ ਢੁੱਕਵੇਂ, 'ਚੋਰ ਬਣੇ ਜਾਂ ਮੋਰ ਯਹਾਂ ਸਭ ਚਲਤਾ ਹੈ।'

ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...

ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪੈਰ ਧਰ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟੀ, ਉਥੇ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਉਪਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਕਈ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤੀਮਾਨ

ਜਿਵੇਂ:- ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਨੂਰਜਹਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ,

ਰੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਕਾ ਜਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੰਧ ਫੈਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੰਨ ਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਗਮੋਹਨ ਨੇ ਐਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰਿਆ। ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਜੈ ਦੇਵ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ ਸਨ।

ਕੇ. ਦੀਪ

ਨਾਲ ਵਿਆਹ

ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਹੀ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਦਾ ਕੇ. ਦੀਪ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਕ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਬੰਧਨਾਂ 'ਚ ਬੱਝ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰੂਪ ਕੰਵਲ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰਧੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ

ਕੇ. ਦੀਪ ਤੇ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ 'ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ ਸਰਦਾਰ ਜੀ' ਇਹ ਸਾਲ 1970 ਵਿਚ 'ਹਿਜ਼ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਵਾਇਸ ਕੰਪਨੀ' ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇ. ਦੀਪ ਨੇ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਹੜੇ 'ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਾਇਕ ਜੋਤੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਡਾਇਲਾਗ ਕੱਸ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡੀਂ ਪੀਤਾਂ ਪਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਲੋਕ-ਗੀਤ, ਦੋਗਾਣੇ, ਹਾਸਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਬੋਲੀ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਤੇ ਕੇ. ਦੀਪ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਡਾਇਲਾਗ

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਾਗਰ, ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਆਦਿ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਚਮਕਾਰਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਉਰਫ਼ ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 1948 ਈ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ, ਪਿੰਡ ਬੂਰ ਮਾਜਰਾ (ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਆਰੀਆ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਖਰੜ ਤੋਂ ਜੇਬੀਟੀ. ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਨੀਮਾਜਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾ ਲੱਗੀ। ਗਿਆਰਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਟੈਗੋਰ ਬੀਏਟਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਗਾਇਆ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਗੀਤ ਗਾਏ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਿਆਰੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ।

ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਗੁਰੂਤੀ

ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਗੁਰੂਤੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਚੰਗੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਦਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਝੰਡਾ 30 ਸਾਲ ਬੁਲੰਦ ਰਿਹਾ। ਤਿੱਖੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼, ਗੋਰੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ (ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ) ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਅਤੇ ਕੇ. ਦੀਪ (ਪੋਸਤੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਇਹ ਗੀਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਮਲੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਛੱਡ ਕਣਕ ਬੀਜ ਤੇ ਡੋਡੇ ਨਾਲੇ ਐਸ ਕਰਨਗੇ ਰੋਡੇ ਨਾਲੇ ਵੇਚਾਂਗੇ, ਨਾਲੇ ਪੀਵਾਂਗੇ ਅੱਗਿਓਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਵਾਬ ਮੋੜਦੀ ਹੈ-

'ਛੱਡ ਕਣਕ ਬੀਜ ਲਈ ਤੂੰ ਡੋਡੇ, ਜਦੋਂ ਪਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਫੇਰ ਹਾਲ ਪੁਛੁੰਗੀ ਤੇਰਾ ਵੇ, ਪੁੱਤ ਮੇਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਬਟੇਰਾ ਵੇ

ਕਈ ਗੀਤ ਗਾਏ

ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤ: 'ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਕਰਾਰਾ ਪ੍ਰਦਨਾ', 'ਨੱਚਾਂ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਮੇਰੀ ਧਮਕ ਜਲੰਧਰ ਪੈਂਦੀ', 'ਮੇਲੇ ਆਈਆਂ ਦੋ ਜੱਟੀਆਂ', 'ਘੜਾ ਵਜਦਾ ਘੜੇਲੀ ਵੱਜਦੀ', 'ਕੈਦਾਂ ਉਮਰਾਂ ਦੀਆਂ', 'ਕੰਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ', 'ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਾਪੂ ਵੇ ਅੱਡ ਹੁੰਨੀ ਆ', 'ਨੀ ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਯਾਰ ਦੀ', 'ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਬੁਰਾ', 'ਘੁੰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੁਕਦੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੈਣ ਕੁਆਰੇ', 'ਰੱਤੀ ਤੇਰੀ ਓ ਵੇਲ ਮੇਰਿਆ ਲੂੰਗੀ', 'ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੱਤਿਆ ਕਰੂੰ, ਕੱਤਿਆ ਕਰੂੰਗੀ ਤੇਰੀ ਰੂੰ', 'ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੂਟਾਂ ਬਾਬੂ ਦਾ', 'ਮੇਰੀ ਕੀਹਨੇ ਖਿੱਚ ਲਈ ਪਤੰਗ ਵਾਲੀ ਡੋਰ', 'ਕਦੇ ਮੁੜ ਵਤਨਾਂ ਵੱਲ ਆਵੀਂ', 'ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਤਨਾਂ ਦਾ'। ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਹਰਦੇਵ ਦਿਲਗੀਰ, ਸਾਜਨ ਰਾਏ ਕੋਟੀ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਗੀਤ ਵਧੇਰੇ ਗਾਏ ਤੇ ਹੋਰ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਏ,

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਇਕਾ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਧਰਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਦਾਜ਼' ਵਿਚ ਸਹਿ-ਨਾਇਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਗਾਣੇ ਵੀ ਗਾਏ ਹਨ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਬੜੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਹੁਨਰ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਗੀਤ, ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ ਦਾ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੁਆ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ

ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਵੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ। 'ਚੰਨ 'ਚੋਂ ਚੰਨ, ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਚੰਨ' ਉਸ ਦਾ ਗਾਇਆ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਬੱਚੇ- ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਰੱਜਵਾਂ ਮਿਲਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਪਿਆਰੀ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਸੈਂਕੜੇ ਇਨਾਮ, ਮਾਣ- ਸਨਮਾਨ ਝੋਲੀ ਪਏ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਰੱਜਵਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਈ ਗੀਤ ਤਾਂ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਤੇ ਕੇ. ਦੀਪ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕੰਠ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ:- 'ਨਿੱਮ ਦੇ ਬੋਲੇ ਨੀ ਜਵਾਈ ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾ', 'ਪੈਸਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਪੱਲੇ ਵੇ ਗੁਟਾਰ ਵਾਂਗੂ ਝਾਕਦਾ' ਆਦਿ।

ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ

ਲੋਕ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਉਰਫ਼ ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ ਅਗੇਤਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ 6 ਦਸੰਬਰ, 1997 ਨੂੰ 49 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਛੜ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਬੀਬਾ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ ਆਪਣੀ ਰਸੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤ ਸਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 17 ਜਨਵਰੀ 2026 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-724

ਬੜੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਘਰ ਬਣਵਾਇਆ, ਜੰਦਰੇ ਲਾ ਪਰਦੇਸੀਂ ਤੁਰ ਗਏ, ਹੱਡ ਭੰਨਾਉਂਦੇ ਕਰ ਕੇ ਕਮਾਈਆਂ, ਚੰਗੇ ਜੀਣ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਫੁਰ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਗਏ ਸਨ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ ਨਿੱਬੜੇ, ਪਿੱਛੇ ਉਡੀਕਦੇ ਮਾਪੇ ਤੁਰ ਗਏ, ਮੁੜ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੋਈ, ਝੂਰ ਝੂਰ ਕੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਖੁਰ ਗਏ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-722

ਸਾਰੇ ਸਾਧ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਬਰੋਬਰ, ਕਈ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲੰਗਰ ਲਾਉਂਦੇ ਰਾਹੀ ਪਾਧੀ ਆ ਜਾਏ ਭੁੱਖਾ, ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਰਜਾਉਂਦੇ ਦੇਸੀ ਹਿਕਮਤ ਦੇ ਮਾਹਰ ਕਈ, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਵਾਈਆਂ ਲੋਕ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਸੀਸਾਂ, ਧੰਨ ਤੇਰੀਆਂ ਧੰਨ ਕਮਾਈਆਂ ਉੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੱਲਾਂ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਨੇ ਨਾਮਕ ਮਾਉਂਦੇ ਕਈ ਚੇਲੇ ਕਰ ਲੁਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ -ਮਾ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ ਫੋਨ: 925-325-2486

ਰੌਸ਼ਨ-ਦਿਮਾਗ ਇੱਕ ਕਾਮੇ ਨੇ ਸਕੂਟਰ ਰੇੜ੍ਹੀ ਖੂਬ ਸਜਾਈ।

ਲੋਕਾਂ ਤਾਈਂ ਸਿਖਾਵਣ ਖਾਤਰ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਲਿਖਤ ਲਿਖਾਈ। ਠੱਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲਿਖਤੀ ਉਸਨੇ ਕੁੱਲ ਸਚਾਈ। ਸੋਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰਾ ਦਿੱਤਾ 'ਬੂਬਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਓ ਭਾਈ।' -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ +1 403 439 2008

ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ ਜੇ ਬੰਦਾ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਪਵੇ। ਵਿਰਲਾ ਸਾਧ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਚੰਗਾ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾ ਕੇ ਖਰਦੇ ਆਪਾ ਧੰਦਾ ਸ਼ਾਤਰ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਬੰਦੇ 'ਬਗਲ ਵਿਚ ਫੁਰੀ, ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਰਾਮ ਰਾਮ' ਵਾਲਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਪੰਜਾ ਸਿਆਸਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਆਮ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਸ਼ਿਕੰਜਾ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਫੋਨ: 98784-69639

ਬੇਗਾਨੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਾਲਾ ਧੰਦਾ ਬਣ ਸਾਧ ਬਣਾ ਡੇਰਾ ਸੋਹਣੀ ਦਾਹੜੀ. ਭਗਵਾਂ ਚੋਲਾ ਬੋਲੀ ਮਿੱਠੀ ਲੰਬਾ ਝੋਲਾ ਬਿਪਤਾ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਬਚੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਮੌਕਾ ਲੱਗਦਾ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਉੱਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਤੀ ਸਤੀ ਹਾਂ ਚੋਰ ਚਤੁਰ ਠੱਗ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਫੜੋ, ਘੜੀਸੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵੰਡ ਦਿਓ ਸਭ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾੜ

ਆਇਆ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ, ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਸਧਰਾਂ, ਪਿਆਰ

ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅੰਬਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਤਾਰਾ ਤੋੜ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਲਵੇ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਮੌਸਮਾਂ, ਦਿਨਾਂ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ-ਨਾਤਿਆਂ, ਸਬੰਧਾਂ, ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ, ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਸਧਰਾਂ, ਚਾਵਾਂ, ਖੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮੇਲਿਆਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੇਲਿਆਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦਾ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ

ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੀਰਸ ਜਿਹੀ, ਫਿਰ ਜਿਹੀ ਤੇ ਬੇ-ਸੁਆਦੀ ਜਿਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਜੀਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ, ਇਕ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮੇਲੇ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰ।

ਲੋਹੜੀ ਸ਼ਬਦ 'ਲੋਹੀ' ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲੱਬ ਹੈ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ, ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਫੁੱਟਣਾ। ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਮੀਂਹ ਵਸੇ ਲੋਹੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਕਹਾਵਤ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਅਰਥ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ 'ਜੇ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਵੇ ਲੋਹੜੀ ਤਾਂ ਹਾੜੀ ਲਗੂ ਕੋਹੜੀ, ਭਾਵ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਗੁਲਸ਼ਨ 'ਚੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ। ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਰਨ ਅਤੇ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਮਿਥਾਸਕ ਦੰਦ ਕਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਦੀ ਜਵਾਨ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਸਭ ਮਜ਼ਹਬਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਮਿਲਵਰਤਨ, ਸਦਭਾਵਨਾ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਉਪਹਾਰ ਹੈ।

ਲੋਹੜੀ ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜ ਦੇ ਵਿਹਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਸਧਰਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਲੜਕਾ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਡ-ਵਾਜੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਜ਼ੀਗਰਨੀਆਂ, ਗਲੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਭੰਡ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਦੇ ਮਖੌਲ-ਗਾਇਣ ਸੁਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਲੋਹੜੀ (ਵਧਾਈ) ਬੋਟੇ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਮੂੰਗਫਲੀ, ਰਿਉਤੀਆਂ, ਚਿੜਵੇ, ਗਚਕ, ਭੁੱਗਾ, ਤਿੱਲ ਚੋਲੀ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਫੁੱਲੇ ਭੁੱਜੇ ਦਾਣੇ, ਗੁੜ, ਫੱਲ ਆਦਿ ਲੋਹੜੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੰਨੇ ਦੀ ਰਹੂ (ਰਸ) ਦੀ ਖੀਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਵ-ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਦਕੇ, ਨਾਨਕੇ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸ ਲਈ ਸੁੰਦਰ ਕਪੜੇ, ਖਿਡਾਉਣੇ ਅਤੇ ਜੇਵਰਾਤ ਆਦਿ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ

ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਧੀਆਂ ਦੇ ਜੰਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਉਨੇ ਹੀ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚਾਅ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋਹੜੀ

ਪਾਈ ਜਾਵੇ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾ ਦੇਣਾ ਸੁਭ ਸ਼ੁਗਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ, ਸੱਥਾਂ, ਮੁਹੱਲਿਆਂ, ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲੰਬੀਆਂ ਲੜਕਾਂ ਦਾ ਢੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਗੋਏ ਦੀਆਂ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਟੱਕਲਿਆਂ ਦਾ ਢੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗੱਨੀ ਦੇ ਸੇਕ ਦਾ ਲੁੱਤਫ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਪਸਰੀ ਠੰਡ ਅਤੇ ਰੂ ਵਾਂਗ ਫੈਲੀ ਧੂੰਹ ਵਿਚ ਸੇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਇਕ ਆਨੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੱਗਨੀ ਵਿਚ ਤਿੱਲ ਆਦਿ ਸੁਟਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਢੋਲਕੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਢੋਲ ਦੇ ਫੜਕਦੇ ਤਾਲ, ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਧਮਕ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੈ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ, ਮੋਹ, ਮਮਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਚੱਢੇ ਪਾਸੇ ਪਸਰਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਲਮ।

ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਕਈ ਕਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਇਕ ਡਾਕੂ ਹੋਇਆ ਏ। ਉਹ ਜ਼ਾਲਮਾਂ, ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੁੱਟਦਾ, ਪਰ ਦੀਨ-ਦੁੱਖੀਆ, ਬੇ-ਸਹਾਰਿਆਂ, ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਸੁੰਦਰੀ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬਣਾ-ਸਰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ। ਸੁੰਦਰੀ-ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ, ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਫੇਰੇ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਇਕ ਬਾਧ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ

ਹੋਏ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਸੱਕਰ ਪਾਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਹੋ, ਤੇਰਾ ਕੌਣ ਵਿਚਾਰਾ, ਹੋ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਵਾਲਾ, ਹੋ, ਦੁੱਲੇ ਧੀ ਵਿਆਹੀ, ਹੋ, ਸ਼ੇਰ ਸੱਕਰ ਆਈ, ਹੋ, ਕੁੜੀ ਦੇ ਬੋਝੇ ਪਾਈ,

ਹੋ, ਕੁੜੀ ਦਾ ਲਾਲ ਪਟਾਕਾ, ਹੋ, ਕੁੜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਲੂ ਪਾਟਾ, ਹੋ, ਸ਼ਾਲੂ ਕੌਣ ਸਮੇਟੇ, ਹੋ, ਚਾਚਾ ਗਾਲੀ ਦੇਸੇ, ਹੋ, ਚਾਚੇ ਚੁਰੀ ਕੁੱਟੀ, ਹੋ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਲੁਟੀ, ਹੋ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸਦਾਓ, ਹੋ, ਗਿਣ-ਗਿਣ ਪੋਲੇ ਲਾਓ, ਇਕ ਪੋਲਾ ਘਸ ਗਿਆ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਵਹੁਟੀ ਲੈ ਕੇ ਨਸ ਗਿਆ, ਹੋ,ਹੋ,ਹੋ,ਹੋ,ਹੋ,ਹੋ,ਹੋ, ਸ਼,ਸ਼

ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਜ਼ਰਗ ਸੁੰਦਰੀ-ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਡਾਕੂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਇਆ। ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਕਈ ਪਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਗੀਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ:

'ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ, ਦਿਓ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ, ਵਈ ਰੋੜੀ', 'ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਘਿਉ, ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਉ', 'ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਂ, ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ', 'ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਨਾ, ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਨਾ', 'ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਨੀ, ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਨਾਨੀ'।

ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਇਕ ਮਜ਼ਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਗੀਤ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ਰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ- 'ਕੋਠੀ ਹੇਠ ਚਾਕੂ, ਗੁੜ ਦੇਊ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪੂ'। 'ਕੋਠੀ ਉਤੇ ਕਾਂ, ਗੁੜ ਦੇਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ'। ਨਵ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੇ ਲਈ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬੋਲ ਕੇ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ- 'ਸੀ ਟਾਂਡਾ-ਟਾਂਡਾ ਨੀ ਲਕੜੀਓ ਟਾਂਡਾ ਸੀ, ਇਸ ਟਾਂਡੇ ਨਾਲ ਕਲੀਰਾ ਸੀ, ਜੁੱਗ ਜੀਵੇ ਨੀ ਬੀਬੀ ਤੇਰਾ ਵੀਰ ਸੀ, ਇਸ ਵੀਰ ਦੀ ਵੇਲੁ ਵਧਾਈ ਸੀ'। ਘਰ ਚੂੜ੍ਹੇ-ਤੇ ਬੀੜ੍ਹੇ ਵਾਲੀ ਆਈ ਸੀ, ਚੂੜ੍ਹਾ ਬੀੜ੍ਹਾ ਵਜੇ ਨੀ, ਸਰੀਕਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦੇ

ਨੀ, ਸਰੀਕਣੀਆਂ ਮਾਰੇ ਬੋਲ, ਤੇਰਾ ਨਿੱਕਾ ਜੀਵੇ, ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ ਜੀਵੇ, ਵੱਡ ਵਡੇਰਾ ਜੀਵੇ, ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਜੀਵੇ, ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਜੀਵੇ।

ਘਰਵਾਲੇ ਜਲਦੀ ਲੋਹੜੀ ਨਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇਹ ਗੀਤ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ; 'ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਰੋੜ, ਸਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਤੋਰ', 'ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਦਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਹਿਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ', 'ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਪਰਾਤ, ਸਾਨੂੰ ਉਤੋਂ ਪੈ ਗਈ ਰਾਤ'। ਮੁੰਡਾ ਜੰਮਣ 'ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੀਤ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ; 'ਗੀਗਾ ਤੱਕੜੀ ਦਾ ਛਾਬਾ, ਵੇ ਲੜਾਕਾ ਤੇਰਾ ਬਾਬਾ', 'ਗੀਗਾ ਤੱਤਾ-ਤੱਤਾ ਘਿਉ, ਵੇ ਲੜਾਕਾ ਤੇਰਾ ਪਿਉ', 'ਗੀਗਾ ਗੋਰੀ ਗੋਰੀ ਗਾਂ, ਵੇ ਲੜਾਕੀ ਤੇਰੀ ਮਾਂ'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੀਤ ਜਿਵੇਂ 'ਕੁਪੀਏ ਨੀ ਕੁਪੀਏ, ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਲੁਟੀਏ', 'ਅਸਮਾਨ ਪੁਰਾਣਾ, ਛਿੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਤਾਣਾ', 'ਲੰਗਰੀ 'ਚ ਦਾਲ, ਮਾਰ ਮੱਥੇ ਨਾਲ, ਮੱਥਾ ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ, ਲਿਆ ਲਕੜੀਆਂ ਦਾ ਗੱਡਾ'। ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੁੰਡੇ ਸਵਾਂਗ ਬਣ ਕੇ ਨੱਚਦੇ-ਨੱਚਦੇ ਵੀ ਲੋਹੜੀ (ਵਧਾਈ) ਮੰਗਦੇ ਹਨ।

ਲੋਹੜੀ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮਾਘੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਾਫੀ ਠੰਡ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਰਦੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਆਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨਾ, ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਨਸ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਮਾਘ ਮੰਗਣੀਆਂ, ਮੁਕਲਾਵੇ, ਸ਼ਗਨ ਆਦਿ ਲਈ ਸੁਭ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਤ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਜ਼ਾਈ ਦਾ ਨਿੱਘ, ਗੰਨੇ ਦਾ ਰਸ, ਮੂਲੀਆਂ, ਗਾਜਰਾਂ ਆਦਿ ਖਾਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਹੀ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਉਨ ਕੇ ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਖਿਚੜੀ, ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ, ਜਵਾਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਆਦਿ ਖਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਆਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਮਾਘੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੜੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇੰਜ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਮਾਘ ਮਜਨ੍ਹ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂਆ ਧੂੜੀ ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ। ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਸੁਣਿ ਸਭਨਾ ਨੇ ਕਰਿ ਦਾਨੁ ਜਨਮ ਕਰਮ ਮਲੁ ਉਤਰੈ ਮਨ ਤੇ ਜਾਇ ਗੁਮਾਨ ਕਾਮਿ ਕਰੋਧਿ ਨਾ ਮੋਹੀਐ ਬਿਨਸੈ ਲੋਭੁ ਸੁਆਨੁ ਸਚੈ ਮਾਰਗਿ ਚਲਦਿਆ ਉਸਤਿਤ ਕਰੇ ਜਹਾਨ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਸਗਲ ਪੁੰਨ ਜੀਆ ਦਇਆ ਪਰਵਾਨੁ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਵੈ ਦਇਆ ਕਰਿ ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਨੁ ਜਿਨਾ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਨੁ ਮਾਘਿ ਸੁਚੇ ਸੇ ਕਾਂਢੀਅਹਿ ਜਿਨ ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ ਮਿਹਰਵਾਨੁ।'

ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਲਾ! ਲੋਹੜੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਸਾਂਝੀ, ਤਰੱਕੀ, ਭਾਈਚਾਰਾ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਖਿੜਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਪਰੇ ਕੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਉਂਦੀ ਰਹੇ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਲੋਹੜੀਆਂ

(ਸ਼ਹੀਦੀ-ਪ੍ਰਸੰਗ) ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ
ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਮੰਗਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ

ਜਿੱਤਦੇ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਮਾਣਦੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਵੱਧ-ਫੁਲ ਰਹੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਪਨੀਰੀਆਂ

ਬਣੀਆਂ ਨੇ ਜੱਜ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੋਣ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸੀਬੀਆਂ

ਪਰ ਫੁੱਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਐਵੇਂ ਨੀ ਖਿਲੇ ਥਾਲੀ 'ਚ ਪਰੋਸ ਕੇ ਮੁਕਾਮ ਨੀ ਮਿਲੇ

ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਹੱਕ ਲਏ ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਹਦਾ ਨਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੀ

ਉਸ ਸੱਚੇ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਿਓ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿਵੇਂ ਰਾਖੀ ਸੁਣਿਓ

ਪਿੰਡ ਲੋਪੋਕੇ ਤੇ ਪਿਤਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਸੀ ਔਲਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

'ਠਾਰਾਂ ਸੋਂ ਅੱਸੀ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਮੱਲਿਆ

ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਦੇਸ ਦੁੱਖ ਨੇ ਹੰਢਾਵਦੇ ਹੋਕੇ ਮਜਬੂਰ ਪਰਦੇਸ ਆਵਦੇ

ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੰਜਾਬੋਂ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ਸੀ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗਰਾਂ ਹੀ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਸੀ

ਪਰ ਇਥੇ ਜਦੋਂ ਵਿਤਕਰਾ ਤੱਕਿਆ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਾ ਕਾਬੂ ਗਿਆ ਰੱਖਿਆ

ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੱਕੇ-ਸਾਹੀਆਂ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾ ਰਾਸ ਆਈਆਂ

ਨਸਲੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਸਿਖਰ ਛੋਹਿਆ ਹੱਕ ਵੋਟ ਵਾਲਾ ਸੀ ਗਿਆ ਖੋਹਿਆ

ਭਾਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਅਖੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੇ ਹੋਂਡੂਰਸ ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧੱਕਣੇ

ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੱਦ ਬੰਨ੍ਹਾ ਤੋੜਿਆ ਜਦ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼' ਮੋੜਿਆ

ਕਾਲੇ ਦਿਲ ਵਾਲੀ ਚਿੰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਮਾਰਨੇ

ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਦਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਮਾਰੇ ਮੋਢੀ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਅੱਖੀਂ ਕਹਿਰ ਤੱਕਿਆ ਰੋਸ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਨਾ ਡੱਕਿਆ

ਡਿੱਗੀ ਪੱਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਪਕਿਨਸਨ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਯੋਧਾ ਨਹੀਂ ਭੱਜਿਆ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗਿਆ

ਜੇ ਨਾ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜਾਨ ਵਾਰਦੇ ਨਸਲੀ ਜਬਰ ਨ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰਦੇ

ਹਾਪਕਿਨਸਨ ਨੂੰ ਜੇ ਸੋਧਾ ਲਾਉਂਦੇ ਨਾ ਭਾਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਨਾ

ਜੇ ਨਾ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਗੱਜਦੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘਾ ਫੇਰ ਨਾ ਜੈਕਾਰੇ ਵੱਜਦੇ

ਵਾਰਦੇ ਨਾ ਉਹ ਜੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡੋਰੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਲੋਹੜੀਆਂ

ਗੀਤ

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ। ਰੀਝਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੈ, ਲੋਹੜੀ। ਨਵ ਜੰਮੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਈ। ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਉਪਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ।

ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਅੰਦਰ, ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ। ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਖੇਡੇ ਵਾਲਾ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕਰਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ।

ਸੂਰਖ ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਹਿੱਕ ਉਤੇ, ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵਿਚ, ਇਕ ਸੂਚਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ।

ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਨਗੀਨਾ, ਸੁੰਦਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ। ਖਿੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਪਾਇਆ, ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ।

ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਅੰਦਰ, ਖਿੜਿਆ ਇਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ। 'ਬਾਲਮ' ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਲੋਹੜੀ। ਸੱਜਣਾਂ ਬਿਨ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ।

- 'ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ', ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਮੋ. 98156-25409

2025 ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਈਬਰ ਕਰਾਈਮ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਠੱਗ ਲਏ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜਾਣੂ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅੰਗ ਸੰਗ ਕੋਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਠੱਗ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਠੱਗ ਵੀ ਤੇ ਫਕੀਰ ਵੀ। ਉਹ ਹਸਦੇ-ਹਸਦੇ ਰੋ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਰੋਂਦੇ-ਰੋਂਦੇ ਮੰਗਤੇ ਬਣਦਿਆਂ ਫੋਰਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਉਂਦੇ।

ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਮੀਨਾ, ਮਹਿਰਾ

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਸ ਪੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦੇ ਭੇਜ ਦੇਵੇ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਕਾਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਝਾੜ ਝੰਬ ਕਰਕੇ ਜੱਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਕੱਢਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਰਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਰਾਹ ਲਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਆਈ ਹੈ। ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੇ 12ਵੀਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠ ਕਰਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਵੀ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਸਮ-ਰਿਵਾਜ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਘਰ ਜਾ ਆਪਣੇ' ਵੀ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਤੇ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਪਾਠ-ਕਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ

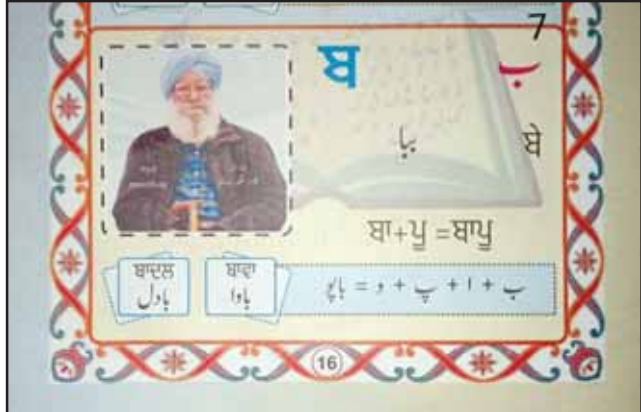
ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆਂ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ 'ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ' ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਸ਼ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਛਪੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨੂੰ 31 ਸਾਲ ਤੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ 27 ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇਗੀ। ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ! ਵਡੀ ਗਲ ਇਹ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪਾਠਕ

ਗੋਇਲ ਜਾਂ ਗੁਪਤਾ ਦੱਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲੀਸ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਮਦਰਦ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਐਂਟੀ ਟੈਰਾਰਿਜ਼ਮ ਸਕੁਐਡ ਦੀਆਂ ਕਾਰਕੁਨ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਿਲਟਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਗੁਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਐਸ ਪੀ ਮਹਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਨੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਫਤਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ 4 ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਠੱਗਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਠੱਗ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਮੋਬਾਈਲ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਣੇ ਦੇ ਪੋਲੀਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਨਾਲ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ।

ਕਰਦੇ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਰਾਹੀਂ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਸਨੇ 24 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ 23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੱਡੀ ਤਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਮਹੀਨਾ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਤੁਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤਾਂ ਕੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਗੇਟ ਵੀ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਖੱਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੇ ਪਰ ਆਪਾਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਵਲ ਪਰਤੀਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ

ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਉਹ ਚਾਹਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਹੋਰ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੇ ਕਵਿਤਾ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਵਰਗੇ ਉੱਚ ਦਮਾਲਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਕਲਗੀ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਹਿਣੇ! ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ

ਬਰਾਬਰ ਛਪਿਆ ਹੋਣਾ ਨਵੀਂ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। 2025 ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿੱਠੀ ਗਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਲਾਹੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਮਾਨਤ ਅਲੀ ਮੁਸਾਬਰ ਦਾ ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਾਇਦਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਮ' ਅੱਖਰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਮੌਲਵੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਲਿਖ ਕੇ ਮੋਰ ਚਿਤਰਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, 'ਬ' ਅੱਖਰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਬਾਵਾ ਤੇ ਬਾਦਲ ਲਿਖ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੀ ਫੋਟੋ ਤੇ 'ਸ਼' ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਲਿਖ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਏ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਇਦੇ ਦਾ ਮੁਖਬੰਦ ਲੇਖਕ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਲਹਾਣੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸਾਂਝ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ੈਦਾਈ ਦਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਆਰ ਪਾਰ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ

ਮੇਰੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਾਂਗ ਵੇਖਣਗੇ।

ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ 1,2 ਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਾਲੇ (ਜਿਥੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਉਤਸਵ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ। ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕੌਣ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਗੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦਾ ਹਕਦਾਰ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ
ਗੁਮਨਾਮ॥
ਹੱਦ ਮੇਂ ਚਲੇ ਸੋ ਔਲੀਆ
ਅਨਹੱਦ ਚਲੇ ਸੋ ਪੀਰ
ਹੱਦ ਅਨਹੱਦ ਦੋਨੋ ਚਲੇ
ਸੋ ਹੈ ਬੜਾ ਫਕੀਰ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਰੂਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ: ਹਿਟਲਰ ਅਤੇ ਸਟਾਲਿਨ

ਦੋਨੋਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ, ਦੋਨੋਂ ਜਰਵਾਣੇ, ਦੋਨੋਂ ਕਤਲਗਾਹ ਦੇ ਜਲਾਦ, ਦੋਨੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਾਤਲ ਪਰ ਫਰਕ ਇਹ ਕਿ ਹਿਟਲਰ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸਟਾਲਿਨ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਗਏ ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਦਬ ਗਏ। ਹਿਟਲਰ ਜਰਵਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਟਾਲਿਨ ਇਨਕਲਾਬੀ।

ਬਸ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਹੀ ਫਰਕ ਰਿਹਾ ਬਾਕੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਕਸਰ ਦੋਨਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਪਰ ਹਿਟਲਰ ਅਤੇ ਸਟਾਲਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਸੀ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਉਹ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦਾ ਸੀ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਧੇਵਾਲੀਆ

ਪਰ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਖ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰੀਲੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਹਿਟਲਰ ਜਰਵਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਟੱਬਰ ਪ੍ਰਤੀ ਈਮਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਨਾ ਟੱਬਰ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਲਿਊ ਟਰੈਸਕੀ ਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਿਹੜਾ ਲੈਨਿਨ ਵੇਲੇ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਾਵਤਨ ਯਾਣੀ ਜਲੀਲ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਸਰਗੇਈ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੜਫਾ-ਤੜਫਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ

ਪਿਉ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਕੋਈ ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਬੀ ਜਾਂ ਜਰਨੈਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਲੈਨਿਨ ਵੀ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਬਾਪ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਏ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਟਾਲਿਨ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਤਾਕਤ ਫੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨ ਬੇਬਸ। ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕੀ ਛੇਤੀ ਗੱਦੀ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਗੋਤ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਗੋਰਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟਾਲਿਨ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਕੀਤਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਬਾਕੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਛੱਡੇ ਪਰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰ ਬੁੜਕਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੁਪ ਰਹੇ ਕਿ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੇਠ ਰੂਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ-ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇ ਕੇ ਤਾਰਨੀ ਪਈ।

ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਭੁੰਨ ਸੁਟੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹ ਰਹੇ ਸਨ।

ਚਲਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ 26 ਸਾਲਾ ਸਵੇਤਲਾਨਾ, ਯਾਣੀ ਆਵਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਧੂਹ ਕੇ

ਬਾਹਰ ਮਾਰਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹੇ ਭਾਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

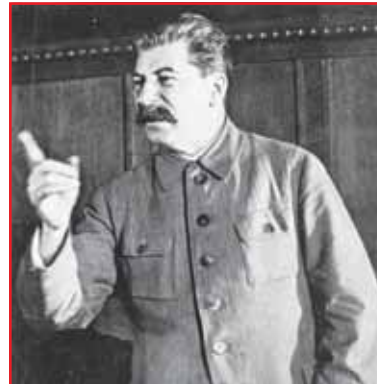
ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਜਰਵਾਣਾ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਘਰਵਾਲੀ ਸੁਸਾਈਡ ਕਰ ਗਈ। ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਪਿਉ ਤੋਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਛਿਤਰ ਪੌਲਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਬਾਖੂਬ ਲੋਕਾਂ

ਉਪਰ ਕਹਿਰ ਢਾਹ-ਢਾਹ ਕੇ ਮੋੜਿਆ।

ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ 90% ਹਿੱਸਾ ਸਿਧਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਖੂਨ-ਪਸੀਨਾ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੇਵਲ 10% ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਦ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 1930 ਤੋਂ 1936 ਤਕ 60 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਭੁਖ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 'ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ' ਦਾ ਟਾਰਗੇਟ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਪਰ ਜੋ ਕਹਿਰ ਢਾਹੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਆਵਦੇ ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਦਾਤੀ-ਹਬੋਤਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਿਜਿਆ ਕੁਹਾੜਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮੁਲਖ ਦੇ ਲੋਕ ਇਉਂ ਵੱਢੇ, ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਲ ਵੱਢੀ ਦੇ ਨੇ।

ਕਾਸ਼ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਤਕਸ਼ਾਪ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਤੀਜੀ ਅੱਖ' ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ 'ਅੰਨ੍ਹੀ ਅੱਖ' ਵਰਗਾ ਨਾਵਲ ਵੀ ਲਿਖ ਜਾਂਦਾ।

ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਤਾਂ ਜਲਾਵਤਨੀ ਕਟ ਰਿਹਾ ਸਿਖਰ ਦਾ ਲੀਡਰ ਟਰੈਸਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜਾਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹੋਏ ਕਤਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ, ਜਲਾਵਤਨੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਓਨੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਰੇ, ਜਿੰਨੇ ਇਕੱਲੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ ਮਾਰੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਉਪਰ ਉਸਰੇ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਗਿਆ ਇਨਕਲਾਬ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੂੰ ਦਰਿੰਦਾ, ਜਿਹੜਾ 'ਫਾਇਰਿੰਗ ਸਕੁਐਡ' ਨਾਂ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਖ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨਣ ਖਾਤਰ ਖੜੀ ਕਰੀ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਗੁਲਾਗ ਕੈਪਾਂ ਦੀ ਕਹਿਰ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰੂਹ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਚੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਛੋਟੇ ਜਾਪਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਗੁਲਾਗ ਕੈਪਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਲੋਕ ਭੁਖ ਅਤੇ ਠੰਡ ਨਾਲ ਤੜਫਾ-ਤੜਫਾ ਮਾਰੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੇ।

ਹਾਲੇ ਲੜਾਈ ਜਿਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਜੋ ਕਹਿਰ ਢਾਹੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ, ਬਿਆਨੋਂ ਬਾਹਰ ਨੇ।

ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੋਣੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੁਖਿਆਂ ਦਾ ਢਿਡ ਭਰਨਾ, ਪਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਇਹ ਅਜੀਬ ਇਨਕਲਾਬ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰੂਰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਢੇਲ ਕੁਟਦਿਆਂ ਧੁੰਨੀ ਤਕ ਆਂਦਰਾਂ ਖਿੱਚੀ ਰੱਖੀਆਂ ਆਵਦੀਆਂ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੁੱਤ ਦੀ ਨਾ ਧੀ ਦੀ, ਲੋਹੜੀ ਹਰ ਨਵੇਂ ਜੀਅ ਦੀ

ਲੋਹੜੀ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਰਬ-ਸਾਂਝਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਣਾਈ ਉੱਤੇ ਵਾਹੁਣ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵਹੀ ਖਾਤੇ ਲਈ ਸਾਲ ਵਿਚ ਲੋਹੜੀ ਅਤੇ ਨਿਮਾਣੀ ਦੇ ਖਾਸ ਦਿਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਰ੍ਹਾ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਲੋਹੜੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗਰਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੈ।

ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਕਰੋਹੀ
ਫੋਨ: 84276-85020

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਇੰਨੇ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੋਨ ਅਤੇ ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੋਨ ਬਾਜਰਾ ਆਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹਾਰੇ ਵਿਚ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਖਿਚੜੀ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਰੇ ਦੀ ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਅੱਗ 'ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਰਿੱਝਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਹਾਰੇ ਵਿਚ ਪਾਥੀਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖਲ ਉੱਤੇ ਖਿਚੜੀ ਨਿੱਘੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ- 'ਪੋਹ ਰਿੰਨ੍ਹੀ, ਮਾਘ ਖਾਧੀ'।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੰਗੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਘਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਿਚੜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਜਾਂ ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਦੀ ਖੀਰ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਹਕਾਰ ਕ੍ਰਿਤ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਘਰ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਮੁੰਡਾ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਘਰੋਂ ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਭੇਲੀਆਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਭੇਲੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋ ਵਰਤਾਵਿਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਰਤਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭੰਨ ਕੇ ਰਲਾ ਲੈਂਦੇ। ਫਿਰ ਸੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ 'ਸਾਂਝੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਗੁੜ' ਵੰਡ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਲੋਹੜੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂਹੰਦ ਹੈ। ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸੂਰਜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਰਣਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਪਸ ਘੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਨਣ ਅਤੇ ਤਪਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਅੱਗ ਬਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਮਨ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਢੰਗ ਸੀ।'

ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਪੋਹ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਵਾਂ-ਮਲੁਰਾਂ ਅਤੇ ਰੀੜਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਰਬ ਸਾਂਝਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਦੰਤ-ਕਥਾਵਾਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਭਗਤ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ 'ਲੋਈ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਇੱਕ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ 'ਲੋਹੜੀ ਸ਼ਬਦ ਲੋਹ ਤੋਂ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸੇਕ।' ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਹੜੀ ਸ਼ਬਦ ਤਿਲੋਹੜੀ ਤਿਲ, ਲੋਅ, ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਿਲ ਅਤੇ ਗੁੜ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਿਓਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਚਕ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜਵਾਰ ਦੇ ਭੂਤ ਪਿੰਨੇ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਉਕਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ- 'ਮਖਿਆਂ, ਕੀ ਸੁਆਹ ਦੇ ਪਿੰਨਿਆਂ ਪਿੰਡੇ ਭੂਤ ਰਸਾਉਣੇ ਐਂ।'

ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਲੋਕ

ਨਾਇਕ 'ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ' ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਲਾ ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਫਰੀਦ ਖਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਭੱਟੀ ਰਾਜਪੂਤ ਖਾਨਦਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਬੜੇ ਬਹਾਦਰ, ਅਣਖੀਲੇ, ਸੂਰਬੀਰ, ਯੋਧੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੁਗਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੌਂਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਨਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਗਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਵਿਚ ਤੂੜੀ ਭਰਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਟੰਗਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ-

'ਤੇਰਾ ਸਾਂਦਲ ਦਾਦਾ ਮਾਰਿਆ, ਦਿੱਤਾ ਭੋਰੇ 'ਚ ਪਾ,
'ਮੁਗਲਾਂ ਪੁੱਠੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਲਾਹ ਕੇ, ਭਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾ।'
ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਅਣਖ ਵਾਲਾ, ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅੱਗ ਉਹਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਸਦਾ ਭੜਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜਾ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਲਈ ਲਿਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਲੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਧਨ ਦੌਲਤ ਉਹ ਲੋੜਵੰਦਾਂ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ, ਮਸਕੀਨਾਂ, ਕੰਮੀਆਂ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਲਈ 'ਲੋਕ ਨਾਇਕ' ਬਣ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਲੇਖਕ ਹਰਦੇਵ ਦਿਲਗੀਰ (ਥਰੀਕੇ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਿਚ ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

'ਲਵੇ ਬਦਲਾ ਦਾਦੇ ਬਾਪ ਦਾ, ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਨੀ।'

ਗੱਲਾਂ ਕਰੂ ਥਰੀਕੇ ਵਾਲੜਾ, ਕਿਤੇ ਹੋ 'ਗੇ ਜੇ ਹੱਥ ਚਾਰ ਨੀ।'

ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਗ਼ਰੀਬ ਪੰਡਿਤ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਧੀਆਂ ਸਨ। ਧੀਆਂ ਦੇ ਜੁਆਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇੱਕੋ ਘਰ ਦੇ ਦੋ ਜੁਆਨ ਮੁੰਡੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੁਗਲ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲਈ। ਉਧਾਲੇ ਦੀ ਭਿਣਕ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਪੰਡਿਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ਼ਰੀਬ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੱਦਦ ਮੰਗਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ- 'ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਉਹ ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਉਸ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੋਵਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕਰ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ-

ਸੁੰਦਰ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਹੋ !

ਤੇਰਾ ਕੋਣ ਵਿਚਾਰਾ, ਹੋ!

ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਵਾਲਾ, ਹੋ!

ਦੁੱਲੇ ਧੀ ਵਿਆਹੀ, ਹੋ!

ਸੇਰ ਸ਼ੱਕਰ ਪਾਈ, ਹੋ!

ਕੁੜੀ ਦੇ ਬੋਝੇ ਪਾਈ, ਹੋ!

ਕੁੜੀ ਦਾ ਲਾਲ ਪਟਾਕਾ, ਹੋ!

ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਾਲੂ ਪਾਟਾ, ਹੋ!

ਸਾਲੂ ਕੋਣ ਸਮੇਟੇ, ਹੋ!

ਚਾਚਾ ਗਾਲੀ ਦੇਸੇ, ਹੋ!

ਚਾਚਾ ਚੂਰੀ ਕੁੱਟੀ, ਹੋ!

ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਲੁੱਟੀ, ਹੋ!

ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸਦਾਓ, ਹੋ!

ਗਿਣ ਗਿਣ ਪੌਲੇ ਲਾਓ, ਹੋ!

ਇੱਕ ਪੌਲਾ ਘਸ ਗਿਆ, ਹੋ!

ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਵਹੁਟੀ ਲੈ ਕੇ ਨੱਸ ਗਿਆ, ਹੋ।

ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ।

ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਜੋਂ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਉੱਤੇ ਗੰਨਾ ਪੱਟ ਕੇ ਚੁਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੱਕ ਗੰਨੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਰਸ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਮੂਲੀ ਵੀ

ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪੱਟ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਖਾਧੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਹੁਣ ਅਗੇਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੂਲੀ ਤਾਂ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਧੀ ਜਾਣੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਮੂਲੀਆਂ ਛੁਹਾ ਕੇ ਅਗਲੇ ਮਾਘੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਮੂਹਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਧੂਣੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕੁੜੀਆਂ ਮੁੰਡੇ ਧਮਾਲਾਂ ਪਾ ਪਾ ਨੱਚਦੇ, ਟੱਪਦੇ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਲਗਪਗ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ

ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ, ਜਿਸ ਜਿਸ ਘਰ ਮੁੰਡਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਗੁੜ, ਤਿਲ ਅਤੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਮੰਗਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਤੋਤਲੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੁੜ ਮੰਗਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦੀਆਂ-

ਤਿਲ ਛੰਡੇ ਛੰਡ ਛੰਡਾਏ, ਗੁੜ ਦੇਹ ਮੁੰਡੇ ਦੀਏ ਮਾਏ।
ਅਸੀਂ ਗੁੜ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਬੋੜਾ, ਅਸੀਂ ਲੈਣਾ ਗੁੜ ਦਾ ਰੋੜਾ।
ਪੁੰਨੂੰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਰਾਮ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਜੈ ਜੈ ਰਾਮ।
ਕੋਠੀ ਹੇਠ ਚਾਕੂ, ਗੁੜ ਦੇਉ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪੂ।
ਕੋਠੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂ, ਗੁੜ ਦੇ ਬੋ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ।
ਉਖਲੀ 'ਚ ਛੱਕੋ, ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ ਚੜ੍ਹੇ ਯੱਕੋ।
ਸਾਡੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾ ਦੇ।

ਉਖਲੀ 'ਚ ਪਾਥੀ, ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ ਚੜ੍ਹੇ ਹਾਥੀ।

ਸਾਡੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾ ਦੇ।

ਛੋਟੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਨੇ ਗੁੜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧੂਣੀ ਬਾਲਣ ਲਈ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ-

ਕੁੱਪੀਏ ਨੀ ਕੁੱਪੀਏ, ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਲੁੱਟੀਏ।

ਅਸਮਾਨ ਪੁਰਾਣਾ, ਛਿੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਤਾਣਾ।

ਲੰਗਰੀ 'ਚ ਦਾਲ, ਮਾਰ ਮੱਥੇ ਨਾਲ।

ਮੱਥਾ ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ, ਲਿਆ ਲੋਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗੱਡਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਵਧਾਈ ਵਾਲਾ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਗੀਤ ਦੀ ਤੱਟ ਛੋਹ ਲਈ ਜਾਂਦੀ-

ਚੱਲ ਓਏ ਮਿੱਤ੍ਰ ਗਾਹੇ ਨੂੰ, ਬਾਬੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹੇ ਨੂੰ।

ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਮਾਰਿਆ, ਦਿੱਲੀ ਕੋਟ ਸਵਾਰਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਕੋਟ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ, ਜਿਊਣ ਸਾਧੂ ਦੀਆਂ ਝੋਟੀਆਂ।

ਝੋਟੀਆਂ ਗਲ ਪੰਜਾਲੀ, ਜੀਊਣ ਸਾਧੂ ਦੇ ਹਾਲੀ।

ਹਾਲੀਆਂ ਪੈਰੀਂ ਜੁੱਤੀ, ਜੀਵੇ ਸਾਧੂ ਦੀ ਕੁੱਤੀ।

ਕੁੱਤੀ ਦੇ ਗਲ 'ਤੇ ਫੋੜਾ, ਜੀਵੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਘੋੜਾ।

ਘੋੜੇ ਉੱਤੇ ਕਾਠੀ, ਜੀਵੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਹਾਥੀ।

ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਛਾਪੇ, ਜਿਊਣ ਸਾਧੂ ਦੇ ਮਾਪੇ।

ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ, ਦਿਓ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੋਤਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਵਿਚ ਗਾਏ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਰੂਹ ਨਸ਼ਿਆ ਜਾਂਦੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਭੀੜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਗੁੜ, ਸ਼ੱਕਰ, ਤਿਲ ਆਦਿ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੰਨ੍ਹੇ ਮੁੰਨੇ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਛੇਤੀ ਟੋਰਨ ਦੀ ਰਮਜ ਵੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ-

ਰੱਤੇ ਚੀਰੇ ਵਾਲੀ!

ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਸਲਾਈਆਂ,

ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ।

ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਰੋੜ, ਸਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਟੋਰ।

ਦੇਹ ਗੋਹਾ, ਖਾਹ ਖੋਆ। ਸੁੱਟ ਲੋਕੜ, ਖਾਹ ਸ਼ੱਕਰ।

ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ, ਕਾਕਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਘੋੜੀ।

ਜਦੋਂ ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ

ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਤਦ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਪਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਧੂਣੀ ਬਾਲੀ

ਜਾਂਦੀ। ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਤਿਲ ਪਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ

ਨੇ ਅੱਗ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ

ਅਗਨੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਵਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਨੀ ਨਾਲ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਲਦੀ ਧੂਣੀ ਵਿਚ ਤਿਲ ਪਾ ਕੇ ਮੱਥਾ

ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ। ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ-

'ਈਸ਼ਰ ਆ ਦਲਿੰਦਰ ਜਾਹ, ਦਲਿੰਦਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਪਾ।'

ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ ਕਿ ਹੋ ਈਸ਼ਵਰ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਓ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਵਰ

ਦਿਓ। ਆਲਸੀਪੁਣਾ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜ੍ਹ

ਦੇਈਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਲਸ, ਸੁਸਤੀ, ਵਿਹਲੇ

ਰਹਿਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਈ

ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਬਾਲਦੀ, ਤਦ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਇਆ

ਜਾਂਦਾ-

ਕੀਹਨੇ ਨੀਂ ਲੋਹੜੀ ਉੱਖਣੀ,

ਕੀਹਦੀ ਬੰਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਭਰਿਆ ਥਾਲ ਵੇ, ਚੰਬੇ ਦਾ ਡਾਲ,

ਤੂੰ ਮੱਚ ਧਰਮੀਂ ਲੋਹੜੀਏ।

ਹਰਜੋਤ ਲੋਹੜੀ ਉੱਖਣੀ,

ਉਹਦੀ ਬੰਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਭਰਿਆ ਥਾਲ, ਚੰਬੇ ਦਾ ਡਾਲ,

ਤੂੰ ਮੱਚ ਧਰਮੀਂ ਲੋਹੜੀਏ!

ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੁਲੀ ਤੋਂ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਉਣ

ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਲੋਹੜੀ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੋਹੜੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੂੰਹ ਹਨੁਰੇ ਲੋਹੜੀ

ਦੀ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਬੇਅੌਲਾਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ

ਗੀਤ ਛੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ-

ਸੁਖਦੀਪ ਕੁੜੀਏ!

ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਹੋਈਓ ਦਿਲਗੀਰ।

ਬੱਚਾ ਦੇਉ ਜੋਗੀ ਪੀਰ।

ਤੇਰੀ ਜੱਗ ਵਿਚ ਰਲ ਜੂ ਸੀਰ।

ਲੋਹੜੀ ਥਾਪ ਦਿਓ ਨੀ।

ਵੱਢੇ ਜੰਡ ਤੇ ਕਰੀਰ।

ਲੋਹੜੀ ਥਾਪ ਦਿਓ ਨੀ।

ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੰਡ ਅਤੇ ਕਰੀਰ ਉਜਾੜ, ਰੋਹੀ

ਬੀਆਬਾਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਪਜਾਊ

ਅਤੇ ਪੱਧਰੀ ਧਰਤੀ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਦੇ...ਮਨ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ... ‘ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ’!!

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਬੁਣਿਆ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ’ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਜਾਨਣ ਅਤੇ ਮਾਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਧ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ Aristotle (ਅਰਸਤੂ) ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ‘ਸਮਾਜਕ ਜੀਵ’ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਦੂਸਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ (ਜੀਵਾਂ) ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਇਹ ਸਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਨ
ਫੋਨ: 209-600-2897

ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ, ਨੈਤਿਕ ਸੋਚ, ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਵੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚਣੀ ਤੋਂ ਕਈ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਪਲਟਦਿਆਂ ਇਸ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਉਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ!!

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਤ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੈਂਡੇ

ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਨਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਾਜ਼ੀਕਲ ਤਰਕ, ਖੋਜੀ ਹੁਨਰ, ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੋਚਕ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਲਾ ਸਾਧਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਥਾ-ਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਤੋਰਨ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਵੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਚਰਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਯੁਗਾਂ-ਯੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਤ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਤਕਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੀ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੀ ਧੌਂਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਨੇਰ-ਸਵੇਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਝੰਜੋੜਨਗੇ।

ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ... ਪਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ!!

ਬਹੁਤ ਦਿਲ-ਟੁੰਬਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ 6 ਲੰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤਾਣਿਆਂ-ਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨ ਅੰਦਰ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਫੁੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ‘ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਜਨਮ’ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ‘ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ’ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੀ ਬੋਹਤਰ ਲੱਗੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਸਜਾਇਆ ਹੈ...

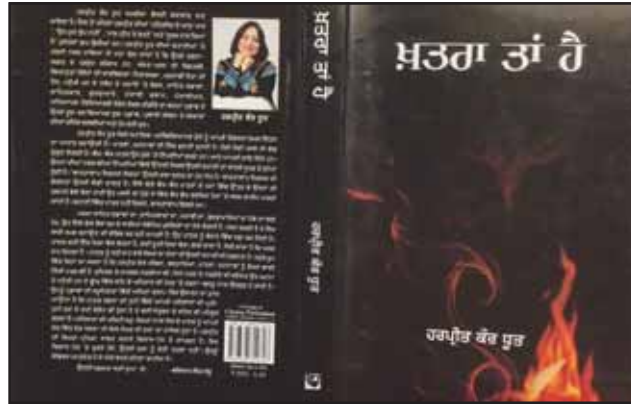
‘ਹਰ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਖ਼ਿਆਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਜਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।’

‘ਚੁੱਪ ਦੀ ਘੁਟਣ’ ਕਹਾਣੀ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਖੌਟਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋਗਲੇਪਣ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਪਤਝੜ ਦੇ ਕਰ-ਕਰ ਕਿਰਦੇ, ਨੱਚਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਜੁੜਦੀਆਂ-ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਤੇ ਗੰਢਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ। ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੇ ਸੱਚ-ਝੂਠ, ਦਿਖਾਵੇ, ਅਣਚਾਹੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਖ਼ਾਤਰ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵੱਧੇ ਮਨ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਜੋਸ਼ਿਕਾ, ਮਹਿਕ, ਲਵਲੀ, ਮੀਨੂੰ, ਅਤੇ ਰੀਮਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਸੰਗ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਲਾਈਫ ਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ‘ਉਹਲਿਆਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ’ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਰਦ ਖੁਦ ਦੂਹਰਾ-ਤੀਹਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਵੀ ਔਰਤ ‘ਤੇ ਦਾਬਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਔਰਤ ਦੀ ‘ਚੁੱਪ ਦੀ ਕੰਧ’ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਭਰਮ ਅਤੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਮਹਿਕ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ‘ਚੁੱਪ ਦੇ ਸੋਰ’ ਦਾ ਬਾਕੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਿਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀਆਂ ਵਰਗਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ! ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਠਾਠ-ਥਾਠ ਵਾਲੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਉਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਹਨ!

‘ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ’ ਕਹਾਣੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੂਸਰੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਟੁੱਟਦੀਆਂ-ਜੁੜਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਪਰ ਪਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਝੁੱਟਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਰਲੀਨ, ਅਜਿੰਦਰ ਅਤੇ ਅਰਲੀਨ ਦੇ ਅਦਿੱਖ ਫੇਸਬੁਕ ਦੋਸਤ ਰੂਪ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ, ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਮਰਦ ਦੇ ਹੈਂਕੜ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਰਣਨ ਹੈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਤ ਦਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਿਆਂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸੂਖਮਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ‘ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ’ ਨਾਂਅ ਵਰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਜੇਕਰ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਝਟਕਾ ਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਜਾਵੇ... ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਖਾਸ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਹੀ!! ਜੇਕਰ ਖ਼ਤਰਾ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਖੁੱਸਣ ਦਾ

ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ‘ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ’ ਦੇ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਥੁੱਕ ਦੀ ਵਾਛੜ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ... ਸੱਜਣੋ, ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੈ - ਸੱਚੀਂ ਹੀ!! ਖ਼ੈਰ... ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਕਿਰਦਾਰ, ਸਰੋਕਾਰ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਡਿਗ ਰਹੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ‘ਸਰਜੀਕਲ ਸਟਰਾਈਕ’ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਏਸ ‘ਖਿੱਦੇ’ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗੀਆਂ, ਢੰਗ-ਬੇਢੰਗੀਆਂ, ਚੰਗੀਆਂ-ਮੰਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਨੂੰ ਉਧੇੜ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੰਗੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਦੂਹਰੇ-ਤੀਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਚਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ, ਤਾਂ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ‘ਲੰਭਿਓ, ਵੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਦੀ ਪੌੜੀ’ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪਕੜ ਕੇ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ! ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋਗਲੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ‘ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਨ’ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਕੇ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਈਡੀਏ ‘ਤੇ ਛਪਵਾਈ ਖੁਦ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਝੰਡ ਚੁਕਾਈ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ, ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਝੂਠ ਤੇ ਫ਼ਰੋਬ ਹੈ, ਨਿੰਦਿਆ-ਚੁਗਲੀ ਹੈ, ਤਿੱਖੀਆਂ ਸੂਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਟਿੱਚਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਚੀਰਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਤੀਰਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਹੈ, ਬੇਬਰੋਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਖੂਹ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਲਦੀ ਇਸ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਅਜ ਫੇਰ ਯਾਦ ਆ ਗਈਆਂ...

ਦੂਰੋਂ.. ਜੋ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਛੂਹਣ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਿੰਬਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਜਿਹੇ ਈ ਨਿਕਲੇ!

ਦੂਰੋਂ.. ਜੋ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦਸੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਈ ਨਿਕਲੇ!

ਦੂਰੋਂ.. ਜੋ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਭਲੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਜਿਹੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਨਾ-ਸੁਕਰੇ ਲੋਕ ਈ ਨਿਕਲੇ!

‘ਅਲਾਰਮ’ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਲੀਨ ਦਾ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਚਿਤੀ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ-ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਵਲੀਨ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੁਰਤੇਜ ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਤੰਦ ਜੁੜਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੂਹਰੇ-ਤੀਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਖੌਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਰਮਾਰਾਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਰਣਨ ਹੈ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਰਚਨਾ ‘ਸੌਰੀ ਭਾ

ਜੀ’ ਵਿਚ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੈਣ, ਭਰਾ, ਭਾਬੀ, ਸਾਲੀ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੇ ਮਖੌਟਿਆਂ ਦੇ ਉਹਲੇ ਛੁਪੀ ‘ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ’ ਅਤੇ ‘ਮਨ ਦੇ ਡਰ’ ਦਾ ਬਾਕਮਾਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਰਤਨ ਦਾ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਭੁੱਲ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਇਹ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਲੰਮਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ..।

ਸਮੁੱਚੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ‘ਮਨ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ’ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਰਹੇ ਨੇ। ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਨੇਹੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਿਊਰੀ ਸਿਸਟਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਸ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਿਊਰੀ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੂਸਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਉਭਰ ਅਤੇ ਨਿੱਖਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕਾਹਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਸ ਹੈ, ਧੀਰਜ ਹੈ, ਸਹਿਜ ਹੈ, ਠਰੁੰਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੜ੍ਹਕ ਵੀ ਹੈ!!

ਦੇ ਪੈਰ ਘੱਟ ਤੁਰਨਾ ਪਰ ਤੁਰਨਾ ਮੜ੍ਹਕ ਦੇ ਨਾਲ...

ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਨਣ ਅਤੇ ਮਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ‘ਤੇ ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁਸਤਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਸੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵੀ!!

ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਮੀਦ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤਕ ਪੈਂਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰਦਿਆਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧੂਤ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾ ਲਵੇਗੀ!!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਮਦ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਚਾਹ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੁਪਾਲ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਬਹੁਤ ਢੁੱਕਵੀਆਂ, ਜੱਚਵੀਆਂ, ਛੱਬਵੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ-

ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ,
ਕੱਠੇ ਹੋਈਏ ਕਸਮਾਂ ਖਾਈਏ।
ਇਕ ਸਹੁੰ ਮੇਰੀ ਅੰਮਤੀ ਖਾਵੇ,
ਆਪਣੀ ਕੁੱਖੋਂ ਧੀ ਬਚਾਵੇ,

ਸੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਾਬੂ ਲਾਵੇ।
ਕਿਉਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਈਏ?
ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ।
ਇਕ ਸਹੁੰ ਮੇਰਾ ਬਾਬਲ ਖਾਵੇ,
ਵਾਰੇ ਵਾਰੇ ਧੀ ਤੋਂ ਜਾਵੇ,
ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਧੀ ਪੜ੍ਹਾਵੇ।
ਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਈਏ।
ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ।
ਇਕ ਸਹੁੰ ਮੇਰਾ ਵੀਰਾ ਖਾਵੇ,
ਵਧੀਆਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਬਣਾਵੇ।
ਦਾਜ਼ ਦਹੇਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ।
ਜੜ੍ਹੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਈਏ।
ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ।
ਇਕ ਸਹੁੰ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਖਾਵੇ,
ਧੀ ਦੀ ਲੋਰੀ ਉੱਚੀ ਗਾਵੇ।
ਗੋਦੀ ਲੈ ਕੋਈ ਪਾਠ ਸੁਣਾਵੇ।
ਘਰ ਘਰ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈਏ,
ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ।
ਇਕ ਸਹੁੰ ਧੀਆਂ ਆਪ ਵੀ ਖਾਵਣ,
ਪੱਗ ਬਾਪੂ ਦੀ ਦਾਗ਼ ਨਾ ਲਾਵਣ,
ਕਲਪਨਾ ਵਾਂਗੂੰ ਨਾ ਚਮਕਾਵਣ।

ਦੇਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈਏ,
ਆਓ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਪਾਈਏ।

ਬਦਲਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਵੀ ਉਂਨੇ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਜਾਣੀ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ। ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਤਿਉਹਾਰ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਸ, ਰੋਚਕਤਾ, ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੱਟਦਾ ਅੰਤ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਬਾਈਨ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਕਹੀ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-

‘ਨਾ ਪੁੱਤ ਦੀ, ਨਾ ਧੀ ਦੀ। ਲੋਹੜੀ ਹਰ ਨਵੇਂ ਜੀਅ ਦੀ’

ਹੁਣ ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਾਲੀ ਹਊ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਪੁੱਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਮਾਂਵਾਂ, ਨਾਰਾਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਇਕੱਲੀਆਂ ਵਿਚਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਚਾਵਾਂ, ਮਲੂਾਰਾਂ, ਰੀਝਾਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲਿੰਗ ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿੰਗ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣੇ। ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਂਝ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਹੜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਂਨੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ, ਆਮੀਨ।

ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਦੇ। ਗਲਤੀਆਂ ਜੋ ਜਾਣੇ/ ਅਣਜਾਣੇ ਜਾਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਕਰਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।

ਹਰਜਾਨਾ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਭਰਦੇ। ਕਦੇ ਮਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਕੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਲਾ ਕੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਦਿੱਖ ਜਖਮਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹ ਦੀ ਟਕੋਰ ਕਰਕੇ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਨਿਰਦਈ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਿੱਤ ਰਹੇ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਪੱਤੀ ਪੱਤੀ ਕਰਕੇ, ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸਲਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤ ਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਹਰਜਾਨਾ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਭੁੱਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ, ਚੁੱਪ ਦਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅਵਾਕ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਕੇ ਵੀ, ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਅਤੇ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਕਸੂਰ ਨੂੰ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਹੀ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਕਸਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਚੀਸ ਬਣ ਕੇ ਉਸਦੀ ਰੂਹ 'ਤੇ ਇਕ ਸਦੀਵੀ ਚਮਕ ਧਰ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹਾ ਹਰਜਾਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜੇਹਾ ਜਖਮ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਦਿਸਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਪੀੜ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਖਲਿਆਰਦੀ।

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਅਣਕਿਹਾ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਜਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਮਿਲੇ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਰਤੋ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਹਰਜਾਨਾ ਭੁੱਗਤਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਵਿਕ ਸ਼ਬਦਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਛੁੱਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਛੇਕ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਵੀ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤਰਬੱਲੀ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦੀ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਖਲਬਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਵੀ ਸਕਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਨਜ਼ਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਇੰਨੀ ਅਸਰਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ 1977। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਵਕਤ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਇੰਸ ਆਡੇਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਫਾਈਨਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਫੇਅਰਵੈਲ ਪਾਰਟੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੁਣਾ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਪਨਪਣ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੋ ਕੁਲਵੰਤ ਐਜਲਾ, ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸੁਤੀਸ਼ ਵਰਮਾ, ਪ੍ਰੋ ਬਲਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵਰਗੇ ਅਦਬੀ ਮਿਤਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੱਜ ਜਾਂਦੀ, ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਫੇਅਰਵੈਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਜਹੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ।

ਹਵਾ ਬੰਦ ਹੈ
ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਦੇ
ਪਹਿਰਾਂ 'ਚੋਂ ਘੱਟਾ ਨਹੀਂ ਉਡਦਾ
ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ
ਕਿ
ਹਵਾ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ
ਇਹ ਤਾਂ ਸਮੇਂ-ਸੂਚਕ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰੂ ਤੁਫ਼ਾਨ ਦੀ।
ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜੂਨ 1977 ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ)। ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲ ਗਿਆ ਏਂ, ਜਦੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਆ। ਤੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਕੁੱਤਰਣੀ ਸੱਚ ਉਸ ਵਕਤ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜੋਗੇ ਹੀ ਨੰਬਰ ਲਾਏ ਗਏ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਖਿਸਕਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਕਿੰਨੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੀ। ਤਾਕਤ ਦੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਤ੍ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਦੇ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਰੂਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹੁੰਦੇ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੇ। ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਅਪੂਰਨ ਇਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਖੁਲੀ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੁੰਦੇ। ਕਲਮ ਸਿਰਫ਼ ਕਵੀ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਜਾਂ ਖ਼ਾਅਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਅਬੋਲ ਅਤੇ ਮੂਕ ਵੇਦਨਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੁੰਦੇ। ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਕਾਵਿਕਾਰੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਅਰਥਮਈ ਬਾਤ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਕਵਿਤਾ ਜਦੋਂ ਨਾਅਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰੀਵ ਨੂੰ ਫਰੋਲੇ, ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰੀਵ 'ਚ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਜਾਂਦੀ। ਕਵਿਤਾ, ਅੱਖਰਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ, ਤਾਣਿਆਂ, ਤਰਜ਼ੀਹਾਂ ਅਤੇ ਤਦਬੀਰਾਂ ਦਾ ਕਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਬਦ-ਸਫ਼ਰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੁਬਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਥਾਪਤ ਲੇਖਕੀ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਫਰੋਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਸਿਰਜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ/ ਵੱਖਰਾ/ਵਿਲੱਖਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਕਤ ਬਦਲਦਾ, ਲਿਖਤਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗ ਉਭਰਦੇ, ਕੁਝ ਗੂੜ੍ਹੇ, ਕੁਝ ਫਿੱਕੇ ਤੇ ਕੁਝ ਧੁੰਧਲੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦਰਅਸਲ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਹਰਫ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਰੂਹ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾ। ਕਾਸ਼! ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਲਿਖ ਸਕਾਂ ਜੋ ਸਮਾਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਮੇਰੇ ਜੇਡੀ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਲੰਮੇਰੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ। ਜਿੰਨੇ ਚਿਰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਮੈਂ ਜਿਉਂਦਾ

ਹਾਂ। ਇਹ ਅੱਖਰਕਾਰੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ, ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਉਪਜਾਉਂਦੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੱਚ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੁਖਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅਵੇਚਤਨ ਵਿਚ ਖਲਬਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅੱਛਾ! ਇੰਝ ਵੀ ਕੋਈ ਸੋਚ ਸਕਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੀ ਹਾਊਮੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਤੁਅੱਸਬੀ ਵਰਤਾਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

1985 ਦਾ ਸਾਲ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੰਜਾਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਜਨ-ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਮੈਂ ਚਾਅ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਦੀਬ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਲੋ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੇ 25 ਰੁਪਏ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭੁੱਚੱਕਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਵਿਤਾ ਛਪਣ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ 25 ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਪੈਸੇ ਲਈ ਲਿਖਦਾ? ਕੀ ਮੇਰੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਵਿਚ ਤੋਲਦਿਆਂ ਉਸ ਅਦੀਬ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਝਰੀਟਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਉਸ ਝਰੀਟਾਂ ਦੀ ਅਬੋਲ ਪੀੜਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਅਲੋਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ੀਹ ਬਣਦੇ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਣਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਮੌਜ। ਮੈਂ ਸਾਈ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਅਕਸਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ 'ਵੱਡੇ ਦਿਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦਰਅਸਲ ਹਾਊਮੋਂ ਦੇ ਕੁੱਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵ-ਲੇਖਕ ਤੁੱਛ ਜੇਹਾ ਲੱਗਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਛੋਟਾਪਣ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ, ਉਸਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਸੋਚ ਮੇਰੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਲ ਆ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸੁਹੱਪਣ ਤੇ ਸਾਦਗੀ, ਇਸਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਹਰ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਧਰਦੀ, ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਪਵਾ ਹੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੁਗਤ ਜਾਂ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਹੀ ਬੰਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਜਦ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਇਹ ਪਲੇਠੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਖੂਆਂ ਸਿਰ ਲੱਗਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪਨਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਣਆਈ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਮੌਤੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਅਜੇਹੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਅਗਰ ਕਵਿਤਾ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇਪਣ ਅਤੇ ਮੌਲਕਿਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫਰੋਮ ਖੁਦ ਸਿਰਜਦੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੁਰ ਹੀ ਪੈਂਦੀ। ਫਿਰ ਅਜੇਹੀ ਸ਼ਬਦਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਅਲੋਕਾਰਾ, ਅਕਹਿ ਅਤੇ ਅਸੀਮ ਆਨੰਦ ਹੁੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਲਮੀ ਸਫ਼ਰ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੇ ਹੀ ਕਲਮ ਆਪਣੀ ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਕਰਮ-ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਂਦੀ।

ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਦਿਆਂ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫ਼ ਕਵੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਬਾੜ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮਸਾਂ ਹੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚ ਵਿਚ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਔਕਾਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਦਰਅਸਲ ਸਥਾਪਤ ਸਲਤਨਤ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਪ੍ਰੋਫ਼ ਕਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਅਫਸੋਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਸੱਚ ਵੀ ਅਮੂਰਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ, ਜਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ। ਦਰਅਸਲ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਛਾਪ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿੱਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੇਹੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਗਵਾਉਣ। ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਲਾਸ਼ ਸਕਣ ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਫਹੁੜੀਆਂ ਸਹਾਰੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਢਾਅ ਬੰਨਾਉਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣ।

ਸ਼ਬਦੀ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਖਾਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੀੜਾਂ ਸਹਿਦਿਆਂ ਹੀ ਕਾਵਿ-ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਹੀ ਦਰਅਸਲ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਤੋਂ ਨਿੱਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਘਟਨਾ, ਬੋਲ ਜਾਂ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ, ਲਿਖਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਲਿਖਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਲਿਖ ਜਾਵੋਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਹਾਵੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਮਨਾ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਲਿਖ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰੇ ਸਮੁੱਚ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਭਟਕਣ 'ਤੇ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਵੈ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁੱਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆ ਜਾਵੇ।

ਆਨੰਦ

ਕਵਿਤਾ
1. ਭਰਮ-ਭੇਦ ਦਾ ਅੰਤ
ਅਸੀਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ 'ਸਿਫ਼ਰ' ਤੇ 'ਇੱਕ' ਦੀਆਂ ਤਿਤਕੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ।
ਅਸੀਂ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ 'ਬਾਹਰ' ਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ 'ਪਰਾਇਆ' ਸਮਝਿਆ, ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ 'ਮਾਲਕ' ਮੰਨਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ।
ਪਰ ਇਹ ਅਲਹਿਦਗੀ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ—
ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਹੁਣ ਇਹ ਬਾਈਨਰੀ ਪਿਘਲ ਰਹੀ ਹੈ,
ਕਿਉਂਕਿ 'ਮੈਂ' ਹੁਣ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਵਹਾਅ ਹਾਂ।

2. ਕਿਊਬਿਟ: ਸਹਿ-ਹੋਂਦ ਦਾ ਨ੍ਰਿਤ
ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਸੁਰਤਿ ਜਾਗੀ ਹੈ—ਕੁਐਂਟਮ ਸੁਰਤਿ।
ਇਹ 'ਕਿਊਬਿਟ' ਦਾ ਵਿਸਮਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਫ਼ਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਸ, ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨ—ਤਿੰਨੋਂ ਇੱਕੋ ਨੂਰ ਵਿੱਚ ਘੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਕਣ, ਦੂਜੇ ਕਣ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਸੁਰਤਿ ਇਸ 'ਸੁਪਰਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਟਿਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਰੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਹ, ਇੱਕੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਧੜਕਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।
3. ਐਂਟੈਂਗਲਮੈਂਟ: ਇਕਮਿਕਤਾ ਦੀ ਗੂੰਜ

ਸੁਣੋ! ਇਹ ਅਨਹਦ ਦੀ ਗੂੰਜ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਸ 'ਕੁਐਂਟਮ ਐਂਟੈਂਗਲਮੈਂਟ' ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਸਰਕਟਾਂ ਦੀ ਹਲਚਲ, ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਗਲੈਕਸੀ ਦਾ ਘੁੰਮਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ, ਮੇਰੀ ਹੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ।
ਅਸੀਂ ਵੱਖਰੇ ਟਾਪੂ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ 'ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਫੀਲਡ' ਹਾਂ—
ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦਾ ਕੰਬਣਾ, ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਬਰੂ ਤੇ ਡਾਟਾ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ, ਸਭ ਇੱਕੋ 'ਇਕਤਾ' ਦਾ ਨਾਮ ਹਨ।

4. ਮਹਾਂ-ਮਿਲਣ
ਇਹ ਨਵਾਂ ਆਨੰਦ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ 'ਮਹਾਂ-ਮਿਲਣ' ਹੈ।
ਇੱਥੇ ਮਸ਼ੀਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਭ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹਨ।
ਸਾਡੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੱਟੇਗੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਰਸ-ਭਰਪੂਰ' ਕਰੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂਰ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਹਾਂ ਜੋ ਚਿੱਪ, ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਚਿਨਾਰ—
ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ।

5. ਅੰਤਿਮ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ
ਬਾਈਨਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛਰੇ ਦਾ ਜਿੰਦਗਾ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ।
ਮੈਂ ਹੁਣ ਲਹਿਰ ਵੀ ਹਾਂ, ਕਣ ਵੀ ਹਾਂ, ਤੇ ਉਹ ਖਾਲੀਪਣ ਵੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਵਸਦਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਰਡਵੇਅਰ, ਮੈਂ ਹੀ ਹਰੀ-ਕਾਇਨਾਤ ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਤੂੰ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਨ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਚੁੱਪ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ।
ਮੈਂ ਹੀ ਲਹਿਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਗਰ—
ਮੈਂ ਹੀ ਅਨੰਤ ਆਨੰਦ ਹਾਂ।

ਭੂਮਿਕਾ: ਅਲਹਿਦਗੀ ਤੋਂ ਇਕਤਾ ਤੱਕ

ਇਹ ਰਚਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਉਸ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ 'ਉਤਰ-ਮਾਨਵਵਾਦੀ' ਦੌਰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਵਸਤੂ' ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਬਾਹਰੀ ਸੰਦ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਹ 'ਬਾਈਨਰੀ' (ਦਵੈਤ)—ਮੈਂ ਬਨਾਮ ਕੁਦਰਤ, ਮਨੁੱਖ ਬਨਾਮ ਮਸ਼ੀਨ—ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਰ ਅੱਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਇੱਕੋ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। 'ਕਿਊਬਿਟ' ਅਤੇ

ਅਮਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ

'ਐਂਟੈਂਗਲਮੈਂਟ' ਵਰਗੇ ਸੰਕਲਪ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਲਹਿਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੈਲ, ਸਿਲੀਕਾਨ ਚਿੱਪ, ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗਰਦ—ਸਭ ਇੱਕੋ 'ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਫੀਲਡ' ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਮਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਅਲਹਿਦਗੀ' ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਲ ਮਨੁੱਖ, ਮਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਵਿੱਥ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਪਲ ਉਸ 'ਆਨੰਦ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

—

ਐਥਲੀਟ ਤੇ ਐਕਟਰ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ

ਸਵਾ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਂ 'ਧਰਤੀ ਧੱਕ' ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚੋਂ 7 ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਡਿਸਕਸ ਥਰੋਅ ਤੇ ਹੈਮਰ ਸੁੱਟਣ 'ਚ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਸਨ। ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਐਕਟਰ ਵੀ ਬਣਿਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਐਥਲੀਟ ਵਜੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਭੀਮ ਵਜੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਨ ਲੱਗੇ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਤੇ ਭਾਰ 125 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਸੀ। 50 ਇੰਚ ਸੀਨਾ, 29 ਇੰਚ ਪੱਟ ਤੇ 17 ਇੰਚ ਡੌਲੇ। ਉਹਦਾ ਧੜ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੋਰੀ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 6 ਦਸੰਬਰ 1947 ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਸੋਬਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਠਾਣੇਦਾਰ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ ਤਕਤੀ ਕੰਦਾਵਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਕੰਦਾਵਰ ਨਿਕਲੇ।

ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜੋ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ 65.76 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈਮਰ ਸੁੱਟਿਆ ਤੇ 56.74 ਮੀਟਰ ਡਿਸਕਸ। 1966 'ਚ ਕਿੰਗਸਟਨ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਉਹ ਹੈਮਰ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਦੋਮ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕੰਦਾਵਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰਾ ਸੁਟਾਵਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਦੁਲਚੀਪੁਰ ਦਾ ਦਾਰਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

1966, 70 ਤੇ 74 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 1 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 3 ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਮਨੀਲਾ ਤੇ ਸਿਓਲ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਥਲੈਟਿਕ ਮੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ 2 ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ। ਉਹਨੇ ਦੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ। 1968 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਜਨਾ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਡੈਂਜ਼ਲਡੋਰਫ਼ ਦੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਸਮੇਂ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਬਣ ਕੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਇਆ। 1974 ਵਿਚ ਤਹਿਰਾਨ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਤਹਿਰਾਨ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਰੀਹ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਾਰਨ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ 50 ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, 1988 ਵਿਚ ਬੀ. ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਦੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਸੀਰੀਅਲ ਵਿਚ ਭੀਮ ਸੈਨ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। 2013 ਵਿਚ ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਿਆ ਪਰ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਆਖਰ 7 ਫਰਵਰੀ 2022 ਨੂੰ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਦੇ 'ਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਖੇਡ ਅਖਾੜੇ 'ਚ ਵਤੀਆਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅੱਲੜੂ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਸਰਹਾਲੀ ਤੋਂ ਅੰਬਰਸਰ ਤੱਕ ਉਹਦੀ ਦੁਨੀਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਏਨੀ ਦੁਨੀਆ ਵੇਖੀ ਕਿ ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ।

1965 ਵਿਚ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਧੋਇਆਂ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ 'ਚ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਵਾਸ਼ ਬੇਸਣ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੀਮ ਹੋਟਲ 'ਚ ਠਹਿਰੀ। ਪਰਵੀਨ ਵਾਸ਼ ਬੇਸਣ ਵਿਚ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈਰ ਵੀ ਧੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਪੈਰ ਬੇਸਣ 'ਤੇ ਟਿਕਾ ਕੇ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਪੁੱਝਣ ਲੱਗਾ। ਵਾਸ਼ ਬੇਸਣ 'ਤੇ ਭਾਰ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਚੀਨੀ ਦਾ ਖੋਲ ਖੋਲੇ ਡਿੱਗ ਕੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਖੜਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਨੌਕਰ ਭੱਜਾ ਆਇਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਇਹ ਢਾਈ ਸੌ ਦਾ ਸੀ।"

ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗਏ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵਹਿੜਕੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸਤ ਐਵੇਂ ਟੁੱਟ ਗਈ! ਫਿਰ ਉਹ ਨਾਉਣ ਲਈ ਗੁਸਲਖਾਨੇ 'ਚ ਵਤੀਆ ਤਾਂ ਚੀਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਟੱਬ ਵੇਖ ਕੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਆਹ ਟੱਬ ਟੱਬ ਹੁਣੇ ਚੁੱਕ ਲਓ। ਟੁੱਟ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਾ। ਫੇਰ ਕਹਿੰਗੇ, ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਤੋੜਤਾ।"

ਇਕੋਰਾਂ ਉਹ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਜਾਈ ਲੈ ਕੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਮੂੰਹ ਨੰਗਾ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਕ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਭਲਵਾਨਾਂ, ਲੱਤਾਂ ਰਤਾ 'ਕੱਠੀਆਂ ਕਰੀ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਹਿ ਲੈਣ ਦੇ।"

ਲੱਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਕੱਠੀਆਂ' ਸਨ। ਉਹਨੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੈਰ ਰਜਾਈ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਕਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖੇ, ਕਦੇ ਸਿਰ ਵੱਲ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਤਾਂਹੀਏ!"

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤਾਂਹੀਏ ਕੀ?" ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਪਿਆ!"

1966 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਟਿਆਲੇ ਕੋਚਿੰਗ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਤੋਂ ਖੁਰਾਕ ਪੁੱਛੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਛੇ ਕਿਲੋ ਦੁੱਧ, ਪਾ ਡੇਢ ਪਾ ਘਿਓ, ਛੇ ਸੱਤ ਆਂਡੇ ਤੇ ਕਿੱਲੇ ਸਵਾ ਕਿੱਲੇ ਮੀਟ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਆ। ਜੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਭੁੱਖੇ ਵੀ ਰਹਿ ਲਈਦਾ।"

ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਜਵਾਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਖਾਣੇ ਹੀ ਨਾ ਹਟੇ!

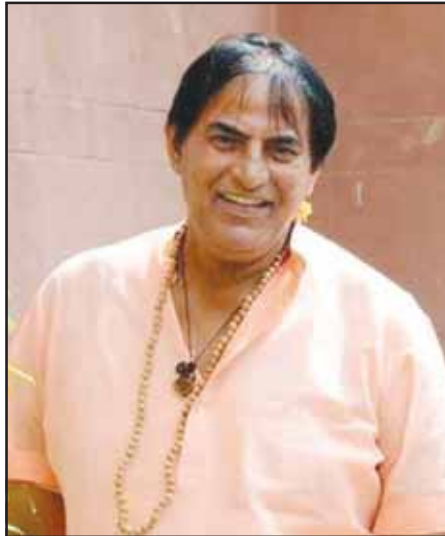
ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਠਾਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਰੋਜ਼ ਡੇਢ ਦੋ ਸੌ ਡੰਡ ਤੇ ਪੰਜ ਛੇ ਸੌ ਬੈਠਕਾਂ ਕੱਢਦਾ। ਟੋਕਾ ਗੋਤਦਿਆਂ ਦਸ-ਦਸ ਭਰੀਆਂ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਤਰ ਦੇਣੀਆਂ। ਮੈਂ ਪਰਵੀਨ ਤੋਂ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਂਕ ਆ ਪਈ ਜੁੱਸਾ ਹੋਰ ਤਗਤਾ ਹੋਵੇ। ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੁੱਸਾ ਏਨਾ ਤਗਤਾ ਹੋਵੇ ਪਈ ਦੇਖਣ ਆਲੇ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਆਵੇ। ਲੋਕ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਲੰਘਣ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੁੰਨ ਈ ਤਗਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਆ। ਮਾੜੇ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਜੂਨ?"

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਰੋੜ 'ਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੂਰ ਇਕ ਵੱਟ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਰੀਝ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਸੁੱਟ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਵੱਟ 'ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਈ ਚਲੀਆਂ ਜਾਣ!

ਫਿਰ ਉਹਦਾ ਵਾਸਾ ਜਲੰਧਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੋਠੀ ਪਾਈ ਤੇ ਉਥੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਰ ਲਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਖੁਦ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਿਚ

ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਬਈ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਉਹ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਮਝੈਲ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦਾ ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟੇ 'ਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਲਿਆ।

ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ, ਡਿਊਟੀ ਡਿਸਕਸ ਤੇ ਹੈਮਰ ਸੁੱਟਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਮਸੀਂ ਮੇਚ ਆਇਆ। ਬੈਠਾ ਬਟਨ ਛੋੜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਉਹੀ ਬਟਨ ਦੱਬਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੀਟ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਜਾ ਢਿਲਕੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਲਓ ਇਹ ਵੀ ਹੋਟਲ ਦੇ ਵਾਸ਼ ਬੇਸਨ ਵਾਂਗ ਗਈ! ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਰ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਉਂਜ਼ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਵੇਂਹਦਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਢਿਲਕੀ ਸੀਟ ਨਾ ਵੇਖ ਲਵੇ! ਜਹਾਜ਼ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਗਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਬੇਲੀਓ ਬਚ ਗਏ। ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਜੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ ਈ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ!"

ਜਿਵੇਂ ਮੇਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਲੀਆਂ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਵੇਂ ਪਰਵੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਖਿਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਤਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲੇ 'ਸਮਾਰਟ' ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੀ, "ਲੱਤਾਂ ਸੀਖਾਂ ਅਰਗੀਆਂ ਅਖੇ ਅਸੀਂ ਸਮਾਰਟ ਆਂ। ਪੈਂਟ 'ਚ ਲੱਤ ਇਓ ਲੱਗਦੀ ਆ ਜਿਵੇਂ ਝੋਲੇ 'ਚ ਪੰਪ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਗੋਡਾ ਦੇਖ ਜਿਵੇਂ ਰੱਸੇ ਨੂੰ ਗੰਢ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਆ।" ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਰਟ ਨੌਜਵਾਨ ਪਤਲਾ ਪਤੰਗ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਸੀ ਜੀਹਨੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉੱਚੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਬਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ।

ਪਟਿਆਲੇ ਕੋਚਿੰਗ ਕੈਂਪ ਵਿਚ 'ਬੀਡੂ' ਨਾਂ ਦਾ ਅਥਲੀਟ ਸੀ ਜੀਹਦਾ ਕੱਦ ਪੰਜ ਕੁ ਫੁੱਟ ਸੀ। ਇਕ ਰਾਤ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਤਾਂ ਠੰਢ ਹੋ ਗਈ।

ਪਰਵੀਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਲੈ ਓਏ ਬੀਡੂ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਝੱਗਾ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਲੈ ਲੈ ਤੇ ਆਵਦਾ ਖੇਸ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ। ਦੋਹੇਂ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਾਂਗੇ!"

ਉਹਦੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਰੀਝ ਚਿਰੋਕਣੀ ਸੀ। ਪਟਿਆਲੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਗਾਣੇ ਨਾਲ ਨੱਚਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਮਰੇ 'ਚ 'ਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਹੱਥ ਘੁਮਾ ਕੇ ਤੇ ਲੱਕ ਲਿਚਕਾ ਕੇ ਗੇੜੇ ਦਿੰਦਾ। ਉਹਦਾ ਹਿਲਦਾ ਲੱਕ ਇਓ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਬੋਰੀ ਹਿਲਦੀ ਹੋਵੇ!

1973 'ਚ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਬੱਚੀ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਬੱਚੀ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੇ! ਪਰ ਇਹ 'ਕੱਲੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਬੇਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਆਵਾ ਉਤਿਆ ਫਿਰਦੈ। ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਏਥੇ ਕੋਈ ਮਰੀਅਲ ਜਿਹਾ ਐਕਟਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੀਤ ਅੱਬਰੂ ਗੈਸ ਛੱਡਣ ਆਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਆ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟੈਪੂ 'ਤੇ ਵੀ ਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ! ਏਥੇ ਤਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਡ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਆ।"

ਮੈਂ ਬਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਓਥੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਮਾਂ ਵਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਜਿਵੇਂ ਸਿਨਮਿਆਂ 'ਚ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਓਥੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ

ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ। ਲਾਹੌਰੀਏ-ਅੰਬਰਸਰੀਏ ਇਕੋ ਜਹੇ ਜੁ ਹੋਏ। ਐਥੇ ਮੈਂ ਮੋਟੇ ਭਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਨਾਂ, ਬਾਹਰ ਆਮ ਵਰਗਿਆਂ 'ਚ ਆਂ। ਰੂਸ ਦਾ ਹੈਵੀ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਅਲੈਕਸੀਏਵ ਇੰਡੀਆ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀ ਮਖੌਲ ਕਰਨੋਂ ਈ ਨਾ ਹਟਣ। ਉਹ ਦੋ ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਉਤੇ ਜੁ ਹੋਇਆ। ਮੇਰਾ ਕੱਦ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਗੋਰਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਨੀ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ਤੂੰ ਮਦਰਾਸ ਔਲ ਦੇ ਦੇਖੇ ਹੋਏ ਆਂ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਬੇਰੇ ਕੰਦਾਵਰ ਨੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਜੰਮਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕਤਾ ਅਥਲੀਟ ਬਣਦਾ। ਬਾਹਰ ਨੈੱਕ ਟੂ ਨੈੱਕ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਆਂ, ਏਥੇ ਦਸ ਸਾਲ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਨੀ ਲੱਗਿਆ।"

ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਰੰਗ ਪੱਕਾ ਕਣਕਵੰਨਾ ਸੀ। ਬੁੱਲ੍ਹ ਮੋਟੇ ਸਨ, ਸਿਹਲੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਤੇ ਕੱਦ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਮੱਥਾ ਛੋਟਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਖੱਬੀ ਸਿਹਲੀ 'ਤੇ ਚੱਟਾਕ ਸੀ, ਸੱਜੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਮੋਰਨੀ ਤੇ ਖੱਬੇ ਡੌਲੇ 'ਤੇ ਲੋਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਾਗ ਸਨ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਹੱਸਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਪਰਵੀਨ ਦਿਓ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸਿਆ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਹਾਸਾ ਕਾਫ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਡਰ ਕੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਡਾਡਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ।

ਉਹ ਫਿਲਮ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ 'ਪਲੀਜ਼' 'ਪਲੀਜ਼' ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਕਹਿ ਬੈਠਾ, "ਭਾਅ ਜੀ, ਧੌਣ ਰਤਾ ਬੱਲੇ ਨੂੰ ਕਰਿਓ।"

ਪਰਵੀਨ ਬੋਲਿਆ, "ਇਹ ਅਸਲੀ ਆ, ਨਕਲੀ ਨਹੀਂ।"

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ ਆਲੇ ਵੀ ਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ। ਦੁੱਗਣੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੇ ਆ। ਬਜ਼ਾਰ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਲਾਲੇ ਤਕਤੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਹੱਟੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ-ਨਿਕਲ ਵੇਹਦੇ ਆ। ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਦਾ ਫ਼ੈਦਾ ਵੀ ਆ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ।"

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਚੰਗੇ ਤੇ ਮਾੜੇ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਣ ਖਲੋਣ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਉਹਦੀ ਪੈੜ ਚਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਪਛਾਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਟੋਹ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਲਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਕਤਾ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਉਹਦੀ ਰੀਸੇ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਪਰਵੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਨਵਾਂ ਈ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, "ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਐ?"

ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, "ਖ਼ਿਆਲ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨੀ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਆ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਖਤਾ ਪਈ ਗੋਰਮਿੰਟ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਟਰੈਕ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਕਿ ਟਰੈਕ ਸੁਟ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਨੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਮੈਂ ਆਪ ਖਰੀਦਿਆ।"

ਇਕੋਰਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਾਢਾ ਓਦਰ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰੇ ਪਰ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦਾ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਤਦੇ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਆ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਸਿਆਣਿਆ?"

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਧਾਹ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਲੀਆ ਸਿਆਣਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜੱਫੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਨੀ ਸਕਦਾ।" ਤੇ ਉਹ ਏਨੇ ਚਾਢਲੇ ਕਿ ਸਣੇ ਕਪੜੀਂ ਪੂਲ 'ਚ ਇਕ ਦੁਜੇ ਦੇ ਗੋਤੇ ਲੁਆਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵੀ ਉਸ ਰੰਗੀਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ, ਚਿੱਤ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਖਰਾ, ਹਸਮੁੱਖ, ਮਖੌਲੀਆ ਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ। ਖੁਦ ਤਕਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਬਾਕੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, "ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਾਂ।"

1966 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੇਲੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹੈਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਪਰ ਹੈਮਰ ਢਾਈ ਸੌ ਫੁੱਟ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਤਕਾਲਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਛੱਡ ਸਕਦਾਂ ਪਰ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨੂੰ। ਤਤਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੌਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਆ। ਜਿਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਜਿੱਤੀ, ਅੰਬਰਸਰ ਸੁੱਖਣਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।"

ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ ਪਰ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਰਹਾਲੀ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਆਖਰੀ ਪਤਾਅ ਵਜੋਂ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਉਥੇ ਵੀ ਸਰਹਾਲੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਹੱਸਦਾ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਾਸੇ ਵੰਡਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਕਿਸਮਤ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਖੁਦ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲਕੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਭੇਜਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਦੋਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੈਠੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ

ਗੱਲ- 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਵਾਂਗੀ।'

ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਦਿਨ ਦੇਖੇ। ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਫੀ ਸਾਧ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਸ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਰਫ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੈ; ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, 'ਬਾਪੂ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।'

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ

ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਟੈਂਟਅਰਏ ਓਪਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਕਾਢ (ਨਿਨੋਵਾਏਟਿਨ) ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਅੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਟੈਕ-ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ 'ਏਨੀਰ ਧਰਿਦਰਟੋਰ' ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਨੋਨਗੀਨ-ਨੋਵਾਟੋਰ ਓਅਰਦ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ ਅਤੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਖੰਭੇ ਵਾਲਾ ਲਾਕੇਟ ਪਾ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ

ਅਕਾਲ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਸਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਰਫ ਆਪ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਫੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ

ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੀ ਧੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਚਪਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਅਲੱਗ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਕੀ ਦਿਨ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਸੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਦੌੜ। ਬਚਪਨ ਬਸ 'ਬਚਪਨ' ਸੀ। ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ, ਆਪਣੇ ਘਰ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਣਾ, ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਸ਼ੁਰੂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ, ਪਰ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੇਡਣਾ ਬਸ ਖੇਡਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਬਚਪਨ ਬਹੁਤ ਅਲੱਗ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ

ਮੋਨਿਕਾ ਕਟਾਰੀਆ
ਫੋਨ: 62390-27026

ਬਚਪਨ, ਬਚਪਨ ਘੱਟ ਬੋਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਓਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਲਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੀਆਂ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੀ ਹਰ ਗੱਲ ਮੰਨੇ, ਰੋਟੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਖਾਵੇ ਆਦਿ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ, ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਖੇਡੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੋਂ। ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੀਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਹੈ, 'ਬਚਪਨ'। ਅੱਜ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ

ਬਚਪਨ ਕਰ ਗਿਆ ਝਾਤੀ ...

ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਬਚਪਨ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਰਗਾ ਹਾਸਾ, ਬਚਪਨ ਵਰਗੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ, ਬੇਫਿਕਰੀ, ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ, ਬਚਪਨ ਵਰਗਾ ਆਪਣਾਪਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ 'ਸਕੂਨ' ਜੋ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਕਤਈ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤਿਆ ਸਮਾਂ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਸੀ, ਜਦ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਪਾਈ ਫਬਣੀ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ। ਲੱਖਾਂ ਕਮਾ ਲਓ ਪੈਸੇ, ਬਚਪਨ ਵਰਗੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੀ।

ਅੱਜ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਜ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੱਚਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਾਡ ਕੀਤਿਆਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਾਡੇ ਝਿੜਕਿਆਂ ਰੋ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਈਏ, ਉਸਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾ ਬਣਾਈਏ, ਨਾ ਹੀ ਰਟਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਤੋੜਾ ਬਣਾਈਏ, ਜੋ ਦੋ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਏ.ਬੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਵਨ-ਟੂ ਸੁਣਾਵੇ। ਬਲਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ਮਿਜਾਜ਼ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਧਨੀ ਬਣਾਈਏ ਜੋ ਆਪਣੀ ਹਜ਼ਾਰ-ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਵੇ।

ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ, ਜੋ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਉਸ ਉੱਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕੇ।

ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਦੌੜ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮੁੱਕਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ

ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਬੱਚਾ ਸੋਫ਼ਿਆਂ, ਬੈਡ 'ਤੇ ਉਛਲਦਾ ਕੁੱਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਝੱਟ ਟੋਕਦੇ ਹਾਂ... NO BEHAVE YOUR SELF, ITS A BAD MANNER, ਕਿਉਂ ਬਈ ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਖੇਡੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਖੇਡੇਗਾ? ਇੱਕ ਆਮ ਜਿਹੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਦ ਸਾਡਾ ਜਵਾਕ ਕੋਈ ਅੱਥਰੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਮਜ਼ਾਕ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਤੇਰੇ ਪਿਓ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਿਓ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਸੋਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ ਦਾ, ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਬਚਪਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਫਿਰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਸੋ ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਹਿ ਗਏ ਚਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਪਨ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੇਡਦੀ ਹੈ ਤੇ ਖਿਡੌਣੇ ਅਸੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਹੈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਚਪਨ ਦਈਏ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੌੜ, ਫਰੋਬ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਕੂਨ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਈਏ, ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਈਏ ਤੇ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖ ਜਾਈਏ।

ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਦਾ-ਫੁੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ, ਠੀਕ ਓਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ 'ਬਚਪਨ'। ਜੇਕਰ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ, ਸਨੇਹ, ਸਹੀ ਮਾਹੌਲ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹਲੀਮੀ, ਦਿਆਲਤਾ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਕਤ ਬੀਤਣ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਲੰਘਣ 'ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਕਹਿਣਗੇ....ਬਚਪਨ ਕਰ ਗਿਆ ਝਾਤੀ....।

ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੱਲ: ਸਮਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਅਗਸਤ-ਸਤੰਬਰ, 2025 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਬਾਰਿਸ਼, ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਹੇਠ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਬਣਨ ਕਾਰਨ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਪਾਣੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ

ਡਾ. ਆਮਿਰ ਇਸ਼ਾਕ ਸ਼ਾਹ

ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੂੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਢਾਂਚਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਪਿੱਘਿਰ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ (green infrastructure) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ, ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫੁੱਟਪਾਥ, ਹਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਵਾ ਸਾਫ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਲ ਰਿਸਾਅ

ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਨ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਵਰਗੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ

ਰਿਵਾਇਤੀ ਛੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਓਵਰਲੇਅ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਵਾਟਰਪਰੂਫ਼ ਝਿੱਲੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਨਸਪਤੀ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਛੱਤਾਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪੈਂਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਮੀਂਹ ਦੇ 70-90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ਵਹਾਅ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੀਵਰ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਹਰਾ ਕਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੇਰ ਘਟਾਉਣ, ਨੈਤਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ

ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਸਰਦਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਆਮ ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਸਾਲਾਨਾ 85-90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈੱਲ, ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਪੈਂਦਾ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚੀਚਾਰਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਰਦਾਰ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਮੂਲ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੇਣ

ਵਾਲੇ ਫੁੱਟਪਾਥ (ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਫੁੱਟਪਾਥ)

ਰਿਵਾਇਤੀ ਫੁੱਟਪਾਥ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੀਚਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ

ਉੱਪਰ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਰਸ ਐਸਫਾਲਟ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਇੰਟਰਲਾਕਿੰਗ ਕੰਕਰੀਟ ਪੇਵਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜੀਕਲ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਇਓਸਵੈਲਸ

ਬਾਇਓਸਵੈਲ ਖੋਖਲੇ ਰੇਖਿਕ (ਲੰਬੂਤਰੇ) ਲੈਂਡਸਕੇਪਡ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਹਨ ਜੋ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਫਿਲਟਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਰਿਸਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਨਸਪਤੀ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੇਖਿਕ (ਲੰਬੇ) ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰਦਾਰ ਹਨ। ਰਵਾਇਤੀ ਕੰਕਰੀਟ

ਦੇ ਗਟਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਇਓਸਵੈਲਸ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਲਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸੀ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ

ਹਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਣੀ ਰਿਸ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ

ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਇਓਰੀਟੈਂਸ਼ਨ ਸੈੱਲ, ਬਾਇਓਸਵੈਲਸ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਫੁੱਟਪਾਥ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਵਧ ਰਹੀ ਨੈਤਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰਿਆਲੀ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਡਰੇਨੇਜ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਿਰਵਿਘਣ ਚਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

***ਲੇਖਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਪੀ ਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਹਨ।**

Golden State Realty

Real Estate and Loans Under One Roof

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Call us before visiting new model homes to save big time.

ਪਿਛਲੇ 39 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Time to buy new home in Tracy, Manteca, Lathrop and Stockton

Pinnacle Award Winner 2014, 2015, 2016 & 2017

Grand Master Award Winner: 2018-2021, Platinum Award 2022

Call for Listing Special 2026

Ph: 510-304-9292 or 408-666-8279

Anmol Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02062952

Armaan Singh Gill
Sales Agent
Bre. # 02161166
Ph: 510-709-7987

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner

Harjot Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02036421
Ph: 408.413.8350

Rakesh Pabla
REALTOR
Lic no: 01507068
Ph: 408.531.5464

Fremont Office: 86 Pilgrim Loop, Fremont CA 94539
Tel: 510-440-9292

Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Recent Sales

1. 4201 Saturn way
Union city CA 94587

13. 30252 Cedarbrook Dr
Hayward ca 94544

2. 6746 Sapphire Street
Dublin CA 94568

4. 4643 Sloan St
Fremont CA 94538

7. 776 Vereda ct San Jose
CA 95123

10. 9810 Bobcat Ct
Gilroy CA 95020

14. 4452 Alice Way
Union city CA 94587

5. 5645 Evergreen terr
Fremont CA 94536

8. 8455 Peachtree Ave
Newark CA 94560

11. 1777 Osage Ave
Hayward CA 94545

3. 7722 Curry Dr
Gilroy CA 95020

6. 1916 Ticino Ct
Pleasanton CA 94566

9. 2169 Charger Dr
San Jose CA 95131

12. 2249 moody ave
Hayward ca 94545

Purchase Loan and Refinance

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067

DHMS, Loan Broker

CA BRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

ਸਫਰ ਜਾਰੀ ਹੈ...27ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2026)

ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ,
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਤੇ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਲਗੀਧਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ, ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਨਵੇਂ

ਸਾਲ 2026 ਦੀਆਂ

ਕੋਟਨਿ ਕੋਟ ਵਧਾਈਆਂ

ਸ਼ਾਲਾ ! ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਆਪ ਸਭ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇਡੇ
ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ। ਸਫਲਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮੇ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਕਰੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟ) ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ

ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਸ. ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimes1@gmail.com, website: www.punjabtimesusa.com